

planinski

V E S T N I K

REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

111. LETO / DECEMBER 2006 / 750 SIT / 3,13 EUR

Revija
Planinske zveze
Slovenije

12

**Velikani
Zahodnih Julijcev**

**Kako je Anton Tožbar –
Špik izgubil čeljust**

Veliko lepih užitkov
z nami v naravi
vam v letu 2007

želi trgovina

POHODNIK

ŠMARTINSKA 152,
BTC-HALA A
LJUBLJANA

tel: 01 585 26 30

e-mail: pohodnik@univet.si

www.pohodnik-si.com

PRIVOŠČITE SVOJIM NOGAM NAJBOLJŠE!

ASOLO

www.asolo.si

AFS EVOLUZIONE

Vrhunski čevlji za zimske vzpone in ledeniške ture. Asoframe tehnologija školjke zagotavlja trdnost, majhno težo in preciznost čevlja.

HUDI ČEVLJI ZA HUDO ZIMO!

AFS 8000

Vrhunski čevlji za plezanje v najbolj ekstremnih razmerah. Asoframe tehnologija školjke zagotavlja trdnost, majhno težo in preciznost čevlja. Dodatna toplotna izolacija notranjega čevlja z materialom Thinsulate.

Bridgedale

SUMMIT

Zelo tople tehnične nogavice.

EXPEDITION SUMMIT

Tehnične dokolenke za hudo zimo.

TRICLAVSKI NARODNI PARK
NADZORNIKI TNP SO PRI SVOJEM DELU
OBUTI V NOGAVICE BRIDGEDALE.

www.logos-trend.si

PRODAJNA MESTA BRIDGEDALE

Ljubljana	FABIANI [Vič, Ribji trg, Slovenska cesta, City Park] POHODNIK [BTC - hala A] PROMONTANA HERVIS [Vič, City Park] SPORT 2000 [BTC, Rudnik] ANNAPURNA WAY
Domžale Kamnik	PROMONTANA FABIANI [Mercator] 3S SPORT
Kranj	FABIANI [Supernova, Glavni trg] PROMONTANA HERVIS [Interspar]
Bled Jesenice Idrija	PROMONTANA HERVIS TRULA
Kranjska Gora Bohinj	KEJŽAR PROMONTANA [žičnica Vogel] SPORTLAND
Kobarid Nova Gorica	FABIANI SUVEL SPORT
Koper	FABIANI [Mercator] HERVIS [Mercator] FABIANI HERVIS
Novo mesto	FABIANI HERVIS

PRODAJNA MESTA ASOLO

Ljubljana	ANNAPURNA WAY HERVIS [Vič, City Park] INTERSPORT [Šiška, Subičevaj]
Kamnik Kranj	3S SPORT HERVIS INTERSPORT [Kranj 1 in 2]
Jesenice Kranjska Gora Kobarid Idrija	HERVIS INTERSPORT SPORTLAND TRULA
Ajdovščina Nova Gorica Koper Novo mesto Krško Celje Velenje Ravne na Kor. Maribor Murska Sobota	INTERSPORT INTERSPORT in SUVEL HERVIS HERVIS HERVIS HERVIS in MAXI ROSSI KO-MO HERVIS in INTERSPORT HERVIS

Izdajatelj in založnik:

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja enkrat mesečno.

Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.

106. letnik

Naslov uredništva:

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

Uredništvo Planinskega vestnika

Dvoržakova ulica 9, p.p. 214

SI-1001 Ljubljana

telefon: 01 434 56 87, faks: 01 434 56 91

e-pošta: pv@pzs.si

http://www.planinskivestnik.com

Odgovorni urednik: Vladimir Habjan

Uredniški odbor:

Marjan Bradeško, Marjeta Keršič-Svetel,

Andrej Mašera, Mateja Pate,

Emil Pevec (tehnični urednik),

Andrej Stritar (namestnik odgovornega urednika), Tone Škarja, Slavica Tovšak

Lektoriranje: Mojca Volkar

Oblikovanje: Zvone Kosovelj, Aljoša

Markač

Grafična priprava:

Repro studio SCHWARZ, d.o.o.

Tisk: SCHWARZ, d.o.o.

Naklada: 5040 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572, odprt pri Abanki, d.d., Ljubljana. Naročnina 7.500 SIT (31,3 EUR), 55 EUR za tujino, posamezna številka 750 SIT (3,13 EUR). Članarina PZS za člane A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport in Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Fotografija na naslovnici:

Zima v Bohinju

 Robert Klančar

Novoletno voščilo

*Tole naše naj voščilo
seže v srca, gôram zvesta.*

*Novo leto naj bo milo
tistim, ki jih vsaka cesta
v hrib, v planino, v steno vleče.*

*Za vse vas obilo sreče:
za planinske cicibane,
ki še hočejo v naročje,
in za gorske veterane,
ki jim gre že na otročje
(brez zamere – to je stanje
duše, ki še verje v sanje),*

*šodrovce in njih vodnike,
mojstre sten in alpiniste,
reševalce, oskrbnike
koč planinskih, markaciste.
Vsem, ki vas ljubezen druží
do planin, naj zdravje služi!*

*Da bi sonce se smejalo,
vetrc vam hladil bi čelo,
da srce bi vam igralo
ob pogledu na deželo,
njene gore in doline.
Naj v veselju leto mine!*

*Še se bomo srečevali
tam nad tisoč, kjer ni greha,
si roké v pozdrav podali,
si zapeli in si smeha
pa ljubezni privoščili
in na zdravje kdaj ga spili!*

Mojca Luštrek

NA TURO 4-20

Pot Anita Goitan v Viševi skupini

Jana Remic

Trije velikani Zahodnih Julijcev

Jože Vogrin

Viš (Jôf Fuart), 2666 m

Andrej Mašera

Izlet, ki ga je pokvaril pobesneli bik

Vesna Paulin

Pristovški Storžič, 1759 m

Irena Mušič

Na Remšnik

Aleš Tacer

PLANINSTVO 21-85

Kako je Anton Tožbar – Špik izgubil

čeljust

Dušan Škodič

Kje tišina še šepeta?

Miro Štebe

Po lovskih poteh in brezpotjih Trente

Miha Šerčer

Novoletna zdravica pod Bukovnikom

Mojca Luštrek

Iz Stare Fužine v Staro Fužino

Andreja Erdlen

Snežna zrcala nad Bohinjem

Milka Bokal

Tja čez, prek Stola do Kepe

Marjetka Kofol

Spomin na reševanje smučī

Janež Šeme

Pasji zdrs v Veliki Dnini

Marjan Bradeško

Jesen je tu

Andrej Trošt

Po snegu diši ...

... ali kaj vse so snežni plazovi v pretekli zimi naredili v Karavankah

Manca Volk

Ni bilo čarobne rože, ki bi vrnila življenje

Jana Remic

Razglednica iz Dolomitov

Darinka Pučnik

Velika ognjena gora

Lado Brišar

Iz dnevnika gorskega vodnika

Klemen Gričar

Drobni utrinki s Kozjaka in Pohorja

Jože Kos Sine

ALPINIZEM 86-97

Odprava AO TAM na Dhaulagiri VII

Andrej Napotnik

Divjina sredi civilizacije

Dabarski kukovi

Katja Podergajs

O moji prvi zimski sezoni

Julija Pečjak

Samo pritisneš, pa greš!

Ali, kako nam lahko GPS bolj

škoduje kot koristi

Klemen Volontar

NAŠA SMER 98-100

Slapovi v Matkovem kotu

Marta Krejan

NOVICE IZ VERTIKALE

PISMA BRALCEV

LITERATURA

NOVICE IN OBVESTILA

Kako poznamo naše gore?

Andrej Stritar

Bistri studenci in skalni vršaci

Pot Anita Goitan v Viševi skupini

✍ Jana Remic 📷 Oton Naglost

Zaželim si samote in tišine, drznih, prepadnih sten, belega skalovja in topline gozdov. Hrepenim po doživljanju nenehnega utripa življenja na širokih prostranstvih pobočij gora. Pobočja gora ... doline temnih smrekovih ali bukovih gozdov, nad katerimi kraljujejo svetlo zeleni macesni, nato pa se pobočje prekrije s temnim, skrivnostnim ruševjem, ki sega v strmine med strmim skalovjem. Pa visoko skalovje, kjer me prevzame pot in ki ponuja tako čudovite razglede daleč okrog ...

Snežno bela struga

Čez bel prod žubori kristalno čist, svež, hladen potok. Vode, ki se s strmih, v nebo segajočih vrhov stekajo proti dolini, so v teku stoletij ustvarile čudovito, skoraj snežno belo strugo. Potok igrivo hiti čez bele kamenčke, med velikimi skalami in balvani pa ustvarja prijazne tolmunčke, majhna, drzno oblikovana korita in skrivnostno žuboreče slapove in brzice. Prebujajoče jutro najprej pozlati vrhove gora, ki so nanizani okrog doline Belega potoka, in za trenutek se zdi, kot bi celo potok obstal v pričakovanju novega dne. Pa le za trenutek, kajti naslednji hip žubori še bolj veselo, skače čez kamenje in skale, da se kapljice razpršijo po zelenju ob strugi. Jutro postaja rožnato, žuborenju vode se pridruži petje ptic. Rahel veter se plazi med veje dreves in simfonija se bliža vrhuncu ...

Morala sem se vrniti in znova doživeti to enkratno lepo dolino, dolino, kjer vlada tišina, ki jo polnijo le zvoki večno ponavljajočega se življenja narave. Korak mi je ob vrhuncu simfonije zastal, ustavil se je čas. Samo to, le to neverjetno doživetje jutra je bilo dovolj, da je bil dan popoln. Že tako zgodaj? Morda bi morala obsedeti in piti lepoto jutra in zvokov? Lepota

doživetega pa je ostala globoko v meni in sleherno jutro me vabi in prebujajo hrepenenje ... Sprejel me je še nekoliko temačen bukov gozd in me spremljal do prijazne kočice Brunner in še malo naprej, potem pa sem se znašla v dišečem objemu nizkega borovja. Dolina je medtem zaživela v prijetno hladen poletni dan. Le ozek pas mehkih dišečih in cvetočih trav obdaja prijetna bivaka na polici pod Visoko Belo špico, potem pa se pobočje vzpne, vse bolj strmo postaja in nazadnje se iz zdrobljenega kamenja dvigajo svetle stene, vsaka neponovljiva umetnina, ki jo je v tisočletjih ustvarila narava.

Prišla sem na Krniško škrbino, za menoj je ostala prelepa dolina Belega potoka. Pred menoj se je odpiral nov svet, nekoliko spremenjena pokrajina, zelena travnata dolina, ki jo v širokem polkrogu oklepajo visoki vrhovi Trbiške Krniške špice, Divje koze, Gamsove matere, Viša in Kostrunovih špic. Najvišji med njimi, Viš, je veličastna, močna, piramidasto grajena gora, ki popotnika kar vabi na svoje police.

Drzen sprehod

Izza grebena Visoke Bele špice so se priplazile prve meglice in se pričele vztrajno ovijati okrog vrhov. Lovila sem vse redkejša trenutke, ko sem lahko med valovi meglic opazovala dolino pod seboj. Pa je bilo prav lepo, saj se meglice niso zgostile in so mi ves čas podarjale spremenljive slike zelene doline in svetlih, sivih sten in vrhov.

Sestopila sem le nekoliko, da sem prišla pod stene, potem pa sem prečila pobočje po stečinah in prišla do steze, ki me je pripeljala

Bivak Gorizia pod Visoko Belo špico

📷 Iskra Jovanović

na zavarovano pot Anita Goitan. Ta vodi preko stene Divje koze in Gamsove matere proti Višu. Najprej sem se dvignila skozi dokaj strm žleb do steze v steni, ki je na začetku široka, kmalu pa postaja vse ožja. Pot je zelo izpostavljena, vendar dobro zavarovana, vodila me je visoko po steni, okrog grebenov in preko divjih grap. Police prekine navpičen, seveda odlično varovan kamin, po katerem sem se spustila v škrbino, od tam naprej pa sem hodila po prijetni, ozki, v steni ležeči stezi. Pravzaprav je bil to čudovit, drzen sprehod po izpostavljenih skalnih policah visoko nad zeleno dolino, čutila sem hladni dih poletnega vetra in igrivo sprehajanje bledih meglic na modrem nebu, pokramljala sva s kozorogom, ki je počival na zelenih travah in mi mimogrede zaupal, kako zelo uživa na razgledni polički, kjer lovi toploto sončnih žarkov. Ustavljala sem se ob barvitih blazinicah cvetja v ozkih špranjah med skalovjem in se znova čudila mogočnosti narave in hkrati njeni nežnosti, čudila sem se lepoti in hkrati drznosti oblik, vpijala sem divje poglede v globine pod seboj, istočasno pa tudi na visoke stene in nežno modro, z meglicami prepredeno nebo nad seboj. V strmi grapi med vrhovi me je prepihal leden veter, v naslednjem trenutku pa so me že tolažili topli sončni žarki, presenetil me je čmrlj, ki je tu visoko brenčal okrog redkih rožic, in pomahala sem črni kavki, ki je preverjala, ali bo kmalu čas za malico.

Da, kar prehitro sem prišla do pobočij Viša, kjer se poti pridruži še ena, širša, ki pripelje od kočé Corsi. Po precej gruščnatem svetu sem se vzpenjala proti vrhu. Okrog vrha je bril leden veter in me priganjal, da sem hitela. Na valovih vetra so drsele bele megle in se igrale skrivalnice med vrhovi. Dvigale so se in spuščale, skrivale in odkrivale so sosednje vrhove, potem pa jih je veter odpeljal naprej in na vzhodu sem spoznala Gamsovo mater ter Veliki Nabojs na severozahodu, levo nad njim mogočni vrh Montaža, pa Kanin južno od njega in stotero vrhov Julijcev na vzhodu. Na zahodu so se sem ter tja pokazali komaj zaznavni obrisi vrhov Dolomitov, na severu pa greben od Poldnašnje špice do Dveh špic, ki se potem spusti do

Viševa skupina z Rombona: spredaj in spodaj Jerebica, za njo levo zasnežena dolina Belega potoka, desno zatrep doline Mrzle vode. Nad njo zasneženi dvoglavi Viš, desno v ozadju Montaž.

zelenih gozdov, za njim pa se prične razgibani svet Karnijskih Alp. Tako lep je ta svet ... želela bi ostati, celo v tem trenutku, ko je pihal za poletje čisto premrzlel veter. Odločil se je, da bo zavel eno svojih zimskih sonat, prepričal me je, da sem z dna nahrbtnika privlekla kapo in rokavice ter se oblekla.

V dolino so že legle sence ...

Po sestopu z vrha sem nadaljevala pohajanje po poti Anita Goitan. Hodila sem po pobočju Viša, znova sem srečala nekaj kozorogov in opazovala sedaj že oddaljeno Krniško škrbino. Dolino sem sedaj gledala z druge strani, toda tudi dan se je že zdavnaj prevsil v drugo polovico in moja pot se je morala obrniti nazaj proti dolini Belega potoka. V Škrbini zadnje špranje sem se torej morala odločiti za sestop in odšla sem proti koči Corsi.

Od koč se pot nekoliko spusti, potem pa zavije levo proti koči Brunner. Do tja naj bi me

Viš nad Špranjo

 Irena Mušič

čakalo še kar nekaj hoda po južnih pobočjih vrhov v Viševi skupini. Pričakovala sem, da bo stezica vodila dokaj vodoravno in da ne bo zahtevna. Toda motila sem se! Svet je izredno razgiban, vzponu je sledil kratek sestop, pa znova vzpon in tako naprej. Toda kakšen svet je to! V prvi od skritih grap me je presenetil majhen potok, ki je ustvaril čudovite zlato zelene tolmunčke, da se jih kar nisem mogla nagledati. Na bujnih travah med ruševjem so s cveta na cvet letali živobarvni metulji. Znova sem hodila proti robu grebena, znova me je čakal vzpon in potem sestop in še enkrat sem obstala pred zlatimi tolmoni vode in se čudila resnični umetnini, ki jo je z vztrajnostjo izklesal potoček. Skozi prijeten, miren in tih gozdiček pa sem kmalu prišla do divjih grap. Pot je postala izpostavljena, zahtevna, ponekod je dobro zavarovana, spet drugje je težko najti prehode, saj voda v teh grapah ne ustvarja umetnin v trdno skalo, ampak pogosto odnaša dele gruščnatih pobočij. Še enkrat sem ujela

razgled na Kaninsko pogorje, potem pa se je steza obrnila in prikazala se je Jerebica, pa visoki Mangart in Jalovec. Toda vse bolj gruščnata steza je zahtevala pozornost in previdnost, nekje sem le s težavo našla prehod čez zares strmo in neprijetno pobočje, ki ga je nedavno odnesla voda. Na majhnih zelenih policah pa sem se ustavljala in doživljala resnično divji, prepaden in nenavaden svet. Kako neverjetne so slike na tej poti! Lepo je živeti z naravo in se ji čuditi, tako nežni, kadar voda ustvarja prijetne tolmunčke, in divje razdiralni, ko odnaša grušč in se grape vse bolj zarezujejo v pobočja. Naposled sem že nekoliko utrujena stopila v bukov gozd in po nekaj metrih sem bila pri koči Brunner.

Pozdravili so me mladi primorski alpinisti, ki so si pripravljali večerjo. Pogovarjali smo se, kod so nas vodile poti tega dne, in ponudili so mi večerjo. Vendar pa so v dolino že legle sence, tudi sonce je počasi zaključevalo svoj krog nad Viševo skupino. Kot da bi se dogovorila, sva istočasno odhajala s pobočij gora v naročje temne zvezdne noči ...

Trije velikani Zahodnih Julijcev

Obisk Kugyjevih gora

✍️ Jože Vogrin

Viš in Nabojs iz Žabniške krnice

📍 Marjan Bradeško

V Zahodne Julijce Slovenci bolj redko zahajamo, ker mislimo, da so odročni, vendar to ne drži povsem. Ture niso nič daljše od vzponov na naše Julijce. So pa na sorazmerno majhnem prostoru gore izrednih dimenzij in prav tem velikanom je Julius Kugy posvetil največ svoje pozornosti in ljubezni.

Montaž v vetru in mrazu

Špik nad Policami – Montaž (Jôf di Montasio) je s svojimi 2753 metri v Julijcih prvi vrh za Triglavom. Ta orjak velja za najmogočnejšo goro pogorja. Iz Dunje (Dogna) je videti kot ogromna prikazen, pod njegove strme stene in stolpe pa se zajeda Le Clapadorie – najdaljša in najbolj divja soteska v vseh Julijskih Alpah. Njegove najdrznejše stene nam odkriva dolina Zajzera; pod njimi še najdemo večni sneg in led.

Montaževa najmilejša stran je južna, vendar je tudi tu obdan s prepadnimi stenami in policami. Vzpon s te strani je najkrajši. Sem z Nevejskega prelaza pripelje precej strma asfaltirana cesta do Pecola, ki je dostopen z osebnimi

vozili. Pecol je prijazna visokogorska planina s hlevi in stajami za živino, ki se tu gori pase v poletnih mesecih. Na kamniti vzpetini stoji kočja Giacomo di Brazzà, 1670 m, ki je oskrbovana v poletni sezoni, od kočje je lep razgled po vsej planini in čez odprto južno stran na Kaninsko pogorje. Severno stran zapira dolga veriga sten in polic, po katerih ima naziv najvišji vrh med njimi, Špik nad Policami. Na travnati vzpetini, ki se strmo dviga proti vznožju sten, furlanski pastirji nabirajo zdravilna zelišča. Nase obračajo pozornost s čudnimi klici v furlanskem narečju.

Pri vstopu na Montaževe police nas je za pozdrav oprala kratkotrajna ploha. Tončka, ki se je z bala nevihte in hudih sten, se je raje vrnila na varno planino, midva s Slavcem pa sva s hitrim tempom nadaljevala vzpon, saj smo po sestopu načrtovali pot proti Karnijskim Alpam, kjer bi prenočili in se povzpeli na Monte Peralbo. Nekoliko više sva naletela na kup toče, vendar je bil vzpon kljub vlažni skali lažji kakor spodaj na travnati strmini. Pot je lepo speljana in proti grebenu zavarovana z mojstrsko narejeno, 60 metrov visoko nihajo-

čo lestvijo. Oblaki so se za trenutek razpršili in vzpon je postal zanimiv, dokler nisva dosegla greben, čez katerega so se podile megle. Proti vrhu pa sta naju zajela precej močan veter in mraz. Za sicer čudovit razgled sva bila tokrat prikrajšana, zato sva hitro sestopila. Temni oblaki, ki so izmenično odgrinjali in zagrinjali nebo, so končno zakrili obzorje in začelo je močno deževati ravno tisti trenutek, ko sva prispela do avta na Pecolu. Deževalo je čedalje močneje, zato smo pot v Karnijce preložili za kdaj drugič in se vrnili v Ljubljano. Pravilno smo se odločili, saj je sneg čez noč pobelil vrhove po Julijcih.

Jesenski dan na Višu

Viš (Jôf Fuart), 2666 m, sva s Slavcem obiskala septembra, ko je vreme zanesljivejše in ni več divjanja poletnih neviht, ki so tod zelo pogoste. Jasno nebo in sončna pripeka sta naju spominjala na vroče poletne dni. Maline, ki so rasle ob stezi, so to leto bogato obrodile in naju vabile s poti. Hoja se je temu primerno zavlekla in le počasi sva napredovala proti koči Guido Corsi, 1845 m, ki je na vzpetini nad Viško planino. Na opuščeni planini so še vidni sledovi prve svetovne vojne. Za razpadajočim skladiščem streliva pot zavije desno čez zasute

strelske jarke in potoček bistre snežnice in že sva se strmo dvigala proti koči na robu krnice pod Višem. V njeni prijazni sencu so počivale tri planinke iz Rezije, ki so se prav tako pripravljale za vzpon na Viš. Črnolasa Frančeska je povedala, da je njena najljubša gora Kanin, ki se dviga v nebo na koncu njihove doline. Pogled nanj si lahko s sestro, ki je tudi vnetá planinka, privoščita, kadar hočeta, saj ga vidita kar skozi okno dnevne sobe. Bili sta tudi že v naših gorah. Najbolj se spominja čudovitega razgleda z Velike Mojstrovke, najlepše pa jima je bilo na Kriških podih. Precej časa smo občudovali zanimive vrhove, ki v obliki podkve

obkrožajo krnico vse od Visoke Bele špice do Koštrunovih špic, potem pa smo skupaj krenili proti terasasti piramidi Viša.

Odločili smo se za pot, ki pelje na vrh mimo Škrbine Zadnje špranje in je nekoliko daljša od običajne, so povedala dekleta, je pa zanimivejša. Na policah nad Škrbino smo srečali mlad italijanski par, ki je sestopal po klinih. Na vprašanje, koliko je še do vrha, nam nista znala odgovoriti, ker si nista upala na vrh in sta se vračala. Škoda, nad dobro zavarovano in nenevarno špranjo se steza kmalu zravná in hodimo po policah po poti »Anita Goitan« vse do vzhodnega grebena Viša, po katerem kmalu pridemo na vrh.

Sestava samega vrha Viša je dokaj zanimiva, saj je kot terasasta piramida iz debelih kamnitih blokov. Z najvišje točke je izreden razgled po vseh vrhovih Viševske skupine ter na dolgi greben Montaža z vsemi špiki. Na vzhodu je v večernem soncu žarel Triglav s soseščino, ki je obujal spomine na prehojene poti po naših gorah in planinah. Škoda, da je bilo že pozno popoldne. Ura je bila pol šestih zvečer, ko smo se začeli spuščati. Sestopali smo, kar se je dalo hitro, in na Viški planini nas je že zajel mrak. Ženske so ostale v koči, kjer so prespale in naslednji dan nameravale osvojiti še kakšen vrh, midva s Slavcem pa sva v dolino prišla že v trdi temi. Večerjala sva v gozdu pri razvalinah nekdanje vojašnice.

Po poti Julia na Kanin

Visoki Kanin, 2587 m, je najvišji vrh Kaninske skupine, ki se kot dolga veriga vrhov vleče od Predela tja do doline Učje. Po vrhu pogorja teče državna meja med Slovenijo in Italijo. Kaninsko pogorje je stikališče dveh klim: alpske in primorske, zato je deležno obilnih padavin čez vse leto. Vendar kadar smo namenjeni v te gore, nikar ne hodimo brez čutare, kajti svet je izredno kraški in v njegovo votlo podzemlje pronica sleherna kaplja.

Septembrsko jutro na Nevejskem prelazu, kjer sva prenočila, je bilo sveže. Življenje v italijanskem smučarskem centru se je neopazno zbuvalo in gondolska žičnica je začela obratovati natanko ob 7. uri. Hitro sva pozajtrkovala in

se odpravila k žičnici. Vstopila sva v naslednjo gondolo in bila v nekaj minutah pri koči Celso Gilberti, 1850 m. V modrini neba in jutranjem soncu so se vabljivo bleščale skale, zato sva se izognila koči in zavila na snežišče, ki se dviga proti sedlu pod Belo pečjo.

V skupini planincev, ki je krenila proti vznožju Kanina, so bili razen naju sami Italijani. Kmalu se nama je pridružil še eden, ki sva ga zaradi njegovega stila in klobuka imenovala Hari Safari. Hari, ki je bil naše gore list, je bil trden v nogah in kaj kmalu smo bili pri vznožju

Viš (Jôf Fuart), 2666 m

✉ Andrej Mašera

Viš je eden najmogočnejših gorskih velikonov Julijskih Alp. Skupaj s svojimi sosedi Gamsovo materjo (Alta Madre dei Camosci), 2518 m, Turnom (Torre), 2503 m, Malo špico (Innominata), 2463 m, in Divjo kozo (Cima di Riofreddo), 2507 m, tvori proti severu veličastno skalno kuliso navpičnih sten nad Žabniško krnico (Carnizza di Camporosso). Tudi proti severozahodu visoke stene prepadajo v dolino Špranjo (Spragna), medtem ko se proti jugu spuščajo nekoliko manj strma in nižja skalnata pobočja. Dvoglavi vrh, na katerem so vidne ostaline prve svetovne vojne, je zaradi svoje izpostavljene lege izreden razglednik. Za gornika nealpinista prihajata trenutno v poštev le dva pristopa, običajni po južnih pobočjih, ki ni posebno zahteven, in zavarovana plezalna pot Anita Goitan; nekoč zavarovana pot skozi severovzhodno deber med Višem in Gamsovo materjo je danes zaradi uničenih varoval zopet težavna plezalna smer.

Izhodiščni koči: Rif. Guido Corsi, 1874 m, stoji na razglednem skalnem pragu pod južnim ostenjem Viševe skupine. Dostop iz Jezerske doline (Val Rio del Lago) ali z Nevejskega prevala (Sella Nevea), 3 h. Rif. Luigi Pellarini, 1499 m, se nahaja na vstopu v Žabniško krnico, eno največjih v Julijskih Alpah. Dostop iz Zajzere, 2 h.

Vzponi na vrh: Običajni pristop od koče Corsi. Po dobro markirani poti se povzpemo po travnatih pobočjih proti grapi med Višem in Gamsovo materjo. Na začetku grape splezamo ob jeklenicah čez strmo skalno stopnjo do naravnega predora – »Galerije«. Skozenj in po gladkih ploščah v lažji skrotast svet (z desne se priključi pot Anita Goitan). Po zagruščenem pobočju na rob vzhodnega grebena in levo navzgor, sprva vzdolž grebena, nato po polici pod vzhodnim vrhom in čez vmesni greben na zahodni vrh. Ta je celo za kak meter nižji od vzhodnega, a velja za glavni vrh. **2.30 h. Zahtevna označena pot.**

Plezalna pot Anita Goitan. Od koče Corsi po poti št. 627 v smeri Divje koze do vznožja grape, ki se spušča s Trbiške škrbince (Forcella di Riofreddo), 2240 m. Po razčlenjenem skalovju desno od grape brez večjih težav na škrbino, kjer je začetek ferate. Najprej splezamo na veliko zagruščeno polico, z nje

pa se začne dobro zavarovana pot poševno dvigati po policah v steni Divje koze, vse bolj izpostavljeno in drzno, do škrbine med Divjo kozo in Malo špico. Z nje strmo navzgor na široko travnato gredino južno od vrha Male špice in z nje navpično navzdol skozi kamin na škrbino med Malo špico in Turnom (ključno, najtežje mesto). Temu mestu se lahko izognemo po strmi, zagruščeni ploščadi na severni strani Male špice, vendar le v primeru, če na njej ni snežišča. Nadaljnja pot pelje po izpostavljenih policah pod Turnom in Gamsovo materjo do stika z običajno potjo (glej zgoraj!). Po njej še slabo uro do vrha. **5 h. Zelo zahtevna označena pot (PP 2-3).**

Severovzhodna deber (Goła Nord-Est). V času prve svetovne vojne so avstrijski vojaki zgradili zavarovano pot iz Žabniške krnice skozi temačno in divjo grapo med Višem in Gamsovo materjo na Viš, kjer so imeli stalno opazovalno postojanko. Varovala, ki so jih potem še dolgo občasno obnavljali, so danes povečini neuporabna, tako da je pot zopet postala plezalna smer z enim mestom IV. težavnostne stopnje (!). Samo za izredno izurjene gornike, obvezno v spremstvu gorskega vodnika. **5-6 h** od koče Pellarini. **IV/III, večinoma II** (ostanki varoval).

Vodnika: Tine Mihelič: Julijske Alpe, Planinska založba; Andrej Mašera: Zahodne Julijske Alpe, Sidarta. **Zemljevida:** Julijske Alpe – zahodni del. 1 : 50.000, PZS; Alpi Giulie Occidentali Tarvisiano. 1 : 25.000, Tabacco 019.

Kaninskega ledenika. Tu pa se je vse ustavilo. Pravzaprav se je ustavila skupina, ki je prišla pred nami in posedla po skalah, ki so štrlele iz ledenika. Videti je bilo, kot da počivajo, izkazalo pa se je, da je ledenik preveč strm in gladek in se brez cepina ne da hoditi po njem. Za trenutek smo se tudi mi ustavili, potem pa je Slavc odpel cepin z nahrbtnika in začel sekati stopnice v strmi led,

Visoki Kanin nad Reklanico

 Bor Šumarda

nakar se je skupina zvrstila v kolono in krenili smo proti ozebniku, kjer steza zavije na desno, dobro zavarovano pot »Via Divisione Julia« in potem navzgor po žičnih vrveh in klinih. Tu so italijanski vodniki začeli navezovati svoje varovance, mi pa smo se oprijeli varoval ter se povzpeli proti vrhu grebena.

V gorah ni lepšega užitka, kot sta jasno nebo brez vetra in toplo sonce. To razpoloženje je zmotil Slavc, ko je zavpil: »Pazi, kamen!« Ker sem bil pod njim, sem se nagonsko nagnil k steni in čakal, kaj bo. Na srečo ni bilo nič, ker je kamen odžvižgal mimo moje glave. Slavc je potem s hudičem ozmerjal Safarija, češ, naj pazi, kako hodi, nakar jo je ta odkuril naprej in ga nisva več videla do vrha.

Razgled s Kanina je ob jasnem vremenu enkratno. Na zahodu vidimo pod sabo Rezijo, Furlanijo in celotno pogorje Viša in Montaža, na severovzhodu pa se v soncu bleščijo vsi vrhovi od Mangarta do Triglava. Čez nekaj časa so prilezli gor tudi Italijani. Ko so posedli po skalah, je za trenutek nastala tišina, kmalu za tem pa se je zaslišal razočaran moški glas: »Mamma mia! O, mamma mia!« Že sem pomislil, kaj če vodnik pogreša kakšnega varovanca, izkazalo pa se je, da mu je zablokiral sprožilec na fotoaparatu. Kolikor sem ga razumel, mu je bilo strašno žal, da ne bo imel diaposnetkov za predavanje v njihovem klubu. Da ne moreš te širne panorame prenesti na film, je pa res hudo, sem pomislil in ga prosil, naj mi pokaže svojo zrcalnorefleksno yashico. Ko sem odvil objektiv, sem ugotovil, da sprožilec ne dela

zato, ker je zrcalce v aparatu ostalo pod prizmo v zgornjem delu aparata, kamor se v delčku sekunde umakne, da lahko svetloba pade na film. Že sem ga videl, kako se mu bodo usta raztegnila v nasmeh, ko bo zadeva spet delovala. In res, ko sem istočasno pritisnil na sprožilec in ogledalce, da se je to sprostilo in padlo nazaj v prvotni položaj, možak ni vedel, kako naj se mi zahvali od sreče. Tudi sam sem užival, ko sem ga gledal, s kakšnim užitkom shranjuje naravo na film.

Po dolgi uri razgledovanja smo vrh prepustili Italijanom in se odpravili nazaj proti dolini. Pri ozebniku se je Hari odločil za sestop po poti, po kateri smo prišli gor, midva s Slavcem pa sva izbrala varianto čez sosednji vrh in v prvi škrbini zavila po steni navzdol. Varovanj in markacij tukaj ni, je pa ta smer čudovita. Človek se počuti sproščenega, čeprav se je treba po zadnji plati spuščati s police na polico in je videti, kakor da bo stena vsak čas prešla v previs. Med sestopanjem proti ledeniku sva zaslišala, kako se je usul plaz kamenja v sosednji steni, kjer je sestopal Hari Safari. Nagajivo sva se mu režala, češ, prav mu je, zakaj pa ni šel z nama. Hip nato pa naju je zaskrbelo, kaj če ga ni kaj zadelo! Slavc mu je zaklical, kako se kaj ima. On pa nazaj: »Sem že iz tahujšga ven, kmalu bom na ledeniku!« Midva sva rabila še nekaj časa do ledenika, potem pa sva se spustila do žičnice, ki naju je po polurnem čakanju odvelkla na prelaz Sella Nevea. Za vzpon z Neveje na Kanin, vmesni počitek in sestop sva rabila sedem ur.

Izlet, ki ga je pokvaril pobesneli bik

Na Pristovski Storžič

✍ Vesna Paulin 📷 Irena Mušič

📷 Vesna Paulin

Dobro se še spominjam izleta na Pristovski Storžič. Čeprav sta od njega minili že skoraj dve desetletji, je v mojem spominu živ, kot bi bil od včeraj. To pa zaradi prav posebne izkušnje – srečanja s pobesnelim bikom, pred katerim smo do onemoglosti tekli čez drn in strn. Bilo je v poznih osemdesetih, torej v času, ko nas je še obdajala »železna zavesa« in se je naša mati domovina uradno imenovala Jugoslavija. Takrat so bile za vse vrhove, ki mejijo na avstrijsko stran, potrebne posebne dovolilnice za gibanje v obmejnem pasu. Ker smo vedno radi obiskovali Karavanke, smo imeli vsi družinski člani omenjene dovolilnice, tako da je bilo zaščeno črki zakona.

Pred časom smo se vzpeli na Virnikov Grinovec, še pred tem na Plešivec in Pečovnik. Pristovski Storžič je bil eden zadnjih neosvojenih vrhov v nizu gora od Košute do Jezerskega. Za vse je značilno, da so nižji od dva tisoč metrov, vendar kljub temu zelo razgibani, skalnati, predvsem pa izredno razgledni. In če k temu dodamo še dejstvo, da v teh krajih praktično ni planinskih postojank in zato tudi ne gneče, ni težko doumeti, zakaj nas ljubitelje samote

in tihote tako vleče na ta konec. A Pristovski Storžič sem izkusila na povsem drugačen način kot ostale vrhove in predvsem čisto drugače, kot sem si predstavljala. No, pa pojdemo po vrsti.

Z avtom smo se zapeljali do konca ene od gozdnih cest malce naprej od Zgornjega Jezerskega in parkirali pri bližnji kmetiji. Naš cilj se je bleščal v soncu pred nami. Nato smo približno ocenili smer in ubrali eno od številnih gozdnih stezic. Obsežni gozdovi nad Jezerskim so dobesedno prepredeni s takimi napol gamsjimi napol lovskimi, večinoma pa nemarkiranimi stezicami, in vse po vrsti vabijo, da bi se človek podal po njih in jih raziskal. Za sestop smo izbrali mnogo bolj znano in uhojeno pot na Jezerski vrh. Od nekdanj imamo namreč navado, da če se le da, sestopamo po drugi poti, kot se vzpenjamo. Tako pač vidimo več sveta okoli sebe.

Steze je kmalu zmanjkalo in kakor mnogokrat doslej smo nadaljevali po brezpotju. To nam ni vzelo poguma, saj je bil svet okoli nas magično lep, poletno vreme pa prav naklonjeno. Pot je bila spočetka strma in prav hitro so

se nabirali višinski metri. Po slabi urici se je gozd že pošteno zredčil. Prišli smo do odprtega pobočja precej blizu vrha, poraščenega z nizkimi smrekami in travo. Razgled je bil prav veličasten: pogorje Košute, pa Kamniške Alpe, res lepo!

Malce smo se še sprehodili po vrhu in se spočili, nato pa smo se obrnili navzdol v smeri proti Jezerskemu vrhu. Svet je bil še vedno odprt, travnat in kucljast, le tu in tam so rasle majhne smreke. Izza njih so nas radovedno opazovale mlade krave, ki so se mirno pasle v okolici. Vse je bilo spokojno in idilično, ko sem nenadoma opazila, da me ena izmed njih prav »čudno« opazuje. Bila je vsega kakih petdeset metrov oddaljena od mene. Njen pogled se mi ni zdel ravno prijazen. Pospešila sem korak in opazila, da mi sledi. Šla sem še hitreje, vendar je šla tudi krava hitreje in to kar direktno proti meni. Rekla sem: »Tista krava gre nadme, joj!« Vsi so se samo smejali. Nato je ati pripomnil, da to sploh ni krava, ampak – bik. Zdaj šele mi je padlo srce v hlače. Spet sem pospešila korak, bik pa za menoj! V tistem trenutku so se tudi

moji najbližji iz ravnodušnih opazovalcev prelevili v aktivne tekače. Bik je očitno res imel nekaj za bregom!

Zadeva je dobila dramatične razsežnosti, ko je bik začel na ves glas rjoveti. Njegovo tuljenje, ki je prihajalo samo nekaj metrov stran, me je navdalo z nepopisno grozo!

»Hej, ta bik je pa nevaren,« je svoje ugotovitve razpredala hči. Kot da nam to še ni bilo dovolj jasno!

Sedaj smo vsi štirje že hudo resno tekli, tik ob nas, nekako vzporedno z nami, pa tudi naš vztrajni zasledovalec. Teren je postajal čedalje strmejši in konfiguracija tal nam je onemogočala hitro premikanje. Travnati kuclji, čez katere so rasli mahovje, borovničevje in druga podrast, so predstavljali resne ovire. Tekli smo, kolikor so nam dopuščale moči, zraven pa se spotikali in padali kakor snopi, pa spet vstajali in tekli navzdol. Adrenalin mi je kar plal po žilah. Od časa do časa si je kateri od nas drznil pogledati »sopihajočega sovražnika«, ki nam je bil ves čas nevarno blizu. Kot smo lahko videli, bika strmi teren sploh ni motil. Ves čas je tekel

Pod Pristovškim Storžičem

Vršni del Pristovškega Storžiča

enakomerno, kaj tekkel, dirjal, in pri tem sopihal in rjovel. Kot bi bil sredi bikoborske arene, kjer gre za življenje in smrt.

Počasi smo se približevali območju grmičevja, ki nam je nekoliko zastrlo pogled na preganjalca. Zavedali smo se, da moramo priti na Jezerski vrh, torej do meje, naj stane, kar hoče. To je bila v tistem trenutku moja ključna misel, moja odrešitev. Gledala sem predse, svoji rešitvi naproti. Nenadoma pa sem se v vsej svoji dolžini in širini znašla na tleh. V hipu so k meni pritekli domači, vsi zaskrbljeni, da si nisem česa zlomila. Na srečo mi ni bilo nič in sem se lahko sama pobrala. A nekaj modricam vseeno nisem ušla. Žival je vsake toliko časa zarjula. Kot da bi hotela potrditi resnost svojih namenov z nami! Bili smo že v neposredni bližini Jezerskega vrha in lahko smo že jasno videli carinarnico. Še malo, sem si rekla.

In potem me je nenadoma, kot strela z jasnega, zadela odrešujoča ugotovitev. Med lovljenjem sape sem zakričala: »Pa saj smo ločeni. Glejte, ograja!« Šele v tistem trenutku sem namreč zagledala žičnato ograjo, ki je že ves čas razmejevala »naš« svet od »bikovega«. Bila je zelo visoka, prav gotovo toliko, da nam bik ne bi

mogel do živega. Saj veste, ograja, ki razmejuje posest ene domačije od druge. Taka, kakršnih je na tem koncu Koroške še veliko.

Vsi smo istočasno pogledali to čudo in kamen se nam je odvalil od srca. Le kako smo lahko bili tako slepi? Mogoče bi nam moralo dati misliti vsaj to, da že nekaj časa z bikom tečemo *vzporedno*??? Saj, panika je huda reč!

Potrebovali smo kar nekaj časa, da smo prišli k sebi. Bili smo čisto izčrpani, prestrašeni pa prav tako. Nato smo se začeli od srca smejati. Smeh je sprostil vso napetost, ki se je v tistem času smrtne groze porodila v nas. Smejali smo se še in še, kljub temu da smo bili utrujeni na smrt, kot bi bili postavili svetovni rekord v teku navzdol. Saj mogoče pa smo ga ... No, pa tudi o biku vse najboljše. Nikoli si ne bi mislila, da imajo krave oz. biki take maratonске sposobnosti.

Ocenili smo, da je gonja trajala dobre pol ure in da smo tako v vsiljenem tempu sestopili za približno 400 višinskih metrov. Še ko smo bili že pri carinarnici in smo tamkaj zaposlenemu uradniku razlagali, kaj smo pravkar doživeli, smo slišali, kako na bregu bik še vedno rjove. Zvok se je razlegal daleč naokoli in je bil naravnost srhljiv, čeprav smo vedeli, da nam ne more nič več. Še vedno je bil očitno razdražen in na smrt jezen, ker ni mogel sprostiti svoje jeze. Ampak zakaj se je ves čas podil za nami, kaj ga je tako razdražilo, smo se spraševali še potem, ko smo se peljali domov.

Ah, seveda, vsega bo kriva moja rdeča karirasta srajca, ki jo vedno nosim v hribih. Na

Na vrhu

Vladimir Habjan

to doslej sploh nisem pomislila. Nosim jo že dolgo, srečala sem že ničkoliko krav, volov in najbrž tudi bikov (!?), a je bilo doslej vedno vse v redu. Toda – nikoli ne veš, kdaj boš v hribih

srečal bika, ki je slabe volje. Oziroma ki misli, da je bik iz bikoborske arene. Nauk zgodbe je, da se je v hribih bolje odreči rdeči karirasti srajci. ○

Pristovski Storžič, 1759 m

✍ Irena Mušič

Pristovski Storžič, 1759 m, skoraj v celoti leži v Avstriji, le del njegove južne rame se spušča v Slovenijo. Z Jezerskega je videti kot velik skalnat čok, če pa ga pogledamo od spodaj, od mejnega prehoda Jezerski vrh, 1218 m, se nam pokaže njegova gladka jugovzhodna stena, ki je sicer nizka, a močno prepadna. Preostala pobočja so tudi strma, vendar močno poraščena z drevjem, proti vrhu pa začne kraljevati gosto ruševje. Z vrha, na katerem sta velik križ in vpisna knjiga, je čudovit razgled na zaveso Grintovcev in bližnje gore v Avstriji. Če hočemo na vrh, se moramo zapeljati čez mejo, kajti nobena označena pot nima izhodišča v Sloveniji. Vendar tako hudo le ni, najbližji je kar mejni prehod Jezerski vrh.

Z mejnega prehoda Jezerski vrh po Krainerjevi poti. Za avstrijsko obmejno stražarnico zavijemo na levo, na travnik s prvo markacijo. Nadaljujemo pot čez travnik v gozd; po gozdni cesti gremo (vodoravno) na desno do lovske kočice z izvirom. Tabla (s številko poti 626) nas usmeri strmo navzgor. Steza najprej zavije na desno, proti steni Pristovškega Storžiča, nato pa se od nje odmakne na levo. Više spet stopimo na gozdno cesto in hodimo po njej proti južni rami gore, mimo poseke z lovsko prežo. S ceste zavijemo v gozd, gremo do roba širokega hrbtna in nadaljujemo pot po njem (desno navzgor), po meji med travniki na naši levi in gozdom na desni, dokler nam strma stena ne prepreči nadaljevanja. Tam zavijemo na desno. Prečna pot do skalnate škrbine je razgledna, saj smo nad poseko, po kateri smo se še pred pol ure vzpenjali. Zaradi izpostavljenosti je do škrbine napeta jeklenica. Skozi škrbino stopimo na zahodno stran Pristovškega Storžiča. Steza nas pelje med ruševjem, najprej nekaj časa prečno, nato pa zavije na desno in vodi (ob jeklenicah) strmo navzgor, ves čas nekoliko desno, do začetka skalnatega dela grebena. Še nekaj minut hoje proti severozahodu, nato pa med ruševjem stopimo na vrh. Zahtevna markirana pot, 1 h 30 min–2 h.

Z Jezerskega vrha čez Pastirkov vrh. Do lovske kočice pridemo tako, kot je opisano zgoraj. Naprej (pot št. 627) gremo po dobri gozdni cesti (skoraj vodoravno) do prevala Pastirkov vrh, 1401 m. Na razpotju se obrnemo na levo, proti jugozahodu, in gremo

do planine Kepp, 1633 m, potem pa strmo navzgor po gozdnatem slemenu (nekaj metrov jeklenice) na zahodno pobočje Pristovškega Storžiča. Po njem se strmo vzpenjamo v ključih in na koncu med ruševjem stopimo na vrh. Nezahtevna markirana pot, 2 h 30 min–3 h.

Iz Bele čez Pastirkov vrh. Na Jezerskem vrhu prestopimo mejo in se zapeljemo skozi naselje Bela proti Železni Kapli. Pred gostilno Spodnji Pavlič (nasproti, na drugi strani potoka Bela, je na pečini freska sv. Krištofa) pri Skalarju zavijemo na levo, na gozdno cesto, ki vodi h kmetiji Pastirk. Po poti št. 628 (zahodno) se dvignemo na prevale Pastirkov vrh, 1401 m, in v skladu z zgornjim opisom na goli vrh Pristovškega Storžiča. Nezahtevna markirana pot, 2 h 30 min–3 h.

Iz Kort. Mejo prestopimo na Jezerskem vrhu, v Železni Kapli pa zavijemo na levo, na Obirsko. Tam gremo spet na levo, v sotesko Skoz peči in do Kort (Trögern). Od cerkve in bližnje gostilne Pristovnik sledimo markaciji št. 630 in gremo naprej po gozdni cesti proti vzhodu, mimo studenca s koritom in po stezi, ki pelje po strmih hrbtna, čez rovt do planine Kepp, 1633 m. Potem na desno in strmo navzgor po zahodnem pobočju Pristovškega Storžiča do vrha. Nezahtevna markirana pot, 2 h 30 min–3 h.

Vodnik: Stanko Klinar: Karavanke (Planinska založba).

Zemljevida: Jezersko z okolico, 1 : 25.000, Karavanke (osrednji del), 1 : 50.000.

Na Remšnik

Ko je obisk pri mami čisto resna tura

✍ in 📷 Aleš Tacer

»Tudi hribi do tisoč metrov so zanimivi,« sem dejal mili mi boljši polovički, ko sva so-pihala po stari razdrapani cesti proti Alperju in dalje proti Bajsu.

»Zakaj bi za planinske podvige vedno šteli le tiste visokogorske ture, na katerih si do krvi opraskaš dlani in kolena?«

»Seveda, tu na tem terenu te vsaj lahko za silo dohajam,« je odvrnila in obstala.

»Ni nama treba tako divjati. Malo se moram razgledati naokoli,« je rekla.

Seveda, vedel sem. Razgledati, ja. Kondicija jo *matra*, pa izkoristi vsako priliko za razgled. Sicer pa, kdo bi ji zameril; odkar je bila pred petnajstimi leti operirana na srcu, večjih naporov ne zmore več. Kaj hočemo, tako pač je, sem pomislil in tudi sam obstal. Da se torej malo razgledava. Če bo sploh kam in kaj pogledati.

Pa je bilo kaj videti! Oja! V dolino in po okoliškem hribovju namreč.

Bila je krasna sobota sredi letošnjega februarja,

snega je bilo še vsaj pol metra, mraz pa tak, da je kljub enajsti uri dopoldne škripalo pod nogami. Zjutraj je termometer na balkonu najine montažne hiške kazal osemnajst stopinj pod ničlo. Okoli desete sva se na mojo pobudo odpravila na obisk k moji priletni mami, ki jo je pred časom prizadela rahla kap in je noge niso več povsem ubogale. Saj ni bilo ne vem kako daleč, kvečjemu poldrugo urico. In prav toliko nazaj; ravno dovolj, da si človek v obe smeri dobro pretegne ude.

»Si nor? Bova ja zmrznila v tem mrazu,« je tarnala moja današnja in tudi siceršnja sopotnica, »kaj si nisi mogel izbrati bolj mrzlega jutra?«

»Kakšnega jutra, poglej no malo na uro. Saj je že skoraj deset. Kar se pa mraza tiče, toplo se obleci, pa bo. Saj sem ti zadnjič kupil tisto gore-

Kozjaško hribovje od Kapunarija nad Remšnikom preko Bricnika nad Muto do Košenjaka nad Dravogradom

teks vetrovko. Danes ti bo prav prišla. Sicer pa, tako hitro se pa spet ne damo, saj imamo nekaj rezervne maščobe tudi pod kožo.«

»Ti že, ti, kaj pa jaz? Kje imam pa jaz kako rezervo?«

»Vidiš, za vedno in povsod pa tistih tvojih osemindeset kil tudi ni najboljša varianta,« sem se namuznil. »Včasih je pa le bolje, če jih ima človek devdeset.«

Moja boljša polovička je nekaj ugovarjala, pihala je kot mačka, a je nisem več poslušal. Takole se lahko človek prička z žensko cel dan brez haska. Poklopil sem torej svoja dva velika uhlja in si dal opraviti z vezalkami na gozdarjih.

Ko sva se odpravila od doma,

se mi je zdelo, da je mraz nekoliko popustil. Bolj ko sva se dvigala iz doline, bolj je pritiskalo. Najbrž je po svoje k temu pripomoglo tudi sonce, ki je predrlo megleno zaveso in jo v pol ure popolnoma razblinilo. Pred nama se je odprl prekrasen pogled. Pogled, ki ti z globokim vdihom začudenja razširi prsa in nosnice.

Dravska dolina je po svoje očarljiva v vsakem letnem času. Najbolj pa se v vsej svoji lepoti pokaže takrat, ko se popotnik dvigne višje v kozjaške hribe in jo občuduje, obdano s slikovitim Pohorjem na desni in Kozjakom na

levi. Posebej nepozabni so razgledi ob lepem vremenu z Remšnika, moje prelepe rojstne vasice skorajda na meji z Avstrijo. In midva sva bila že na tričetrt poti, ravno toliko dvignjena nad vsem, da nama je pogled neovirano zaplaval naokrog. Radeljsko in vuhreško polje nama je leglo na dlani. Naprej in višje, na levi je bila Ribniška koča, pa potem na desni Kope, Partizanka, Kremžarjev vrh, Uršlja gora. Na drugi strani doline sem se s pogledom zapeljal po vlečnici in čez obsežna smučišča Pece, pa proti Košenjaku nad Dravogradom, Bricniku nad Muto in Kapunarju nad Remšnikom.

»Res pogledi za bogove,«

sem zamrmral bolj zase in skozi nosnice povlekel ledeno mrzel zrak. »Ampak, če bom tukaj stal še nekaj minut, se kaj lahko spremeni v stoječ kip. Kot Kugy v Trenti. Le, da on v svoji večnosti lahko sedi.«

»Kaj spet stokaš. In kje so zdaj tvoje maščobne rezerve? Izgleda, da ti jih bom morala jaz nekaj odstopiti. Dihni malo v prste, podrgni si lica, pa bo takoj bolje. Pa kakšen počep naredi,« mi je svetovala moja draga sotrpinka.

Ugriznil sem se v jezik, ki se mi zdaj ni zdel nič predolg. Prej doma ja ... Mar bi bil tiho in se ne bi toliko širokoustil. Kaj je že rekla? Počep?

Zimska idila 2005/2006 - Breze na Bajsovem hribu

Pa ja! Da se kar v sneg zvrnem. Mar ne obremenjujem že dovolj svojih nog s hojo? Pa kaj imajo ženske v svojih glavah?

Teh svojih misli iz previdnosti seveda nisem izrekel naglas, niti potihem, premleval sem jih globoko skrite v svojih možganih. Včasih je le boljše, če uporabi človek diplomatski pristop. Hušknil sem torej tisto megleno sapo v svoje premrle prste, se podrgnil po licih, ki jih skorajda nisem več čutil in dvakrat posmrknil. Potem sva nadaljevala najino romanje.

Pot naju je vodila mimo skupine brez, odetih v ivje; kot mlade neveste so bile, poželjive in vabljive, ki čakajo na svoje ženine. Kmalu se nama je odprl slikovit pogled na vaško središče Remšnika s cerkvico v sredini, ki so ga ob-

dajali v ivje ujeti gozdovi. Še približno pol ure škripanja po snegu in že sva sedela v toplo zakurjeni izbi pri bici. Seveda naju je bila vesela, kako tudi ne. Iz nahrbtnika sem potegnil nekaj dobrot, ki sva jih pripravila zanj. Pogovarjali smo se in srebal sva vroč vinski čaj.

Tako domače je bilo;

v nogah sem čutil prijetno utrujenost, v podrelih licih je ščipalo in gorelo. Zaprl sem oči in za kratek čas me je kar odneslo. Sonce zunaj pa je grelo zrak in drevje se je počasi osvobajalo ledenega oklepa. Vedela sva, jaz in moja spremljevalka, da bo pot nazaj v dolino za naju prava »mala malica«. ●

Kapunar, 1020 m

✍ Aleš Tacer

Krožna tura na Kapunar (1020 m) se pričinja v kraju Vas med Dravogradom in Mariborom – blizu 3 km od Radelj ob Dravi. Po stari vršni cesti (500 m asfalta, naprej makadam) se vzpenjamo mimo Lešnika, Smrečnika, Dajčmana ... proti vasi Remšnik, ki jo dosežemo po približno uri in 15 minut. Od tu nas popelje markirana pot po makadamu proti cerkvici sv. Pankracija (pri Helbluvi kmetiji zavijemo desno). Cerkev leži tik na meji z Avstrijo, na njej je obnovljen razgledni stolp, s katerega ob lepem vremenu nese oko vse od Maribora preko Pohorja, Uršlje Gore in Pece na avstrijsko stran vse do Gradca. Ko skorajda zaključimo krog, v daljavi uzremo še madžarske ravnice. Z Remšnika do sv. Pankracija smo hodili uro in pol do dve uri.

Od tu nas lepa, mehka pot pelje po grebenu, nekaj časa po slovenski, nekaj časa po avstrijski strani. Če imamo srečo, da je odprto gostišče Hublenz, se lahko odpočijemo in si nabereimo novih zalog moči, hrane in pijače. Na sredini poti od sv. Pankracija do Kapunarja leži 5 min izven poti še lepa cerkvica sv. Urbana. Prav je, da se sprehodimo še tistih nekaj korakov in si jo ogledamo. V nadaljevanju poti se kaj kmalu znajdemo pri stari karavli na Kapunarju, ki jo počasi obnavljajo in je odprta le občasno ob nedeljah in praznikih. Vpišemo se v spominsko knjigo in se posončimo na mehki trati na 1020 metrih nadmorske višine. Če nismo malicali pri sv. Pankraciju, je zdaj pravi čas za to. Od sv. Pankracija do karavle na Kapunarju smo hodili uro in pol do dve uri.

Čaka nas spust po markirani poti proti Radljam ob Dravi, kamor prispemo v naslednji uri. Do avta imamo

dobra 2 km, ponj pa se lahko odpravimo z dvignjenim palcem, saj so ljudje tod odprti in šoferji prijazni. Skupni čas hoje je odvisen od kondicije pohodnikov. Suče se okrog šest do sedem ur. V primeru, da gremo z Remšnika naravnost preko Urbana na Kapunar, se čas skrajša za okrog tri ure. Prikrajšani pa smo za cerkvico sv. Pankracija na meji z Avstrijo, za čudovite poglede s stolpa in za dokaj lagodno hojo po dišečih gozdovih na meji od Pankracija do Kapunarja.

P.S.

Mogoča je seveda tudi obratna varianta poti – v tem primeru jo pričnemo v Radljah ob Dravi in zaključimo na Vas.

Pogon

Kako je Anton Tožbar – Špik izgubil čeljust

✍ Dušan Škodič

»Gredo, gredo, na medveda gredo!« je vreščala jata bosopetih otrok, ki se je podila med hišami in ograjenimi njivicami, katerih revni rázori so že čakali na primeren dan, ko se bodo sadile čómpe. Najmlajše med njimi je bilo tako strah, da si niti na glas vpiti niso upali, a radovednost jih je gnala na kup in možem so bili za petami že vse od cerkve. Šesterica, ovešena z orožjem, je stopila na revno vaško dvorišče. Imeli so resne obraze, tudi govorili so manj kot sicer. Gospodar, po domače Špik, jih je pričakoval. Brez besed si je optal nahrbtnik, vzel puško izza vrat, si popravil klobuk in jim stopil naproti. Pokimali so si. Žena na pragu se je skrivaj pokrižala in se umaknila v notranjost. Skozi okno jim je sledila s pogledom, vse dokler niso izginili za hišami. Jutro je bilo hladno in pomladno sonce še ni seglo do tega dela vasi, ki stoji v Ozebnikovi senci. A Goličica je že žarela.

V Pihavec

Možje so počasi stopali do ostrega ovinka, kjer je glavna pot zavila proti Vršiču in čez, v Kranjsko Goro. Tam so skrenili desno, v Zadnjico. Hlad glasno šumeče vode, prebujene od talečega snega, je nevidno drsel niz strugo in jim skušal zlesti pod obleko. V pol ure so pripeli na Plac, kjer so se poti razdelile. Zorč je segel v ledeni izvir Krajcarice, si s tresočo roko izmil oči in iz dlani srebnil kratek požirek. Tukaj se bodo ločili. Tako je bilo dogovorjeno že med potjo. Zverina je prejšnji torek udarila sredi noči in v ovčjem hlevu pri Štruklju naredila pokol. Šest jih je bilo raztrganih, odnesena le ena. In čez dva dni na spodnjem koncu vasi, kjer jo je pregnal pasji lajež in je odnesla le

žrtev. Včeraj pa jo je opazil Hosnerjev pastir, ki je bil poslan na Zajavor pogledat, kako je streha na pastirskem stanu prestala zimo. Pritekel je nazaj ves opraskan in prestrašen ter pripovedoval o medvedu, ki bi lahko konja z vozom vred odnesel. Morali so ukrepati in zaščititi ljudi in drobnico. Samo ob čómpah ljudem v Trenti ni bilo preživetja.

Štirje so krenili navzgor v levo, ob Belem potoku in proti Kriškim podom. Špik, Štrukelj in Zorč pa so odšli naprej po Zadnjici in še pred s snegom zadelanimi Koriti zagrizli proti Zajavoru. Vedeli so, da mora biti medved nekje v Pihavcu, vprašanje je bilo le, kdo ga bo pognal proti komu. Na prazni planini so lovci postali nekaj trenutkov in si oddahnili. Špik je snel nahrbtnik in iz žepa potegnil stekleničko. Štrukelj je ponujeno brez besed pograbil in odpil požirek, prav tako Zorč. Vrnil jo je Špiku, ki jo je potežkal v roki, najprej ovohal njen duh, nato pa spustil pekočino po grlu. »Počakal nas bo, če se ne motim,« je rekel počasi, ne da bi pri tem odmaknil pogled od pobočja. Oba moža sta se zazrla v smer, kamor je gledal. Na skalnem pomolu pod Malim Pihavcem je stala velika, temna postava. Lahko so videli, kako se je spet spustila na vse štiri in ovažala zrak okoli sebe, pa se zopet dvignila, da ji ne bi kaj ušlo. Bližajoča se človeška družba jo je vznemirjala. Lovci so krenili naprej in že kmalu so imeli srajce na hrbtih pod kamižólami vse zlepljene od potu. Zgrabila jih je lovska strast. Vsak Trentar ima v krvi nekaj, kar mu jo razburka kot vihar, ko zagleda svoj lovski plen. Kdo ve, ali mu je bilo to že prirojeno zaradi trde narave ali pa je zgolj posledica boja za preživetje, ki je le najspretnjšim pomagala dostojno prehranjevati številne družine. Ni bilo ne oblasti ne sodnika

Pogled na Pihavec in Triglav iz Trente

 Dan Briški

ne zapora, ki bi jim lahko to preprečili. Loviti ubijalca svoje drobnice pa je bilo še vse kaj drugega. Tu je šlo dobesedno za njih ali njega.

Pihavčeva pobočja je božal šibak vzgonski vetrič in suhe jesenske trave, ki jih niso popasli redki gamsi, so nežno valovile. Ozka stezica jih je preko nekaj prečnih grap pripeljala na Luknjo. V obraze se jim je iz Vrat zagnal veter in jim v nosnice v sunkih nosil vonj sprhnelega listja, pomešanega z duhom po snežnici. Aprilsko sonce se je trudilo.

Drvel je naravnost nadenj

»Čez ga je neslo,« je ugotavljal Štrukelj, ko so s sedla krenili v pobočje, ki so ga branili dolgi, a nizki skalni pragovi. »Počakal nas bo, ti rečem,« se ni dal Špik. »Na drugi strani so méli, mi pa smo na travi. Vrnil se bo, ker bodo tam bolj hrupni.« Nobenemu lovcu ni lahko, če se na koncu izkaže, da je imel le vlogo gonjača.

Čez pol ure so stali na vrhu. Ugledali so četverico iz prve skupine, ki se je razkropljena komaj opazno pomikala po Kriških podih. Globoke vrtače in škraplje so bile večinoma še

zadelane s snegom, ponekod se je že prediralo in potrebna je bila previdnost. Medveda ni bilo videti. Može so se spustili po Kamnu, razbitem skalnem žlebu, ki pada proti podnožju Pihavca in Šplevte. Vse do polovice je bil še zadelan s snegom. Ko so se pridričali do podnožja, kamor je svetilo sonce, so uzrli sledi. Stopinje v razmehčanem snegu so vodile navzdol, proti Belemu potoku, proti drugi skupini. Kmalu se je od spodaj razlegel strel in zaslišali so vznemirjene klice mož. Zagledali so žival, ki se je pognala iz neke globoke konte in se usmerila nazaj, od koder je prišla. Lahko so videli, da ni ranjena, le prestrašena, in v begu je sedaj dirjala naravnost proti njim. Kosmatinec se je s silnimi skoki poganjal stran od zasledovalcev in ni bil pozoren na može, ki so mu medtem pripravljali zasedo. Sneg in drobir sta mu brizgala izpod šap in dolgih krempljev, s katerimi je grabil, kot bi imel obute kremžarje. Naenkrat, sredi dira, se mu je udrlo na mehki podlagi in skoraj cel je izginil v široko škrapljo, nad katero je popusti-

*Pihavec, Šplevta in
Spodnje Kriško jezero*

 Oskar Karel Dolenc

la snežna streha. Zarjul je v presenečenju in bliskovito planil iz nepričakovane pasti. Štrukelj je počenil za prvo večjo skalo v bližini, Špik in Zorč pa sta stekla navzgor in navzdol ter storila isto. Prilike niso smeli izpustiti, moral bo mimo vsaj ene cevi. Špik je bil najvišje od trojice in najbolj brez sape. Z voljo je hotel umiriti živčno dihanje, saj je imel občutek, da se ga sliši čez vse Kriške pode. Z rokavom si je otrl čelo, na katerem so se nabrale potne kaplje in mu silile v oči. Puško je napolnil že doma, a je vseeno previdno na pol odprl zaklep in se prepričal, ali je naboj na svojem mestu. Komaj slišno se je kovinska zapora zopet ulegla v ležišče. Napel je ušesa, a razen lastnega dihanja ni ujel ničesar. Zorča ni mogel videti, ker se je premaknil toliko vstran, zato pa je lahko opazil Štruklja, kako se ravno poskuša razgledati izza skale. Verjetno niti on ni slišal bližajočega se medveda. Da se ni nenadoma preusmeril drugam? Velika prilika bi lahko šla po zlu. Stisnil je puško in se hitro dvignil iz zaklona. Medved, ki mu je razmehčani sneg pridušil stopinje, je neslišno in hitro kot pršni plaz drvel naravnost nadenj.

Zaškrtal je čekan na človeškem zobu

Osemdeset korakov, nič več ju ni ločilo. Vedel je, oba z medvedom sta vedela, da umika po drugi smeri ni. Če pride mimo, jim bo z lahkoto ušel na drugo stran in bog ve, kje in kdaj se bo spet nadaljevalo. Morda ga je imel tisti trenutek na dosegu le še Štrukelj, drugi so bili prenizko. Medved se je skušal izogniti in je ostro skrenil navzgor, v breg. Zdaj ali nikoli! Bliskovito je stisnil puško k licu, zadržal sapo, in ko se je cev med srčnima utripoma za hip umirila, sprožil. Kopito je ritnilo in sproženi naboj je pognal čez pode niz kratkih treskov, ki so odmevali od bližnjih sten. Krogla je umikajočo žival zadela naravnost v tilnik. Nekaj prestreljenih dlak in nekoliko svetle krvi je pospremlilo strašen krik, ki se ji je izvil iz žrela. Možje spodaj so obstali kot okamneli. Medved se je v bolečini vzel na zadnji nogi in se prevrnil vznak. Špik je vedel, da je bil strel dober, toda žival je bila velika. Z drhtečimi prsti je izvlekel prazen tulec in v cev porinil nov naboj. V teku je skočil izza skale in se pognal za ra-

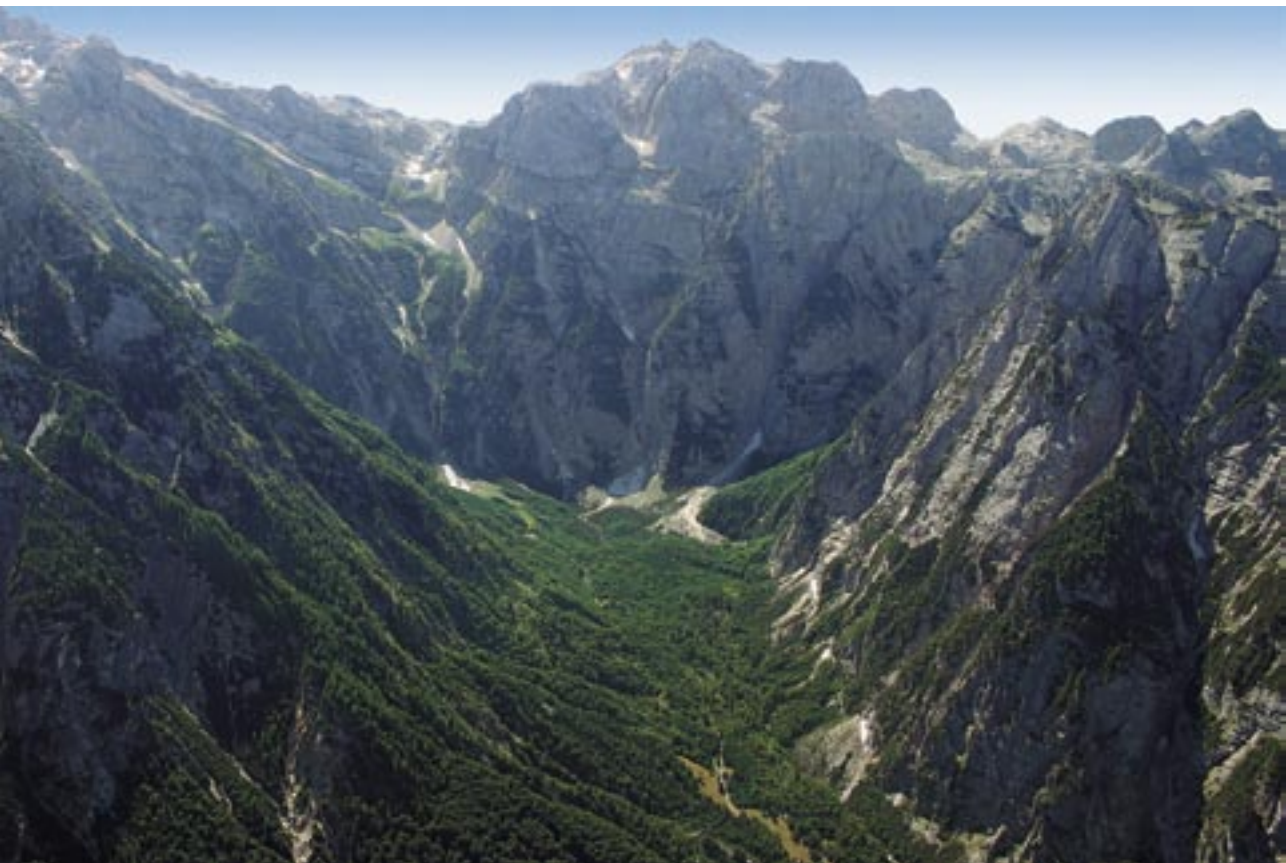
Anton Tožbar-Špik pri prehranjevanju (objavljeno v knjigi Gorski vodniki v Julijskih Alpah, Evgen Lošin, PZS, 1961)

njenim medvedom, ki je pobegnil v pobočje, poraslo z ruševjem. Tanka rdeča črta se mu je risala pred očmi, sled, katere konec je bil pri njegovi žrtvi. Daleč ne bo mogel, kajti pobočje se je vedno bolj dvigalo. Za seboj je slišal nekaj glasov. Štrukelj je priganjal Zorča, naj mu sledi navzgor. Do tedaj bo že sam opravil, a potrebna bo previdnost. Smrtno ranjen medved je najnevarnejša zver! Napet kot struna in pozoren na vsak premik v bližini se je pomaknil okoli strmega skalnega roba in se znašel pred vhodom v majhno, razbito sotesko. Njeni bregovi niso bili visoki, a ob nenadnem srečanju bi postali neosvojljiva prepreka. In tudi je! Zagledala sta se na borih dvajset korakov in se pogledala. Trenutek je bil dolg kot večnost, v kateri se ne zgodi nič. Medved je izplazil jezik iz na pol odprtega gobca in lovil sapo, ki mu je sikala med velikimi podočniki, s katerimi je lahko pregriznil ovčji vrat kot slamnato bilko. Zmedeno je zarjul in se s krvavimi očmi oziral levo in desno, toda tam rešitve ni bilo. Pognal se je v edino možno smer, tja, kjer je stal Špik z dvignjeno puško. Dolga zimska dlaka, ki se mu še ni ogulila, se mu je že naslednji trenutek na prsih vzdignila kakor krtina, ki se je hipoma spet sesedla sama vase. Krogla je bila natančna, rezala je svojo pot natančno proti srcu in nova kri je brizgnila po kamenju in s snegom naphanih vdolbinah. Medved je še enkrat zarjul, padel po dolgem na trebuh, pa hipoma spet vstal in v nekaj silovitih skokih z zaletom priletel v Špika, ki mu ni več ostalo časa za polnjenje orožja. S šapo ga je od strani silovito treščil v ramo in puško, s katere kopitom se je ta hotel ubraniti napada, je v loku odneslo v ruševje. Štrukelj, ki je tekel na pomoč in se ob tem spotikal čez kamenje, je videl, s kakšno lahkoto so Špiku za otroško ped dolgi kremplji šli skozi kamižolo in raztrgali ramo. Zverina ga je v naletu s težko glavo butnila naprej in hipoma spravila podse. Špik je napel vse sile in skušal s golimi rokami odriniti rjoveči, zударjajoči gobec od sebe. Zavedal se je, da to ne more dolgo trajati. Žival je smrtno ranjena, toda velika, kot je, bo težko hotela sama zapustiti ta svet. Čutil je, kako je tudi njegova bitka vedno bolj izgubljena. Zaškrtalo je, ko je prišel čekan na človeški zob, medved je zagrabil za Špikovo spodnjo čeljust in z močnimi vratnimi mišicami stresel debelo glavo.

Zrak pod Šplevto se je umiril

Štrukelj je ta neenakovredni boj opazoval le površno, hitel je na pomoč in lovil ravnotežje po snegu med ruševjem. Ko je na trideset korakov dvignil pogled, je ugledal medveda, ki je žrtvi v sunku odtrgal celo spodnjo čeljust, da se mu je za gobcem potegnila krvava zavesa. V trenutku groze je s čevljem zapel za neko korenino in puška, ki jo je pretrdo držal, se je sprožila. Poka skoraj ni zaznal, krogla je vrgla v zrak pest snega in brez sledu poniknila. Ni bilo več časa ne za razmišljanje ne za vstavljanje novega naboja. Brez sape je pritekkel za hrbet medvedu, ki se je medtem zagrizel v stegno nesrečnega lovca. Žival ga ni opazila, zasukal je prazno puško in s kopitom silovito treščil v kosmato betico. Hotel ga je v tilnik, toda slabo odmerjen udarec, ki bi moral razbiti skalo, se je izničil v zdrsu kopita preko okrogle lobanje. Skorajda bi se prevrnil preko obeh. Medved, ki ga je kopito le dobro popraskalo za ušesom, se je zdrznil in se postavil na zadnje tace, da bi lažje premeril novega napadalca. Zarjovel je in se pognal za bežečim Štrukljem, ki mu je puška padla iz rok. Sedaj je on na vrsti, je pomislil in poskušal skočiti na bližnjo skalo, iz katere se je stegovalo vabeče ruševje. Kakor utaplajoči za slamno bilko je pograbil močno vejo in se skušal potegniti navzgor. Začutil je bližajočega medveda, dolga elastična veja se je nemarno upogibala nazaj in s skrajnim naporom mu jo je uspelo preprijeti in še enkrat povleči. Skorajda bi mu uspelo. Dolgi podočnjaki so pregriznili čevljev na nogi, ki je bila najnižje. Štrukelj, ki v življenju ni nikoli bral Iliade, bi nevede skoraj delil Ahilovo usodo, če se ne bi medved, ki mu je nazadnje le odtekla življenjska moč, s krvavo peto njegovega čevlja v gobcu zvrnil na hrbet in brez glasu obležal pod skalo. Zrak pod Šplevto se je umiril. Možje so počasi, eden za drugim prispeli do prizorišča boja. Špik je ležal vznak, mirno dihal in imel oči uprte nekam v nebo. Zaradi šoka še ni čutil posebnih bolečin niti se ni zavedal svojega stanja. Ko se je hotel oglasiti, se mu je iz grla izvila le mešanica grgranja in šumenja iz sapnika. Možje so ga le z muko gledali, prizor je bil grozen in Špik, izkušen gorski vodnik in lovec, ki je še nekaj trenutkov pred tem kot hladnokrven in neustrašen mož meril v zverino, je sedaj ležal pred njimi ves iz-

Nad to dolino je potekal pogon: Zadnjica s Kanjavcem v ozadju

 Peter Strgar

nakažen. Medved mu je z enim sunkom odtrgal spodnjo čeljust z jezikom vred, mu s kremplji razparal ramo in raztrgal levo stegno.

Popoldne so se vrnili v dolino. Novica se je po dolini širila kakor ogenj na suhem senu. Ranjenca so prinesli na dom in poslali po gospoda. Medveda so odrli in kožo ter meso kasneje prinesli v vas. Mesa je bilo veliko, tehtnica je pokazala, da je imel živ medved tristo kilogramov péze, in to spomladi, ko mu je zima odnesla velik delež. Tudi zato ga je tako silno gnalo za drobnico. Možje so še nekajkrat poskušali najti Špikovo odtrgano čeljust, vendar brez uspeha. Niso je našli ne v medvedjem želodcu ne na prizorišču boja. Očitno je bil to njegov davek. Morda jo je odnesla ujeda ali lisica, posvečene zemlje vsekakor ni nikoli videla.

Opomba: Opisani dogodek se je zgodil 24. aprila 1871, ko je sedem mož odšlo na lov na vsaj do danes zadnjega medveda v Trenti. Anton Tožbar – Špik je kljub strašni poškodbi preživel.

*Še več, sčasoma se je spet začel ukvarjati z vodništvom in nekajkrat vodil celo samega Kugyja. Življenje mu je bilo mučno, prestajal je bolečine v zgornji čeljusti in hranil se je lahko le leže, s tekočo hrano in po lijaku ali cevki. Smrt ga je srečala šele celih dvajset let pozneje, pa še takrat po nesreči, ko sta s sinom drvarila v gozdu in ga je pokopala padajoča smreka. Domači vikar Anton Črv bi se tudi moral udeležiti tega lova, saj sta še na predvečer dogodka skupaj s Špikom vlivala svinčene krogle, vendar je bil zaradi neke zadeve nenadoma poklican na sodišče v Bovec. Kasneje je bil Špiku v znatno tolažbo, o samem dogodku pa je po pripovedovanju udeleženih sestavil krajše poročilo v spomin za poznejše čase. To je povzel in vpletel v svojo doživljajsko pripoved »Iz Trente čez Luknjo«
trentarski župnik Abram (pod psevdonimom Trentar) in leta 1904 je bila objavljena v Planinskem vestniku. Nič ne bo narobe, če se osveženega dogodka spomnimo še enkrat. ◉*

Kje tišina še šepeta?

Razmišljanja ob kolovratenju po vrhovih nad Dleskovško planoto

✍ Miro Štebe

Zlovoljno sva srkala kavici in strmela v kovinsko sivo nebo nad Grintovci, ki so se svetlikali v čudni svetlobi, na pobočjih pa je bilo mogoče razločiti tudi najmanjše podrobnosti.

»Vseeno bi lahko šla gor! Čisto fino bi bilo!« je zinil Tomaž, jaz pa mu nisem mogel oporekati. »Na te meteorologe se ne moreš zanesti!« sem skušal krivdo prevaliti na koga drugega. Dopoldne, ko sva hotela na Češko kočo, da bi šla na Kočno in potem na Grintovec, so najin polet uničili črni oblaki nad najinimi vrhovi in redke dežne kaplje, ki so udarjale okoli naju. »Tile oblaki pa za skoraj dva dneva prehitava-jo vremenarske napovedi!« sva se jezila nad vremenarji, ki so napovedovali, da bo danes in jutri dopoldne še pretežno jasno. »Kočna in Grintovec odpadeta. V takem se ne mislim

poditi po tistih grebenih in nastavljeni strelam. Zdaj hodim v hribe samo še uživati!« sem, kot že ničkolikokrat doslej, pojasnjeval Tomažu svojo najnovejšo gorniško filozofijo. »Ja, potem boš pa velikokrat ostal doma!« se mi je režal Tomaž. »Jaz sem svoje že pokazal. Ni se mi treba več dokazovati, ampak iz cukra pa tudi nisem! Samo ne vem, zakaj bi tvegal in se izpostavljaj! Še dosti je lepih ciljev!« sem se branil.

Odločitev kot strela

»No, potem pa pojdiva jutri na Križevnik in Veliki vrh!« je kot strela s kovinskega neba udaril Tomaž, meni se je pa skoraj dvignila temperatura, saj nisem vedel, kam Tomaž cilja. Velikih vrhov je kar nekaj, ime Križevnik sem

Rob ostenja Križevnika, v ozadju z leve Olševa, Peca in Raduha

📷 Vladimir Habjan

že slišal, nisem pa vedel, kam bi ga umestil. Pred Tomažem se nisem hotel osramotiti, zato sem si vzel čas za premislek, Tomaž pa me je rešil negotovosti, ko je dopolnjeval ponudbo. »Dleskovška planota le ni tak strelam izpostavljen greben, če bo nevarnost strel, pa se s tistih grebenov Križevnika in Poljskih devic lahko tudi hitro spustiva na varno!« Zdaj se mi je posvetilo: »A ni Križevnik tisti vrh nad Robanovim kotom, kjer so Štajerci potegnili nekaj zanimivih smeri? Ja, ja. To je tisti svet, ki sem ga vedno želel spoznati in o katerem je Habjan v svojem vodniku zapisal, da je to svet, primeren za gorske raziskovalce in pustolovce, izkušene stezosledce. Mogoče pa bi bilo res dobro videti tudi ta svet, daleč od planinskih magistrak«. Hitro sva se dogovorila, da bo treba zaradi dolžine dostopa, pa tudi, ker meteorologi napovedujejo novo poslabšanje vremena, nekoliko prej vstati. Glede vremenarjev si nisem bil čisto na jasnem, v življenju pa sem lahko zgodaj vstajal le zaradi hribov, ampak zdaj, ko se staram, sem tudi to navado že skoraj opustil. Ni lepo, ampak nisem izbiral takšnih ciljev, da bi hodil prej spat. Sem zaprisežena nočna tička, zato sem tudi tokrat pred spanjem deskal po spletu in iskal opise in poročila o vzponih na Križevnik in sosednje vrhove. Stvar mi je bila vse bolj všeč! Obetal se je izlet v kotiček daleč od ponorelega sveta.

Ko se je dan komaj začel napovedovati, me je Tomaž že tlačil v avto, in ko sva se s Kranjskega Raka spuščala v dolino Podvolovljeka, se je pred nama na drugi strani doline v mlado jutranjo svetlobo v drznih pravilnih črtah izrisal Veliki vrh, eden od ciljev najine ture. Prvi vtis je bil enkrat in nestrpno sem spodbujal brundanje motorja, ko sva se na drugi strani doline Lučnice začela po kar dobri cesti dvigati proti Dleskovški planoti. Izza Rogatca in Lepenatke so naju pozdravili prvi sončni žarki, dobrodošlico pa nama je zaželela srnica, ki je priskakljala na cesto, pa se je zmedla in brez pozdravnega govora izginila za grmovje. »Drugič bo bolje,« sem zamrmral za njo in si v brado priznal, da so jutra zjutraj res najlepša.

Moraš priti prav sem v zakotje

Na planini Ravne naju je presenetila razbita kača jeklenih konjičkov, ki so govorili, da nisva

prezgodnja in še zdaleč ne sama. Ker je med njimi kraljeval gasilski kombi, sem pomislil na kakšno gasilsko veselico. No, še vedno bolje kot pa bohinjaska rampa za pobiranje cestnine. Pomislil sem, da Štajerci ne morejo biti bolj Gorenjci, kot so Bohinjci, in da tu verjetno še nekaj časa ne bodo carinili ubogih planincev. Možak ob koči na planini naju je prijazno pozdravil in nama hitro natresel nekaj koristnih nasvetov za načrtovano turo. »Ja, taki so bili včasih tudi oskrbniki ob zdaj modnih planinskih poteh. Ampak takih tam ni več! Zdaj moraš priti prav sem v zakotje,« sem pomislil.

Med sprehodom po mehkih tratah, ozaljšanih z macesnovimi nasadi, sem se spet spomnil fužinskih planin nad Bohinjem. »Mogoče bi bilo pa vseeno prav, če bi Štajerci še sem uvozili kakšnega bohinjkega carinika!« Steza se je vila po pravljичno prijaznem parku svetlega macesnovega gozda, kjer so naju pozdravljale številne blazinice gorskega cvetja, ustavljali pobeljeni viharniški starci s formavivo grč in skrivenčenih vej ter navduševali sončni žarki, ki so se igrali s senčnimi pegami med temnim rušjem. Ta neokrnjeni svet lepot bi res morali ohraniti. Samo kako? Najhitreje je mogoče ljudi odvrniti od obiskovanja takšnih kotičkov, če jim to zaračunaš. Nisem pa prepričan, da je to prava pot. Prijazna prav gotovo ni.

Na opuščeni planini Polšak naju je veselo pozdravila čredica konj. Nič se niso zgledovali po tisti srnici, ampak so okoli naju junaško stresali z glavami in z nama želeli deliti goste roje muh, ki so jih obletavale. Nisem si mogel kaj in sem tudi jaz z njimi delil enega od svojih priboljškov – energetske ploščice, ki sem jih imel tako ali tako spet preveč, pa tudi energije mi ni primanjkovalo. Saj so bili tako vsiljivo prijazni, da jih enostavno ni bilo mogoče odgnati. Pravzaprav so konji moja šibka točka, ampak nad idejo, da bi jih kar zajahala in del poti premagala na njihovih hrbtih, se vseeno nisem mogel navdušiti.

Raje sva počasi, a z užitkom grizla kolena, vmes pa sva si privoščila tudi precej postanekov za slikanje, saj so se z nabiranjem višinskih metrov širili razgledi. Ko sva prišla na z rušjem poraslo sedelce pred vršnim vzponom na Križevnik, nama je vseeno pošla sapa, tokrat zaradi navdušenja in presenečenja. Pod nama se je strmo v globino grezila prepadna stena,

Dleskovec, Veliki vrh in Velika Zelenica s Križevnika

📷 Irena Mušič

nekje daleč na dnu pa sva med lisami gozdov in pašnikov zaslutila Robanovo planino. Na drugi strani se je bahavo razkazoval greben od Krofičke proti Strelovcu, proti zahodu pa je nad vsem kraljevala drzna piramida Ojstrice, ki me je dražila s svojo vzhodno steno. Ne boš me, saj sem že penzionist, ampak kapo dol, res si lepa princesa savinjskih vršacev!

Tisočpotje!

Pogleda so pritegnili tudi oblaki, ki so se kopicili za Ojstrico in že skoraj povsem zakrivali Rinke. »A niso meteorologi napovedovali poslabšanja?« hitro sva se zagnala v pragozd ruševja pod vršnim grebenom Križevnika. »To že ni brezpotje! To je tisočpotje!« sem se pridušal, Tomaž pa je kot vrhunski stezosledec – takšne po opisu v vodniku potrebuješ – ril proti vrhu. Vmes sva srečevala presenetljivo veliko ljudi. Mit o od boga pozabljenem kotičku nedotaknjene narave in miru se je z vsakim srečanjem vse bolj sesuval, nazadnje pa ni ostalo nič od njega, ko sva srečala številno kačo planincev iz Šoštanj, ki so se pripeljali

z gasilskim avtom. Ugotovil sem, da pri štajerskih gasilcih ne velja tista »Nič ne prašamo, kje gori, kaj gori, samo pridemo pa pašpricamo!«, temveč da se bolj držijo svojega vodila »Na pomoč!« in pomagajo svojim bližnjim tudi z avtom, če ga slučajno potrebujejo. Ta recept bom predstavil tudi našim gasilcem, saj imamo na društvu vedno probleme s prevozi.

Vrh naju je nagradil z veličastnimi razgledi, saj je pogled plaval preko vrtoglavega prepada pod nama proti Olševi z njeno panoramsko cesto, ki se je poganjala kvišku nad vmesnim grebenom na drugi strani doline, oči sem sprehajal po pobočjih Pece, grebena Smrekovca in Golt. Ob pogledu na Raduho pa je Tomaž ugotavljal, da so si ti savinjski hribi precej podobni: z osojne strani položni in porasli, severne strani pa se vrtoglavo lomijo v skalne prepade. In res je bil tak tudi najin Križevnik z vsemi svojimi stranskimi vrhovi, take pa so bile naprej tudi Poljske device. Proti jugu sva z očmi iskala prehode za najino nadaljnjo pot proti Veliki Zelenici in Velikemu vrhu, mikal pa naju je tudi obli vrh Dleskovca. Ampak oblaki za Ojstrico so bili vse bolj grozeči, poleg tega

naju je že tudi dosegel močnejši veter, zato ni bilo časa za obiranje.

Naprej sem spet poslal stezosledca Tomaža, ki je nalogo več kot odlično izpolnjeval, čeprav mu je ob moji pomoči uspelo tudi malo zaiti. Ko sva se prebijala nazaj do steze, sem obujal spomine na svoje nekdajne obešenjaške poti po rušju, ki smo jim v starih časih rekli kar: Tarzan brani džunglo. Ampak se je dobro izteklo. Malo nama je pomagalo tudi to, da nisva bila povsem osamljena, saj sva lahko videla tudi, kje drugi iščejo prehode. Pa naj še kdo reče, da množičnejši obisk ni koristen!

Prav ta dobri obisk tega odmaknjenega koticčka naših gora mi ni dal miru. Pravzaprav niti ni čudno, da je tu toliko ljudi. Kar nekaj planinskih vodnikov že opisuje te predele kot še malo obiskane poti in vrhove, na spletnih straneh tudi ni težko najti hvalnic še neokrnjenih koščkov gorskega raja, imamo vse boljše planinske karte in ni čudno, da je tu toliko sladokuscev, iskalcev prvobitnosti. Če zdaj nek koticček razglasiš za odmaknjen, malo znan in obiskan, je tako, kot bi napisal marketinško najučinkovitejše vabilo. Ko nekdo prvič pride v takle konec in je navdušen, to gotovo zaupno izda nekaj prijateljem, ti pa potem počasi raztrobijo stvar naprej in dober obisk je zagotovljen. Tudi takšno pisanje je lahko vabilo, a niti nimam preveč slabe vesti, saj je plaz sprožen. Ko se premakne prva kepica, ta premakne dve drugi in tako naprej drvi navzdol vse večja, vse bolj neustavljiva množica, ki jo je težko ustaviti. Če tega ne napišeš ti, bo napisal nekdo drug. Prepričan sem, da bo že čez par let tu večina pomembnejših steza označenih in da bo ta delček kmalu izgubil oznako odmaknjenosti ali pozabljenosti. Prav bi bilo, da bi prav ljubitelji takšnih koticčkov – še najprimerneje bi bilo, če bi to storili v sklopu planinske organizacije – poskrbeli za bolj nadzorovano prodiranje »civilizacije« v ta nekoristni svet. Obiskovalce bi morali kar najbolje pripraviti do tega, da bi za seboj puščali kar najmanj razdejanja, sledov, da ne bi kalili miru in s sabo v doline odnašali bogastva teh predelov – cvetja, da ne bi ogrožali ali celo lovili živali. Predvsem pa bi morali preprečiti, da bi tu začeli postavljati takšne in drugačne počitniške hišice in druge objekte, ki ne sodijo v ta svet. Smo tega sposobni? Nekaj možnosti za to dajejo tudi načrti za narodni

park Kamniško-Savinjske Alpe, seveda če bo projekt pravilno izpeljan.

Samote, ki to niso več

Po valovitem, s kuštravim borovjem poraslem grebenu Poljskih devic sva dosegla pobočje Zelenice, ki od daleč ni upravičevala svojega imena, a sva vršno skalovje začuda hitro premagala in se znašla na mehki zelenici resnične in spet zelo razgledne Velike zelenice. Kot bi človek prišel v jaslice! Samo kravic je manjkalo, čeprav so sledovi govorili, da ovce tam včasih so. Fotoaparata sta se spet zagrela, a ker so bili oblaki z ne več tako oddaljeno Ojstrico vse bolj domači, sva pohitela še na par metrov nižji glavni vrh dvoglave vzpetine. Ob velikem skalnem možicu je bilo spet živahno, pomagala sva slikati večjo skupino štajerskih ljubiteljev samote in se nato za njimi po skrotastem pobočju zapodila proti Pragu med Velikim vrhom in Dleskovcem. Kar hiter spust, kjer sva si lahko malo pomagala tudi s krajšim meliščem, je Tomažu dal krila in namignil mi je, da lahko skočiva še na Dleskovec, saj je na dosegu roke. Meni pa se je zdelo, da na drugi strani oblaki že sami od sebe stegujejo roke za nama in so nama še bolj na dosegu, zato se nisem dal in odločno sem zatrdil, da morava nekaj pustiti še za drugič. Vsak s svojimi mislimi sva se zatopila v stezo, ki naju je spet vodila v macesnov park. Tudi žvižgi svizcev naju niso premamili, čeprav sva vedela, da se nama vražje žverce z žvižganjem posmehujejo in naju gledajo, midva pa sva videla samo luknje njihovih domovanj, nikjer pa nobenega kožuščka. Mogoče je pa še možnost za ta konec, saj očitno obiskovalcev še vedno ni toliko, da bi se jih svizci povsem navadili in začeli prosjati za priboljške kot pod Grossglocknerjem, sem pomislil. Ko sva se bližala planini Ravne, o tem nisem bil več tako prepričan, saj je bilo spet vse več nedeljskih obiskovalcev, ki so se šli piknike, ob koči na planini pa nisva dobila niti prostora ob mizah, ko sva si zaželela piva. Ja, Štajerci so družabni in radi so skupaj! Deževati spet ni začelo in Dleskovec bi tudi lahko še osvojila, ampak ko sva se peljala v dolino, sem vedel, da bom sem še prišel in mogoče bom sem gor pripeljal še kakšnega prijatelja ali pa vsaj prijateljico. ●

Iskanje svobode

Po lovskih poteh in brezpotjih Trente¹

✍ Miha Šercer

Trenta skozi macesne

📷 Oton Naglost

Že vse leto smo načrtovali naskok na švicarske Alpe. Končno je prišel pravi čas in koščki sestavljanke so se lepo ujemali. Dopust je bil že zdavnaj podpisan, seznam opreme dopolnjen z nekaj že dlje časa zelenimi kosi, avto je delal kot švicarska urica, vse potrebne informacije smo imeli. Le en košček sestavljanke je še manjkal. Dan za dnem smo napeto spremljali vremensko napoved, a so nas »trontlji« vsak dan znova razočarali. Tudi desetdnevna vremenska napoved je bila proti nam, saj se ni in ni hotela znebiti tistega ciklona, ki je že počasi stiskal naše upe in jih vlekel k tlom. Dan pred odhodom so bili upi dokončno poteptani. V takem res nismo mogli bloditi po ledenikih in se nastavljeni na štiritisočakah. Doživeli smo poraz, še preden se je sploh začelo. Doma sem razmišljal, da bom sporočil v službo, da se me niso rešili, ko me je poklical Jurij in predlagal drugo bojišče – Trento. Tri dni, midva in zemljevid proti neznanim področjem in nepredvidljivemu vremenu. Zmenjeno!

¹ Op. ur.: Avtor je v članku nekoliko razširil geografsko območje Trente. Prva dva dneva ture je namreč opravil nad dolino Bavšice, ki je ne štejem za Trento, saj njene vode tečejo v Koritnico. Kot Trento pa imenujemo zgornji del doline Soče.

V boj!

Prva bitka se je začela že na poti. Ura je bila že skoraj polnoč, midva pa sva po dolgi vožnji v koloni dokončno obtičala na avtocesti pred predorom Karavanke, dobrih sto metrov pred izvozom za Kranjsko Goro. Armade tujcev so s svojimi oklepniki stale na dežju in ustvarjale pravo barikado. Vse je že lep čas stalo. Tabla za izvoz se nama je režala v obraz, midva pa sva bila kot vkopana. Še en poraz? Ne, kvečjemu še ena preizkušnja, in ko sva sprejela položaj, se je pot hitro sprostila. Zmagoslavno sva oddirjala naprej osvobodit še Rateče, Fužine, Trbiž, vso Jezersko dolino in Predel – nisva se ustavila vse do Kala - Koritnice. Tam sva se utaborila in pripravila na nadaljnje osvajanje.

Na (brez)poti

Zjutraj naju je v najino največje veselje pričakalo umito jutro. Opazila sva, da sva si za nočitev nehote izbrala verjetno najprimernejši prostor daleč naokoli – taborniško jaso.

Slika na naslednji strani: *Zadnja Trenta z Bavškega Grintavca*

📷 Jurij Senegačnik

Gradbeni stroji, ki so že mleli le nekaj metrov niže ob cesti, so naju opomnili, da ni več tako zgodaj, zato sva se hitro odpravila naprej. Po zemljevidu sodeč se je najina lovska pot začela malo nad vasjo, nekje ob začetku označene poti za Svinjak. Avto sva diskretno parkirala ob gozdni cesti, še pokramljala s starejšima sprehajalcema in jo kar čez gozd mahnila v predvideno smer. Kmalu sva naletela na lepo uhojeno pot, ki se nama je po občutku zdela prava, zato sva se ji prepustila. V nežnih zavojih in blagih vzponih naju je vodila skozi lep gozd, ki so ga vsake toliko pretrgala pobočja s čudovitimi razgledi na okoliške divje vrhove. Res je lepa ta Trenta. Pot naju je »izkrcala« na jasi pri lovski koči dobro uro od izhodišča in nama dala vedeti, da se tu razidemo. Srce je kar samo hotelo naprej in je brezglavo ujelo drugo. Razum pa naju je kmalu opomnil, da pot ni prava in da bo treba nazaj. Zgodba se je ponovila še dvakrat, dokler nisva v smeri od koč naravnost proti grebenu skupaj le našla prave. Pot se je kmalu usmerila na levo in se nadaljevala vzporedno z grebenom. Teren je bil zares divji in zato je bilo nadaljevanje poti večkrat zaraslo in zabrisano. Potrebno je bilo nekaj občutka za orientacijo, malo zdrave logike in na splošno sledenje grebenski vzporednici. Pot sploh ni bila več pomembna, ampak le še najlažji način, kako se prebiti skozi bukovje in ruševje. Bila je le še v glavi, kot navidezna črta, ki je prosto potekala nekje med grebenom na desni in dolino Bavšice na levi. Hoja je bila le še lebdenje in misel le še neskončnost. Na realna tla naju je postavila šele markirana pot, ki nama je skoraj grobo presekala pot, naju potegnila za roko in naju odpeljala do zadnje postaje tega dne – planine Bukovec. Za osvežitev in napolnitev zalog je poskrbel bližnji potoček, toplo zavetje pa nama je ponudila okolica prijetne koč. Res je bilo lepo, in koliko zvezd je ponoči pazilo na naju.

Divja Trenta

Zbudilo naju je trkanje na vreči za bivakiranje. Dež. Nisem takoj odprl, kar naj še malo počaka zunaj. A kaj, ko je bil tako vztrajen. Ko sem le odprl, se je izkazalo, da je še kar prijazen in da tudi v njegovi družbi ne bo težko nadaljevati poti. Pozajtrkovala sva in se s tihim

korakom prav počasi izmuznila vodeči ročici planinske poti. Zagrizla sva v strmino nad koč, tam pa naju je teta Trenta zopet prese-netila s svojo pestrostjo in nama postregla s pravo džunglo. V vlažni kotanji med slemenoma so se bohotele težko prehodne praproti in koprive. Le slutila sva pot pod nogami. Ko sva se prebila čez, naju je že čakalo novo presenečenje. Pot skozi krnico je bila zastražena z velikimi balvani. Izvidnica svizcev je z žvižgom že opozorila na najin prihod. Čisto blizu je zažvižgal še gams, nato pa se je ves trop zapodil v strmine. Tukaj pa verjetno res ne vidijo dosti ljudi, sem si mislil in potihom upal, da bo tako tudi ostalo. Tiho sva nadaljevala pot, spoštljivo do kamnitih velikanov in drugih prebivalcev te divjine. Malo plezanja čez strme trave in že sva bila na koncu čudovitega grebena, ki ga je niže doli začenal strumno postavljeni Obljak, za njim pa so stali v bran še trije mogočni bratje. Kako varno se človek počuti na njihovih ramenih. In kako lep je razgled od tam na okoliške vršace. Spustila sva se proti melišču, naravnost proti mogočni Loški steni, vse do Prevala. Tam naju je spet ujela markirana pot in naju ni izpustila, saj je šla kot nalašč v isto smer kot midva. Kratek postanek. Talila sva sneg, da bi si obnovila zaloge vode, jedla in se nastavljala soncu. Človek bi še malo zadremal, a kaj ko so naju oblaki opozorili, da bo treba naprej. V nadaljevanju pa so naju vseeno dohiteli in na naju celo stresli porcije ledenega dežja. Tudi pot je postajala vse zanimivejša, saj je bilo zaradi podora na pol poti med sedlom Čez Brežice in Škrbino nad gradom, kjer je odneslo lep kos poti, potrebno kar nekaj akrobatskega plezanja čez podrt svet. Vendar sva bila kar hitro pri Zavetišču pod špičkom in sva že ob petih mlaskala joto in klobaso. Težki nahrbtniki in utrujena kolena niso dopuščali nadaljevanja, zato sva se v miru prepustila mavrici, ki se je napela čez skalnato kuliso, družbi mladih belgijskih planink in fenomenalnima oskrbnicama. Ob prijetnem klepetu se je moči noči in polne lune počasi pridružila še sladka utrujenost. Vse se je povezalo v omamen vrtinec, ki me je čisto narahlo dvignil in me odnesel čez alpske doline, čez gozdove in jase, čez lepe stezice in skalne police, čez drzne vrhove, vse do daljnih gorovij – in me odložil v mehko posteljo.

Najdena?

Budilka je naznanila zadnji dan najine avanture. Hitro sva bila pokonci in pripravljena na nove izzive. Od kočice sva se napotila po brezpotju proti jugu, čez izpostavljeni travnati greben Vršaca, po zaraščeni markirani poti na strmih pobočjih Srednjice in Velike planine in kar povprek naravnost navzdol po pobočju v Zadnjo Trento, proti planini Zapotok. Čudoviti potoček nama je znova dal vedeti, kako dragocena je voda. Kjer je voda, je življenje, in na tej planini življenje plava v zraku, da ga lahko vdihneš z vsemi pljuči. Tako napolnjena sva se odpravila naprej proti Bavškemu Grintavcu, ki je s severne strani kazal čisto drugačno podobo. Med zaključkom njegovega grebena in Zapotoškimi vrhom sva se strmo vzpela na Velika Vrata, tam pa se nama je zasluženo odprl veličasten pogled na dolino Trente in smaragdno Sočo, ki naju je že željno pričakovala. V tem hipu pa naju je iz zasanjanosti prebudil klic Jurijeve zaskrbljene mame, ki naju je že ves dan poskušala priklicati. Bovška policija ji je namreč sporočila, da sva pogrešana in da bodo vsak hip sprožili

reševalno akcijo. Popolna streznitev, trd padec na realna tla, v glavi nama je zvonilo. Kako si drznejo? Kako si sploh lahko jemljejo pravico, da presojujejo, kje sva, zakaj sva tam in zakaj naju še ni k avtomobilu? Kako si upajo brez pravih informacij poklicati najine domače in jim brez vprašanja na že tako malce zaskrbljene misli priliti vročega olja z izjavo, da sva pogrešana? Kako morejo? Še nikoli se nisem počutil bolj najdenega kot v tistem trenutku, nekdo pa pravi, da sem zgubljen!? V glavi mi je utripalo, zidovi so se rušili. Se človek res ne more umakniti pred civilizacijo? Res ne more svobodno poditi oblakov in se nastavljeni vetru? Jurij je pomiril mamo, tudi jaz sem poklical domov, ali je slučajno tudi do njih prišla ta traparija. Malce jezno sva se zapodila s sedla navzdol, a so naju črne misli ob prvem stiku z meliščem zapustile in mirno sva zajadrala naprej. Še vedno se nama je vse zdelo lepo, še vedno nama je srce zaigralo ob novem razgledu, še vedno sva se kot otroka razveselila poti, ki sva jo za nekaj časa izgubila in jo spet našla, še vedno naju je božal veter, še vedno ... še vedno sva bila svobodna. Spoznala sva, da nama tega zares nihče ne more vzeti. ●

Zadnji pohod v starem letu

Novoletna zdravica
pod Bukovnikom

✉ Mojca Luštrek 📷 Oton Naglost

Zgledi vlečejo

Predlani sva bila dan po božiču na Stegovniku. Vrh sva si nekaj časa delila z veselo družbo, ki je potegnila iz nahrbtnikov steklenico penine in kozarce, da so si nazdravili za novo leto. Viš ga, zlomka, je rekel Jani, to ni napačno, tudi midva bi si lahko privoščila kaj takega. Nič nisem rekla, mislila pa sem si svoje: saj te poznam, penine ne bi mogel piti niti iz navadnega kozarca, kaj šele iz plastičnega.

Prej kot bi si človek želel, je prišel naslednji december. Za zadnji pohod v letu sva si izbrala Grohot pod Raduho. Vreme ni bilo bog ve kakšno, a ko pohoda ni bilo več kam prestaviti, sva se odpravila od doma, čeprav je snežilo. Spet je bil dan po božiču. Jani tiste zamisli o penini ni pozabil in tako sva vtaknila v nahrbtnik še malo srebrno radgonsko. Ampak tudi jaz nisem pozabila svojih pomislekov o kozarcih.

Po dolini Klobaše

Solčava je bila zaradi praznika ali zaradi slabega vremena kot izumrla. Parkirala sva kar na zaprti bencinski črpalki, da sva se vsaj preobula pod nadstreškom. Če naju je kdo opazoval, si je gotovo mislil, da sva trčena, ko sva se odpravljala na pohod v tistem snegu. Po cesti proti Lučam sva se vrnila skoraj do začetka naselja in pri kažipotu (do Grohota je napovedoval dve uri in pol hoda) zavila po gozdni cesti v dolino Klobaše.

Na začetku poti so si delale družbo nove, stare in že skoraj bivše hiše, a skozi vrvenje snežink so bile vse videti lepe. Tu in tam se je iz dimnika suklljal dim in nekje so izza zavese migotali trije plamenčki. Za praznike so postavili v okno sveče, sem pomislila. Čista romantika. Celó ko je pogled od blizu razkril električne lučke, mi ni mogel pokvariti prijetnega razpoloženja.

Potok je kljub ledenemu oklepu poskakoval, kjer je le mogel, samo nad jezovi se je nekoliko umiril. Led in voda – mrtva narava? Kje pa! Tako pravi pusta šolska znanost, Klobaša pa je nadvse živahno preskakovala kamne in se spuščala čez brzice, prav prikupna v snežno belih volančkih in prosojnih ledenih

čipkah. Z lepo zaobljenimi boki – s svežim snegom zalitimi bregovi – je spogledljivo vjugala skozi gozd, kjer so drevesa, tudi vsa v zimskem lišpu, lovila čedalje gostejše snežinke. Za nekatera bi človek zlahka verjel, da so bila v prejšnjem življenju postavna vitkonoga dekleta.

Zimske radosti

Pred zadnjo hišo v dolini je bilo treba pošteno zagaziti. Nad njo sva se prebila po strmi in malodane neprehodni goščavi v gozd. Sneg je zadelal že tako ozke prehode in ko sva se pretikala skoznje, se je z vej usipalo na naju, da je pikalo po licih in žgečkalo za vratom. V gozdu je snežna odeja kar hrustala pod stopinjami, kjer se je svet nekoliko odprl, pa je bil sneg mehak in se je udiral.

Po skoraj poldrugi uri (zelo počasi je šlo) sva se znašla na cesti. Led pod pršičem je potuhnjeno prežal na nepredvidnega hodca. V nekaj minutah sva bila pri Jankarju. Za hišo sva zavila ostro levo v gozd po nečem, čemur vodnik pravi strma vlaka, a v snegu je ni bilo niti slutiti. Ko sva dosegla prečno stezo, sva pri skali z markacijo zavila strmo v desno. Poslej je bila pot označena. Pripeljala naju je do lese. Občutek, da je treba desno ob gozdu navzgor, nama je čez čas potrdila naslednja markacija. Do Osojnika sva porabila že več kot tričetrt predvidenega časa. Pač tokrat ne bova videla Grohota – samo do Bukovnika pojdeva. Na takle dan bova tudi z najvišjo slovensko kmetijo (1327 m) prav zadovoljna.

Napisa na gospodarskem poslopu in na majceni pasji uti sta naju posvarila, da nama grozi *hut* pes. Hiša je bila okrašena z barvastimi lučkami, doma pa ni bilo nikogar, da bi lahko vprašala za pot. Morda so se odpravili po novoletnih nakupih. Še psa so menda vzeli s seboj, saj je bila utica prazna. Širokega razgleda, ki ga obljublja vodnik, v snežnem metežu seveda nisva mogla uživati – še do Bukovnika se ni videlo. Pot sva nadaljevala po cesti levo od hiše, upajoč, da bova prej ali slej spet zagledala belo-rdeči krožec. Ko ga le predolgo ni bilo in sva se zavedela, da nama bo zmanjkalo dne, sva se vrnila k Osojniku. Tedaj sva jo zagledala: levo od Osojnikovega vrtička se je skrivala markacija, pri tem pa sta ji izdatno

pomagala sneg in nekdo, ki je čeznjo položil lato. Zgodilo se je nekaj nenavadnega: nisva postala zlovoljna, ampak sva složno sklenila, da je čas za malico, Bukovnika in Grohot pa uvrstila na seznam »za drugič«.

O vplivu veselega decembra na nekatera pravila

Spravila sva se pod nadstrešek k pasji uti, vesela, da zverinice ni doma, in odprla nahrbtnika. Steklenica s penino je romala v sneg, ki je odlično nadomestil hladilno vedrico. Potem so zadišali sendviči. Nazadnje pa sem iz svojega nahrbtnika izvlekla kartonasto škatlo z dragoceno vsebino: v mehak papir zavitima kristalnima kozarcema za penino.

Nejevernemu pogledu je sledil vzklík: »Ti si trčena!« Ampak pospremljen s smehom. O neverjetni popustljivosti v izrednih razmerah pa sta še bolj kot smeh pričala sicer neodpušljiva prekrška zoper »vinoznanska« pravila: zamašek je z glasnim pokom odneslo iz steklenice in nato sva trčila s kozarcema, da so se mehurčki veselo pognali kvišku. Čeprav je znano (vsaj dotlej je bilo), da je *trčen* deležnik

od *trčiti*, sva dobro staro pravilo o tvorbi deležnikov obrnila na glavo: pri naju je bilo več kot očitno, da je glagol *trčiti* posledica tistega posebnega »stanja duha«, za katero imamo posečen in slikovit izraz *trčen*.

Vračala sva se po isti poti, a najine sledi so bile že popolnoma zametene. Ko sva se prebijala skozi goščavo nad dolino Klobaše, me je obšla neustavljiva želja, da bi polizala sneg s smrekove veje. Tako mikaven je bil videti kot v otroštvu znameniti lasasti sladkor. To se seveda ne dela, sploh pa ne takele starejše gospe, a živ krst me ni videl, tudi Jani ne, ko je pred mano utiral novo gaz, v katero so se že lovile sinje sence ugašajočega dne. Sneg kajpak ni bil sladek, zato pa je bilo toliko slajše občutiti tisto prav otroško željo in si jo izpolniti. Otroško, ne otročjo – razlika je neznanška.

Na solčavskih cestah in dvoriščih še vedno ni bilo nikogar. Sinoči so bili najbrž pri polnočnicah, nocoj pojdejo morda na proslavo. Nekaterim hišam so se že zasvetile oči. Za razsvetljenimi okni so se družine bržkone zbrale ob jaslicah in novoletnih jelkah. Tudi naju je doma na toplem čakalo okrašeno drevesce. ◉

Ko macesni pozlatijo

Jesensko jutro v gori se prebujata.
Po mrzli rosi górník podrsava,
porumenela in polegla trava
v tišini mu otožne misli zbuja.

Poletno sonce, petje ptic pogreša.
Ko s sklonjeno glavó se tiho vzpenja,
opazi, da cvetlice mró, začenja
jesen se in da tudi sam že peša.

Znenada mu nad glavo ptica švigne,
iz žalosti predrami ga, da dvigne
pogled – glej, misli težke so minile:

nad zadnje ovenele so cvetlice
pognale se macesnov plamenice,
srce so mu ogrele, dan zjasnile.

Mojca Luštrek

Brez tebe

Ko sonce vrh obsije, toplo skalo
pobožam, poldan v senci njeni užijem,
ob vznožju na planini željno pijem
vonjave, zvoke, luč – lepoto nemalo.

Pastir zauka, ptič žgoli, odmeva
od sten njun glas. Cvetó, dišijo trate,
po njih se vije steza tudi zate.
Ko stopaš v ljubo sled, srce popeva.

Brez sence moja se postava vzpenja,
ker sonca ni, ki nanjo bi sijalo,
moj glas nič ne odmeva od ostenja,

saj ni srca, ki bi me poslušalo.
Za mano ni sledi. Komú naj služi,
ko naju skupna pot nič več ne druží?

Metka

Na sprehodu okoli Bohinjskega jezera

Iz Stare Fužine v Staro Fužino

✍ Andreja Erdlen 📷 Robert Klančar

September je – če ni dežja ali že celo snega – še zelo primeren za izlete v visokogorje. Dan je nekoliko krajši, zato pa ni več vročine in vročinskih neviht. Napoved je bila lepa, načrtovana tura za prvi dan pa ne predolga. Na vožnji proti Gorenjski nama ni bilo dano, da bi si ogledovala vrhove, a tolažila sva se, da je to pač jutranja megla, ki bo kmalu izginila.

Iz Stare Fužine do Komne

Pot iz Stare Fužine, kjer sva pustila avto, do Vogarja – roko na srce – ni preveč lepa. Strm, kamnit kolovoz nekoliko utruja in oddahneš si, ko prispeš na pravo gozdno pot, ki pelje do doma. V koči se nisva predolgo zadrževala, nadaljevala sva po na začetku neutrudljivi gozdni poti na Pršivec, ki pa se pod vrhom spremeni v dokaj strm vzpon, ki lahko marsikoga prese- neti. Gozdna meja se konča nekaj metrov pod vrhom, kar omogoča čudovit razgled – seveda če ni megle! »Meglenu razočaranje« sta skupaj z nama delili še dve planinki.

Na planini Viševnik sva se ustavila v Bre- garjevem zavetišču. Nisva vedela zanj, zato sva bila prav vesela, da sva lahko malo posedela na toplem.

Pri Črnem jezeru je vladala tišina, gladina je bila popolnoma mirna. Megla, ki naju je še na vrhu Pršivca skorajda spravila v slabo voljo, se je zdaj spremenila v nežno meglico in po- skrbela za čarobno vzdušje. Pot sva nadaljevala proti Triglavskim jezerom, kmalu pa naju je puščica usmerila na levo, proti Komni. Čakalo naju je okoli 250 metrov zložnega, nenaporne- ga vzpona.

Prijetno je bilo priti v kočo pod Bogatinom, saj se je zunaj že kar shladilo: topla jedilnica, prijazen sprejem oskrbnice, pri nekaj mizah so

sedeli planinci, ki so se med sabo tiho pogovar- jali. Dokler ni prišla večja skupina – mislim, da so bili Savinjšani, ki so z glasnostjo in verjetno tudi zaradi prekomerne potrošnje pijače poskrbeli za posebno vzdušje. Morda so bili mnenja, da se sezona končuje, in so hoteli pomagati pri praz- njenju zalog. Planinka, ki je bila v sobi skupaj z nama, mi je zjutraj povedala, da so bili planinci »aktivni« do druge ure zjutraj. Zanima me, ali jim je načrtovana tura naslednji dan uspela.

Ko se odpre pogled na Primorsko

Bilo je kar hladno, ko sva se v soboto nekaj pred osmo podala na pot proti Bogatinu. Po uri hoda sva se na Vratcih usmerila proti vrhu, ki se nama je še skrival. Tu in tam se je megla razkadila in Bogatin se je prikazal kot visoka, mogočna gora. Do vrha sva potrebovala približ- no pol ure. Ob poti sva občudovala planike, ki so bile sicer že v »zadnji fazi«, a so naju vseeno zelo razveselile.

V skrinjici naju je čakala premočena vpisna knjiga, o žigu ni bilo sledu. Pa saj vemo, da niso hribi zaradi žigov, temveč žigi zaradi hribov! Mahavšček, Veliki Bogatin, je bil že zelo blizu in videti je bil celo nižji od Bogatina! Do vrha sva spet potrebovala dobre pol ure. Vztrajni veter je razpihal meglo in odprl se nama je pogled na Primorsko: Krn z Batognico, čisto pod nama pa planini Polog in Javorco.

Kadar koli sem v teh hribih, se z veseljem spo- minjam svojih »brigadirskih poletij«, ki sem jih preživljala leta 1981 na planini Razor, potem pa še dve leti zapored na planini Polog. Spominjam se našega dela – čiščenja pašnikov, postavljanja

*Slika na naslednji strani:
Najvišji vrhovi Spodnjih Bohinjskih gora*

čredink, začetkov dela na elektrarni na Javorci, večerov ob tabornem ognju in seveda našega legendarnega komandanta Luke – Bojana Brvarja, ki ga, žal, ni več. Poleg prijetnih spominov sem ohranila tudi nekaj dragocenih prijateljstev.

Na vrhu Mahavščka sva uživala v razgledu. Pogled na Triglav je bil enkraten. Res je kakor kralj; toliko višji je od vseh ostalih vrhov in tako dominanten! »Prav gotovo se tudi danes tam gnete veliko ljudi,« sem razmišljala, midva pa sva tukaj, na drugi strani Bohinjskega jezera, uživala v popolni samoti.

Tolminski Kuk

Pot na najvišji vrh te gorske verige, 2085 metrov visoki Tolminski Kuk, bi na nekaterih mestih lahko označila kot »označeno brezpo-tje«. S te strani se na goro očitno podaja malo ljudi, pot ni zelo uhojena, markacije so redke. Priznati moram, da nama je Tolminski Kuk »dal vetra«, in to dobesedno. Prav do vrha sva zapela vetrovke in kape potegnili na ušesa, da sva se zavarovala pred dokaj močnim in hladnim vetrom.

Prve planince, ki so prihajali s planine Razor ali iz Tolminskih Raven, sva srečala šele na poti proti Škrbini. V pogovorih z njimi sva izvedela, da je možno prečenje s Tolminskega Kuka na Tolminski Migovec. Pot sicer ni označena, v megli morda ne priporočljiva, sicer pa zanimiva. Mikalo me je, da bi spremenila načrt, a Vrh nad Škrbino naju je mikal še bolj, zlasti zaradi po navedbah v nekaterih vodnikih zahtevne poti, ki je edina zavarovana pot v tej skupini.

Za konec same poslastice: Vrh nad Škrbino in sirovi štruklji

V Škrbini sva se razveselila pogleda na Bohinjsko jezero (pot gre sicer ves čas po primorski strani grebena). Kmalu, praktično takoj sva zagledala prvo jeklenico in pospravila palice. Pot je prava poslastica! Izredno dobro zavarovana, varovala so v brezhibnem stanju, tako rekoč idealna tudi za uporabo kompleta za samovarovanje, čeprav ni tako zelo izpostavljena. Na Vrh, od katerega nas loči samo dobrih sto višinskih metrov, se je vsekakor vredno povzpeti, če le imamo čas.

Označena pot do planine Razor je zlasti v zgornjem delu skorajda nekoliko neprijetna, saj je strma in gruščnata, kar zna biti posebno pri vzponu dokaj utrudljivo. Oddahnemo si, ko prispemo na gozdno pot med borovci. Večkrat sva se ustavila, uživala razgled in fotografirala.

V koči na planini sem bila po letu 1981, ko smo tam brigadirji preživeli štiri tedne, še nekajkrat in vsakokrat znova sem bila navdušena nad dobro hrano. Zelo verjetno je, da so v več kot dvajsetih letih že zamenjali nekaj kuharic – ampak vse imajo očitno vsaj eno skupno lastnost: odlično kuhajo! Sirovi štruklji so bili tudi tokrat odlični! Z žalostjo sem opazovala propadajoče hleve, izvedela sva, da prihaja vsako leto manj živine. Bodo naslednjič še štruklji?

Še se bova vrnila

Krožni sprehod okoli jezera sva zaključila tako, da sva se najprej povzpela na Žabiški Kuk, kjer so naju spet pozdravljale planike, potem pa preko Vogla do planinske kočice Merjasec in sestopila v Staro Fužino. Ob zgornji postaji gondolske žičnice na Voglu je bilo prav živahno. Vozila je celo sedežnica, turiste pa sva srečeva-

Bohinjsko jezero

la na vsakem koraku. Prijetno naju je presenčila natararica pri planinski koči Merjasec, ki ni bila prav nič nejevoljna, ko sem jo vprašala, ali lahko jeva svojo hrano. Morda sva se prav zaradi tega zadržala tam dalj časa in si privoščila še popoldansko kavo in sladoled. Ozirala sva se nazaj, proti vrhovom, ki sva jih prehodila. Bilo je sončno, jasno, odlična vidljivost, navdajal naju je lep občutek zadovoljstva – zakaj bi se nama torej mudilo iz tega lepega gorskega okolja?

Sestop v Ribčev Laz je prijeten in škoda bi se bilo odpeljati v dolino z gondolo – veliko ljubše nama je bilo, da sva se od hribov poslavljala počasi. Tu in tam se nama je med drevjem prikazalo Bohinjsko jezero, ki nama je bilo vedno bližje. Vesela sem bila, da sva tudi tukaj srečala nekaj planincev. Po uri in pol hoda sva pri hotelu Bellevue ponovno stopila na asfaltno podlago. Pot do avtomobila naju je vodila skozi živahno množico turistov, ki so iskali sprostitve ob Bohinjskem jezeru.

Grebenska pot, ki sva jo prehodila, teče skorajda vzporedno s potjo, ki poteka od planine

Razor mimo planine Kal (izhodišče za Tolminski Migovec), planine Dobrenjščice na Krn oz. čez Prehodce do Krnskega jezera. Nahajamo se 500–700 metrov višje. Ne morem se odločiti, katera je lepša. To, grebenško, sem prehodila prvič, spodnjo že večkrat. Najbolje je prehoditi obe, saj je ta del Julijskih Alp posebno lep. Drugačen od poti na Triglav, Jalovec, Prisojnik. Poti tehnično niso zahtevne, so pa dolge, skorajda brez vode, a izredno razgledne. Midva se bova v ta konec prav gotovo še vrnila. Upam, da večkrat. ○

Oddaja "Čez hribe in doline"
vsak tretji četrtek v mesecu ob 17. uri

RADIO UNIVOX

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

Snežna zrcala nad Bohinjem

✍ Milka Bokal ✎ Peter Strgar

Torek, 15. februar 2006

Tako nenavadno modro je bilo nebo na tistem delu poti. In ko sva prišla pod steno, ki je bila kot kakšen prt sem ter tja kupčkasto potresena s snegom, je modrina nad mejo skalovja in neba prehajala v vijoličasto brezprostorje. Tista stena pa se je bleščala v zlatu jutranjega sonca. Upiralo se je vanjo in jo tako sijoče osvetljevalo, da je z globino temne modrine nad njo, ponekod razpredenega golega temnega šibastega grmovja dajala vtis nečesa nadzemljskega. Od tu in tam so se s stene zasliša-

li zamolkli glasovi z nje padajočega kamenja. Sonce je otoplilo sile, ki so ga držale k skalovju, in ko je nočna zmrzal popustila, se je skotalilo v globino.

Ne vem, zakaj je bilo na poti po gozdu pod nekaterimi smrekami vse polno drobnih vršičkov. Očitno jih je zmrzal pokončala – življenjski tokovi na koncih vej že usihajo in so padli na tla. Tega do sedaj v mojih zimskih izkušnjah še ni bilo, le letos tu med bohinjskimi gorami. In potem popoldanska igra sonca in senc med grbinami valovite pokrajine. Poševni popol-

Planina Na kraju

Spodnje Bohinjske gore v zimskem sijaju

danski žarki nizkega sonca so popestrili njeno podobo, da so bile vsi ti udorine, strmali, polkrožni loki nanesenega snega in opasti še bolj izraziti. Mehkobno so razgibali gorski svet in vsak kupček je imel svojo senco. Ponekod so snežne zaplate blestele v odblesku sonca in se svetile kot velika snežna zrcala. Človek si je želel, da bi bilo tako v nebesih. Vsaj za tiste, ki jim je dana sreča verovati vanje.

Od nekod je v šibeveje macesna priletel droben ptič. Le kako more prebiti zimo v tej snežni divjini!? A je tako živahno skakljal, da se je videlo, da mu ni hudega. Ali pa ga je že opajalo predpomladansko sonce! Na sedlu je južni veter napovedoval odjugo. Seveda! Ta preprišni veter, ta sodi zraven, da razkuštra lase in odnese prah vsakdanjika. Besede med nama so bile redke, a nasmehi so bili veseli, pogledi vedri, neka sila pa je nepremagljivo vlekla korake navzgor.

Na tisti vzpetini se je med okvirjem dreves prikazalo zamrznjeno Bohinjsko jezero. Belina s snegom pokrite ploskve je bila tako mehko mlečna, da je nezadržno vabila tudi tisti dan. Proti večeru je prišla na vrsto, na poti proti domovanju. Tako tihotno, mehko in lahno so drsele smuči po njej že prejšnje dni. Želja, okusiti zimsko beganje po neskončni beli enakomerni planjavi, je premagala strah in občutki na snežni gladini so bili prav prvinsko poživljajoči. Valovite črte na ledu, ki so označevale vodne tokove, so povzročile rahel stisk pri srcu, a drsenje se je kljub temu nadaljevalo.

To so zdaj že spomini. Tisti dnevi so mi odkrivali nov svet, ki se do sedaj še ni ujel v spomine. Svet zimske gorske narave, divji, morda nevaren, a mehkobno bleščeč, odet v kristale, v svetlobno sijoča zrcala sonca. Zdaj razumem tiste, ki se mu ne morejo upreti. ◉

Tja čez, prek Stola do Kepe

Treba si je vzeti čas zase, za drugega in za Boga

✍ Marjetka Kofol   📍 Benjamin Pezdir

Sveža jutranja sapa in rumeno ožarjen greben Begunjščice, v kotanji levo spodaj pa planinski dom, so nama voščili dobro jutro na Zelenici. Tam zadaj na travniku sva si prejšnji večer rezervirala sobo v hotelu Modro nebo. Zahotelo se nama je svežine gora in zadnji čas je že bil, da se odpraviva na pot. Naslednje dni sva grizla kolena po grebenu vse tja do Kepe.

Proč od vsakdanjika

Vonj poletja je že izgubljal moč in kar optimistično je bilo pričakovati, da nama bo uspelo najti tri proste sončne dni za potepanje po Karavankah. Pa je prvi septembrski konec tedna presenetil vse ljubitelje gorskih steza z lepim vremenom. Tako tudi s fantom nisva pomislila, »a' bi al' ne bi«. S polnima nahrbtnikoma in pohodnimi palicami sva na mejnem prehodu Ljubelj ujela še zadnje ure letošnjega avgusta. V trdi temi sva zakorakala v breg proti Zelenici. Osamela sedežnica, ki čez dan vozi turiste in planince do postaje pri Planinskem domu na Zelenici, je visela nad nama, ko sva se vzpenjala. Na levi je tema ovijala melišča Begunjščice, midva pa sva po ovinkasti poti zavila med rušje in v dobri uri prispela na planino. Tako sva si prihranila višinsko razliko slabih petsto metrov in si na travniku za domom našla prostor pod zvezdami. Zlezla sva v spalni vreči in se zazrla v nebo.

Pod Vrtačo

Hlad naju je zdramil v prvo planinsko jutro. Pospravila sva svoje nočno počivališče in si pred planinskim domom privoščila zajtrk. Sonce je osušilo klopi, midva pa kar nisva hotela naprej. »Le zakaj bi danes rinila na Stol?« sva razglabljala ob toplem čaju. Čeprav je

bila Kepe še daleč, se nama ni mudilo. V hribe greva, da bi se imela lepo, to sva se dogovorila že v dolini. Nič zgodnjega vstajanja, nič budilk. Privoščila sva si planinsko jutro v objemu gora in se šele sredi dopoldneva odpravila na pot. Povzpela sva se nad planino in nato pod Vrtačo. Vrh in sosednji Palec si bova prihranila za katerega izmed prihodnjih koncev tedna, sva si rekla. Srečala sva prva planinca. »Mladost v gorah!« je v koroški nemščini pozdravil nasmejan gospod. Po nekaj besedah sta se odpravila naprej, midva pa sva posedela in opazovala Blejski kot z jezerom, Begunjščico na eni in vršace okoli Stola na drugi strani.

Čez pobočje Vrtače pelje steza do strmega gruščastega žleba, po katerem se planinec spusti v dolino V Kožnah pod bregovi Srednje peči. Če gre verjeti opisom planinskih poti, je z Zelenice v to dolino uro in pol hoda, do Stola pa še dobro uro. Nadaljevala sva pot po krnici proti karavanskemu očaku in prišla do razpota, na katerem se zavije na desno proti Celovski koči, hkrati pa je to najlažje izhodišče za vzpon na Srednjo peč, katere vrh dosežemo v četrto ure. Naenkrat sem kriknila in obstala. »Kaj pa je?« »Glej, kako je lep, vendar sem se pošteno prestrašila.« S skalnate poti se je s hitrimi gibi prožnega telesa umikal v stran čudovit gad. Očitno sva zmotila njegov opoldanski počitek, lepoteč je pobegnil, še preden je bil fotoaparatus pripravljen.

Prišla sva pod bregove Stola, prečkala melišča in zadihana prispela na greben. Še deset minut in z vrha Stola sva zrla na Kranjsko, ki jo je nekoč tako slavil Prešeren. Zagrnjale so jo že meglice. Avstrijska stran je bila jasnejša, pogled je segel vse do Tur. Kljub slikoviti koroški krajini, ki se je slikala pod nama, na vrhu nisva ostala dolgo, želodca sta hotela prvo planinsko kosilo. Spustila sva se do Pre-

šernove kočice pod Zabreškim Malim Stolom, ki se je kopala v megli. »Oho, danes bosta pa naša,« naju je pozdravil oskrbnik. »To ravno ne, bova pa zelo vesela česa za pod zob,« sva nekoliko znižala njegov visoki cilj. »Imamo joto z ali brez, ričet z ali brez ...« Skoraj kar koli z ali brez. Ko pa sem v šali naročila klobase brez, se je oskrbnik samo zarežal.

Proti Vajnežu

Kljub megli sva po počitku odkorakala po grebenu na Potoški Stol, ki ima v Rdečih pečeh pod sabo skriti znani melišči Svečo in Monštranco. Ob najinem prihodu na Vajnežovo sedlo se je nebo že zjasnilo. Tam se Potoški Stol končuje in se začinja Belščica z vrhom Vajnežem. Tja gor sva se, opazujoč Koroško Belo nekje spodaj, odpravila tudi midva. Na vrh sva stopila, ko je sonce že izgubljalo višino. Okoli križa so ovce mulile še tisto malo trave, kar je je ostalo od poletja. Tu je človek vesel, da je del samote gora, ki žene misli do skrajnih robov domišljije. Med ovčjimi brezpotji sva našla stezo, ki pelje čez Belščico. V poznem mraku sva dosegla globel pod Brezovim vrhom. Dovolj za danes. Na jasi med borovci sva si postlala s spalnima vrečama.

Belska planina pod Struško

Tja čez planine

Gorski amfiteater pod Brezovim vrhom je z zahoda že obžarjalo sonce, ko sva ga obšla in prikorakala na Planino Seča. Tam se stezi, ki povezuje Golico in Stol, pridruži pot z Javorniškega Rovta. Na dvorišču male pastirske kočice, ki sicer sodi k bližnji Belski planini, je stalo popolnoma novo stranišče. Neverjetno, sem si mislila, tole je pa kot nalašč zame. Pa nisem imela sreče, sveže prepleskano leseno ogrodje je imelo tam le svoj začasni prostor. Pozneje sva na poti pod Struško proti Belski planini smeje se pozdravila gospoda, ki je pod roko nesel sedišče stranišča z veliko luknjo v sredi. »Se mi je zdelo, da nekaj manjka!« Ozrla sem se za možakom, ki je odžvižgal dalje. Ko sva prešla gozdnati del poti, se nama je odprl pogled na Javorniški Rovt z jezerom v dolini in mogočne stene Julijcev v ozadju. Pred nama pa se je vil greben Golice, na katere vrh sva želela priti. Ob poti so se bohotile bodičaste glavice navadnega osata, bregove pa so krasile številne bodeče neže. Kmalu sva v daljavi zagledala Belsko planino Svečico; ta stoji pod Velikim vrhom, ki je najvišji v skupini Golice. Pred kočico so že sedeli planinci, redkobesedni stari je spregovoril le, če smo ga nagovorili. Ob ponujenih

domačih krljih pa so oči zažarele in jezik se je razvezal. Med planinci pred kočo se je spletel zanimiv pogovor o časih, ko so bile Karavanke še meja v najstrožjem pomenu besede.

Na joto na Golico

Pot naju je med cvetjem in od vetra upognjenimi drevesi peljala z Belske planine proti sedlu Kočna, na katerem se znova odpre pogled na avstrijsko stran, na koroška jezera. Pod Ptičjim vrhom sva prišla do sedla Suha, od katerega je le še pol ure do Koče pod Golico. »Lahko bi šla po grebenu naravnost na vrh, kaj misliš?« Zanimiv predlog, vendar sva ob misli na joto v koči idejo hitro zavrgla. Najprej hrana, potem pa skočiva gor.

Sonce je prijetno segrelo klopi in še preden so na mizo prinesli zeljno dobroto, sem zaspala. Pastirski pes je nekaj metrov pod mano preganjal ovce, ki so prišle v bližino, planincev pa kljub sončni soboti ni bilo veliko. Še bi poležavala, vendar je vrh nad nama že mamljivo vabil. V dobre pol ure sva ga osvojila in uživala v toplem vetru. Izkušeni planinci bi se nama gotovo smejali in godrnjali, kakšna je ta današnja mladina. Nama pa je bil način planinarjenja, ki sva si ga izbrala, čisto po volji. Razdaljo od Stola do Kepe bi ob zgodnjem vstajanju in hitrem tempu brez težav prehodili v dveh dneh, vendar je hitenja že v dolini dovolj, zakaj bi torej divjala še v planinah? Včasih si je treba vzeti čas zase, za drugega in za Boga, je nekoč zapisal neki pesnik.

Noč na planini

Spustila sva se po grebenu do Jekljevega sedla, na katero je mogoče v pol ure priti tudi naravnost od Koče pod Golico. Potem pa zopet v hrib, po neurejeni stezi, ki bi ji težko rekli planinska pot. Hudourniki so jo odnesli, veje so križale slabo vidne prehode, zato sva se s svojima težko natovorjenima nahrbtnikoma le ob pomoči domišljije prebila nekoliko više na pobočja Kleka, kjer je pot bolj urejena in v

skladu z oznakami na zemljevidu. Ozirala sva se na prehojeno pot in se čudila, kako daleč zadaj je ostal Stol. Sedlo Rožca, ki se pne od Kleka do Hruškega vrha, sva dosegla pozno popoldne.

Tokrat si nisva vzela časa za počitek, saj sva želela še pred trdo temo priti do planine Dovška Rožca. Na treh četrтинah vzpona na Hruški vrh sva sledila stezi, ki zavije na levo, in v poznem mraku prišla do koče. Potrkala sva. Zakaj ne bi zadnje noči prespala na planini? Zadoljna bi bila z vsakim kotom. Iz notranjosti se je slišalo lajanje, nekdo je odgrnil zaveso na oknu levo od vrat. Pastirica je končno le odprla in si ob slovenskem: »Dober večer, ali vas zelo motiva?« pošteno oddahnila. Zbudila sva jo, saj je trenutno brez elektrike in hodi zgodaj spat. Pokazala nama je sobo in z veseljem sva se odpovedala hotelu s tisoč zvezdicami, ki naju je prijazno gostil minule noči. »Če lahko spim pod dvema babama hkrati, in to še na toplem, pa res ne bom izbiral,« je bil zadnji komentar, namenjen temu dnevu.

Ne, to niso sanje ...

Vstaneš, ko se ti zahoče, ne da bi pogledal na uro. Lagodno čakaš, da se planinski čaj shladi, in si privoščiš zajtrk iz nahrbtnika. Če se ti mudi v službo, je to preprosto nemogoče. Sicer pa: dobro jutro in dober tek na južnih bregovih Babe ali Dovške Rožce, kot se tudi imenuje vrh nad planino. Sončno jutro sva prekrmljala z živahno pastirico. Njen obraz je bil poln globokih gub, pa vendar mladosten. Povedala je, da je to njeno zadnje leto na planini. Nekako ji nisem povsem verjela, gorjanka je – to ji je pisalo v očeh. Ko bo deželo spet objela pomlad, jo bo znova vleklo sem gor, bliže Bogu. Sonce je že dodobra prebudilo jutro v dopoldne in gore tam čez, za Savo, so se lesketale v vsej svoji lepoti. Julijci s Triglavom na čelu in doline pod njim. V jutranjem soncu je pogled objel Špik, Škrlatico in vrhove vse tja do Mangarta in italijanskih gora.

Za mizo na terasi koče sta ob pivu sedela starejša možaka in se hahljala v brk. Eden izmed njiju je težko hodil, na goli glavi mu je postrani visela stara delavska čepica, nasmeh pa je razkrival nekaj rumenih zob. Na obisku sta bila pastirja z bližnje avstrijske planine. »Sem prišel na ein paar pivov,« mi je hitel razlagati tisti s

Slika na prejšnji strani: Pogled s Stola proti vzhodu: levo Vrtača, desno Begunjščica, v ozadju greben Košute in desno Kamniško-Savinjske Alpe

 Oton Naglost

čepico. V njegovi »Hütte« je dolgčas, ker tam ni »nobena punčka«. Govoril je unikatno mešanico obeh jezikov. Razložila sem mu, da njegove kerntnišslovenščine niti malo ne razumem, pa je le nagnil steklenico in se mi postrani smejal. Vendar sem le izvedela nekaj o njem. Korošec je rekel, da je, eden tistih pristnih, kakršnih ne delajo več. Imel je službo v Innsbrucku, ko pa je podjetje propadlo, je šel past v planine. Med zvijanjem tobaka je omenil vnučka, ki se je rodil hčerki, za katero je odkrito povedal, da ni bila spočeta prav po načrtih. Zdaj pa je konec sezone in preden odženejo v dolino, je prišel pogledat čez hrib, da pozdravi pastirico. Ta je v kuhinji pekla zavitek in rekla, naj ga ne jemljeva resno. »V petih minutah bo pečen, morata ga pokusiti!« Pustila sva se prepričati in sva še en pohodniški dan začela sredi dopoldneva.

Znova v hrib

V dobre pol ure sva bila na Babi. Na avstrijski strani so se že zbirali oblaki in pogled ni bil več tako oster kot prejšnje dni. Z vzhoda se je vil prehojeni greben, od Koče pod Golico je bilo do tja dve uri in pol do tri hoje. S severa je Baba strma, na zahodu pa kraljuje Kepa, v nedeljskem dopoldnevu se je ves razvaljen kopal njen veliki masiv. Vrnila sva se po južnem travnatem pobočju in nekaj metrov nad planinsko

kočo zavila na desno v gozd. Prišla sva do sedla Mlinca, potem pa naju je čakal strm vzpon. Grizla sva že precej razbolela kolena, najprej po gozdu, nato po odprtem navkreber in potem naokoli po pobočju Plevelnic na greben. Nadaljevala sva pod Gubnom, srednjim vrhom v masivu Kepe, nato pa sva se spustila po skalovju v Škrbino. »Če ne dobim koščka čokolade, me bo pobralo...« Preden sva se povzpela po klinih in jeklenicah, sem izsilila postanek. Nato sva šla naprej po grebenu in južnih pobočjih Male Kepe do razpotja, na katero pripelje pot od Bertine kočice (Bertahütte). Po petnajstih minutah sva stopila na zadnji vrh najine poti. Kepa je oblikovana v mogočno prisekano piramido, če jo opazujemo s severa. Ima dva vrha, eden je avstrijski – na tem je postavljen velik pločevinast križ –, drugi pa slovenski. Tokrat na vrhu ni bilo Slovencev. Dve poti vodita tja gor iz doline in obe sta časovno zahtevni, saj potrebuje planinec za vzpon več kot pet ur, bodisi z Dovjega ali pa skozi Belco. Tja sva se pozneje spustila midva.

Veter je lahno pihal in krokarji so se preganjali po skalovju. Kmalu sva bila na vrhu sama. Kraljica Koroške nama bo ostala v spominu predvsem po razgledu, ki se je odpiral proti vzhodu. »Če bi mi tole pokazal v četrtek zvečer, me nikakor ne bi spravil sem gor!« Pogled na najin greben s Stolom, ki je ostal nekje čisto zadaj, je bil veličasten. ●

Vrh Vajneža

Spomin na reševanje smučī

Mladost je norost, pogum, nekaj pameti ... in sreča

✍ Janez Šeme

Ja, ko si mlad, si resnično sposoben tudi nepotrebne drznosti, da ne rečem nepremišljeno-
sti, samo da diši po akciji in pustolovščini! Ker
je od takrat minilo že dobrih štirideset let in
si planinskega dnevnika tedaj še nisem pisal,
bom pripovedoval izključno po spominu, zato
prav vsi detajli verjetno ne bodo točni, bistven
pa je dogodek in tega ne bom niti olepševal niti
česar koli bistvenega zamolčal, torej bo opis ve-
rodostojen.

Naša planinska mama

Bilo je v mojih študentskih letih v praznič-
nih dneh okoli nekdanjega dneva republike (29.
novembra), ko smo kar številna klapa hodili na
turno smučarijo v naše gore, za novembrske in
prvomajske praznike najraje na Velo polje pod
Triglavom, saj je to pravi planinski in posebno
turnosmučarski raj. Pa še nekaj nas je posebno
vleklo tja gor: nepozabna oskrbnica Angela Štros
iz Stare Fužine je znala za nas poskrbeti tako, da
smo bili za zmeren denar po še tako dolgi turi
siti in zadovoljni, na toplem in v tako prijaznem
okolju, da smo se počutili, kot da smo doma in
v nebesih obenem. Še danes lahko rečem, da so
bili to najlepši dnevi v mojem življenju, čeprav
je bilo lepih zelo veliko. Angela nikoli ni zahte-
vala česa posebnega od nas, čeprav smo ji radi
priskočili na pomoč, le po našem dolgem manj
ali bolj ubranem prepevanju pretežno ljudskih
in študentskih pesmi, ko smo pozno zvečer
prešli na tisti bolj pikantni program, je prišla
k nam v jedilnico in nas pokarala: »No, zdaj pa
še kakšno lepo zapojte, saj vem, da znate!« In
enako, kot se je ona pretvarjala, da nas ni po-
slušala ves čas našega pevskega nastopaštva
prej, smo jo mi prav nedolžno vprašali, katero
naj ji zapojemo, čeprav smo dobro vedeli, kaj

bo izbrala. Najprej je bila običajna želja S tri-
glavskega veter gorovja (priznam, da smo se je
bolje naučili prav zaradi nje), potem pa Tja, kjer
visoke so planine in kaka prava bohinska, ki
jo je znala ona vsekakor bolje od nas, a je bila
vesela že našega truda – pa da smo nehali kvan-
tati. – Tej naši na videz nekoliko robati, a tako
dobri in plemeniti planinski mami naj tudi tule
velja naš hvaležni spomin! Morda tudi koga od
nas ne bi bilo več, če se ne bi tako radi vračali
v »njeno« kočo, da smo se prav zato odrekli
kakšni neumni pustolovščini v neugodnih raz-
merah, ko nam je od samih želja vrela kri ...

Načrti padajo v sneg in meglo

V začetku nekdanjih novembrskih prazni-
kov leta 1964 nas je torej spet prišlo kakšnih
dvajset s smučmi na ramah in z velikimi
»omarami« na hrbtih k Angeli in Ivanki, ki sta
nas po dogovoru že čakali v topli ter po čaju
in domači hrani dišeči Vodnikovi koči. Nasled-
njega dne smo vstali polni želja po dejanjih v
okolici in najbolj vneti smo stopili ven, da bi
glede na vreme izbrali primeren cilj. Kadar je
bil prejšnji večer lep in obetaven, smo že takrat
naredili načrt. Tokrat je bilo jutro oblačno s
temperaturo okoli ničle, Triglav je bil že pokrit
čez glavo in oblaki so se počasi, a nezadržno
spuščali po pobočjih. Toliko izkušenj smo že
imeli, da smo vedeli, kako se bo najverjetneje
razpletalo, pa tudi radijske vremenske napo-
vede so bile bolj meglene in snežene. Starega
snega sicer ni bilo veliko in o kakšni nevarno-
sti plazov bi lahko govorili le najbolj prestra-
šeni in leni, a smo se po kakšni uri cincanja in
upanja v nemogoče odločili, da se morebitni
daljši turi odpovemo. Da pa se le ne damo kar
tako prestrašiti, smo nekateri skušali dokazati

vsaj s krajšim potepom. Nekaj nas je zapeljalo v dno Velega polja in se podalo v Velsko dolino in proti Hribaricam, najpogumnejša in precej zgodnejša z odhodom pa sta bila Jure (zdajšnji minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo) in Fotr, ki sta se kar po letni poti odpravila na Konjsko sedlo, gotovo v upanju, da se bosta lahko zapeljala skozi Kurico v Zgornjo Krmo in po vzponu na Bohinjska vratca nazaj h koči.

Ko so oblaki zagrnili tudi Hribarice, je začelo na drobno in vse gosteje rositi, potem pa je vse skupaj prešlo v sprva rahlo, nato pa gostejše, a še vedno drobno in mokro sneženje. Nekje na sredi Velske doline smo končno obrnili, saj smo bili že kar dobro namočeni in brez prave volje za kakšno hujše presenečenje. Ko smo stopili v kočo, smo izvedeli, da Jureta in Fotra še ni nazaj, pogled proti Konjskemu sedlu pa ni dopuščal nobenega upanja, da jima je tam gori kaj bolje, le bolj mraz je in sneži najbrž še močneje. No, čez dobro uro sta se le prikazala iz megle in mokrega snega, a brez smučī. Megla in sneženje sta ju ujela, ko sta prišla že tik pod sedlo, zato sta sprejela edino pametno odločitev: smučī sta pustila na sedlu ob zimski markaciji in se peš takoj obrnila nazaj po isti (letni) poti proti Vodnikovī koči.

Potem je snežilo še nekaj dni in padlo je vsaj pol metra snega, mi pa smo medtem pri

vseh osmih mizah pridno nabijali tarok, se popoldne in zvečer šli družabne igre in nabirali pevsko »kilometrino«, vmes pa poslušali šale, ki nam jih je Jure suvereno stresal kar po več ur. Od časa do časa je podnevi kdo skočil k oknu, se zazrl v meglo proti Mišelj vrhu in veselo vzkliknil: »Se že sveti! Še malo, pa bo sonce ...« Svetilo se je res, a od same razpršene svetlobe in v primerjavi s polmrakom v koči. Kadar pa je po grdem vremenu sredi dneva res prisijalo sonce, se nekaj časa sploh ni dalo gledati ven.

Ko se je končno zgodilo tudi to in se je novi sneg malo ulegel, so se morali Jure, Fotr in še nekaj drugih odpraviti v dolino, vsaj Jure brez dvoma po dolžnostih, ker je bil sicer vedno prvi in zadnji z nami. Glede smučī na Konjskem sedlu se nista vznemirjala, tisti, ki smo namerali ostati še vsaj nekaj dni, pa smo jima vseeno obljubili, da se bomo skušali v primeru lepega vremena, in ko se sneg malo obleti s strmin, prebiti na Konjsko sedlo in jima »rešiti« smučī.

Akcija

Res so sledili sami lepi dnevi in obljuba prijateljema nam je bila vse bolj v mislih. Za kakšno smučarsko turo razmere še niso bile primerne, ker se je novi sneg preveč prediral, toliko pa tudi ne, da se nekega jutra ne bi

dokončno odločili. Nekaj izkušenj v zimskih gorah smo le že imeli, da smo vedeli, kako pomembna za našo varnost – ne le, da bi se čim manj namučili – je izbira pravega pristopa na Konjsko sedlo. Zimska pot je preveč izpostavljena plazovom, letna je bila posebno po novem snegu tudi sicer nevarnejša, pa smo se fantje odločili: gremo čim bolj naravnost proti sedlu pod kratkimi stenami in po neizrazitih razih v pobočju, poraščenem z rušjem, ki je v pasovih še gledalo iz snega; tam je najmanjša nevarnost, da se nam kaj podre. Ker je hotelo zraven tudi nekaj deklet s še manj izkušnjami in vprašljive kondicije, smo vzeli s seboj staro, še konopljeno plezalno vrv, ki jo je v koči našla Angela, in sredi dopoldneva se je začel podvig. Sprva je slabo kazalo, ker sva se dva, ki sva iskala prehode, precej globoko udirala v sneg med rušjem, tako da sva morala nekajkrat celo pomagati drugim navzgor z vrvjo, potem pa je postal sneg, malo od vetra, malo pa že od mraza, bolj zbit in vse trdneje smo verjeli, da nam bo uspelo. Drugih podrobnosti te pustolovščine se skoraj ne spominjam, še danes pa imam pred seboj pogled na bližnje široko sedlo z markacijskim drogom, ko smo se prebili čez rob strmega pobočja na odprto izravnavo, kjer smo lahko pozabili na plazove. Bili smo le nekaj deset metrov pod prečnico, kjer pride markirana letna pot iz strmega, skalnatega dela pobočja. Smuči smo zagledali šele, ko smo bili pri drogu, saj so ležale na tleh, skoraj povsem zasute s snegom. Vsaj zase vem, da me je navdal skoraj občutek, kot da smo prišli do še živega ponesrečenca ...

V idili Triglavovega naročja in lepega dneva smo uživali le kratek čas, da smo se lahko podprli iz nahrbtnikov, potem pa hitro nazaj po isti poti! Dovolj je bilo hladno, da nas ni skrbelo šibko popoldansko sonce, ki pač ni moglo omehčati snega, a tudi nevarnosti plazu nismo mogli kar odpisati. Vsekakor je bil spust po že narejeni gazi poševno navzdol v smeri Velega polja še najvarnejši. Spet smo nekajkrat uporabili vrv za varovanje, zgoraj pa je tekla kar okoli globoko v sneg zasajenih, ravnokar »rešenih« smuč. Do koč smo prišli sredi popoldneva z občutkom reševalcev, ki so uspešno zaključili zahtevno akcijo, in le po največkratnejših smuških turah se mi je tako prileglo Angelino kosilo. Kako so potem tiste

smuči prišle do lastnikov, se pa prav nič ne spominjam. Vsekakor jih ni ob povratku v dolino nihče »zajahal«, saj smo imeli vsak svoje, kdo jih je vozil ali nosil, pa res ne vem več. A to ni bilo pomembno, pomembno je bilo njihovo reševanje, ker je bilo vsaj tak podvig, kot bi bil kateri od znamenitih turnih smukov nad Velim poljem, in ga je torej odtehtalo. Tiste čudovite ture in spuste na smučeh smo v prihodnjih letih tako vse »odkljukali«.

Še en srečen razplet v istem pogorju in vremenu

Ko sem se vrnil domov v Kranj, sem izvedel, kakšno dramo je tiste dni doživljal brat Jure s tremi prijatelji v neposredni bližini Staničeve koč. Istega dne, ko smo se mi prvič prebudili v Vodnikovi koči v oblačen dan in se zaradi očitnega slabšanja vremena odrekli turam pa ko sta prijatelja pustila smuč na sedlu in pravočasno »pobegnili« nazaj v zavetje Vodnikove koč, so se štirje kranjski planinci, le eden med njimi zrelejši in zares izkušen, dva pa zelo mlada, a enako planinsko zagnana, podali skozi Kot proti Staničevi koči, da bi se v naslednjih dneh povzpeli tudi na Triglav. V Mojstrano so prišli že s prvim vlakom, zato sta jih prvo rosenje in potem rahlo sneženje ujela šele nad Peklom, ko so bili veliko bliže koči kot pa dolini, pa so vztrajali z vzponom, čeprav je bilo tudi njim jasno, da ravno sonca ta dan ne bodo dočakali. Niso pa verjeli v tako dolgotrajno poslabšanje, čeprav je bilo pravzaprav napovedano. Ko so v gosti megli prišli na izravnavo pred Staničevo koč, je že močno snežilo, pa tudi starega snega je bilo tam veliko več kot nižje na Velem polju. In zgodilo se je tisto, v kar težko verjameš, dokler sam ne doživiš česa podobnega: koč, ki je bila seveda zaprta, a je imela že tedaj kar udobno zimsko sobo, nikakor niso mogli najti, kljub večurnemu iskanju in poznavanju terena vsaj najizkušenejšega med njimi. Ob prihajajoči temi so si v snegu pod previsno skalo uredili zasilen bivak in upali, da se bo vsaj prihodnji dan meglena zavesa toliko razgrnila, da bodo zagledali koč. Pa ni bilo odrešitve še dva dneva in dve noči, ko je močno snežilo in je padlo ogromno snega, ki je ob močnem vetru delal še visoke zamete. Poskus, da bi brat in Uroš enkrat podnevi le našla bližnjo koč,

Zasnežena Velska dolina, desno Šmarjetna glava

📷 Andrej Ranfi

se je končal tako, da sta po dobrih dveh urah odnehala ravno še pravi čas, da sta po komaj še vidnih sledeh, takrat presrečna, našla nazaj v mrzli in mokri bivak. Kot je potem brat pripovedoval doma, so bile razmere že resnično dramatične (takrat še ni bilo mobilnih telefonov!) in rešile so jih (zapoznela) razsodnost, fizična pripravljenost, hrana in oblačila iz nahrbtnikov ter zvita plezalna vrv, na kateri so sedeli vsaj delno na suhem. Ko je četrtega dne prenehalo snežiti in se je končno začelo jasniti, se je zanje, izmučene in premražene, šele začel mučniški povratek v življenje. V globokem snegu in z jasnino med cefrajočimi se oblaki nad seboj so se prerili do Dovških vratc, ne da bi sploh ugledali kočo. Ob stalni grožnji plazov so se prebili do pastirske koče v Zgornji Krmi in tam utrujeni prespali, veseli vsak svojega prgišča sena. Naslednjega dne so nadaljevali z utrudljivim sestopom do Kovinarske koče na Zasipski planini, kjer so končno na toplem prespali, in se šele tretji dan privlekli do avtobusa

v Mojstrani. To je morala biti šele prava kalvarija – pobočje pod Kredarico nosi namreč tako ime zaradi mučnih dolgotrajnih vzponov v snegu.

S srečo se vseeno ni igrati

No, tudi ta, veliko bolj dramatična zgodba se je končala razmeroma srečno in brez resnejših trajnih posledic. Žal pa je eden od najmlajših dveh planincev iz te skupine, Uroš, čez nekaj let, ko je že postal pravi plezalec, poleti s soplezalcem omahnil v severni steni Široke peči in veliko prežgodaj zaključil svoje nedvomno najlepše življenjske sanje. Ampak ali ni pogosto tako: ko so doživetja najmočnejša, smo lahko najbliže drugi strani, le zavedamo se tega ne vedno in ravno v tem tiči največja nevarnost! Na žalost ni vsakomur dano, da se iz bridkih izkušenj, ki jih imamo verjetno vsi, česa nauči za srečno uživanje gorskega sveta še v poznih letih. ◉

Mrcina pasja

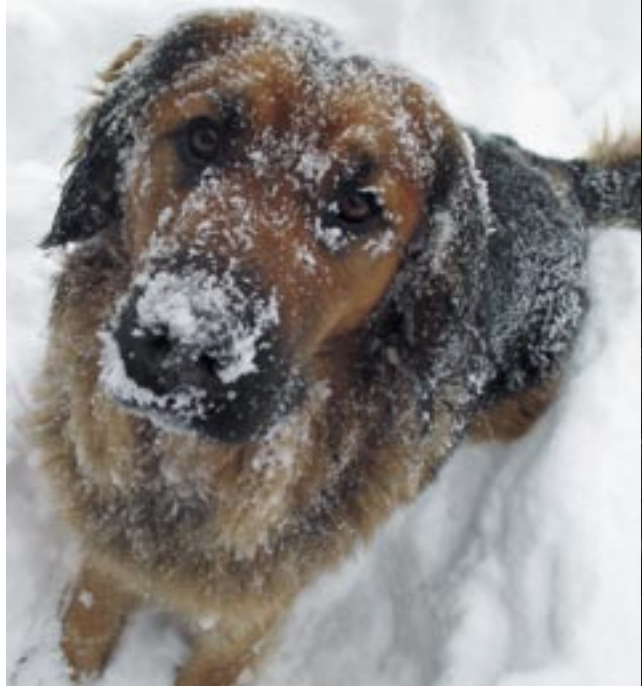
Pasji zdrs v Veliki Dnini

✍ in 📷 Marjan Bradeško

Pes zna biti v gorah nevarna zadeva, bodo rekli gorski reševalci, ki poznajo nekatere »pasje« zgodbe, naravovarstveniki mu tudi ne bodo preveč naklonjeni, saj menda že s svojo pojavo plaši živali, ljubitelji psov pa bodo ob gornjem uvodu zagnali vik in krik. Ja, vem, vem, prijazne živalce, ki jih še opazimo ne, gredo povsod in so v veselje lastniku ... Ampak tale zgodba bo o psu, katerega lastnik nisem bil jaz, o psu, ki ni bil majhen, o psu, ki ni preganjal živali, pač pa je dal veliko dela in skrbi meni, navadnemu turnemu smučarju. To je zgodba o psu, ki je tista dva dneva nad Krnico in v Veliki Dnini doživel veliko - in preživel. In to menda ni edina njegova zgod(b)a ...

Z(a)močen dan

Nekega davnega maja, menda je bilo pred dvajsetimi leti, sem sredi dneva odšel v Krnico (koča je bila takrat odprta vso zimo), težke smuči so skupaj z nahrbtnikom tiščale moja ramena. Dolina je bila že zelena, kopno je segalo vse nekam do mesta, kjer se iz grape Gruntovnica odcepi pot na Špik. Kmalu za kočjo se mi je pridružil pes - poznal sem ga že, saj je bil last takratnega gospodarja v Krnici. Teman, razmršen, velik, krepak, nekakšen nemški ovčar, morda že malo mešanec. Tekal je okrog mene in me spremljal, sopečega, do prvih ogromnih ostankov plazov v grapi. Hoja po tistem ni bila lahka, precej lovljenja ravnotežja in opletanja sem in tja, pa je k sreči višje gori sneg postal bolj zbit in korak trdnjši. Pes pa še kar z menoj. Res, naivno sem mislil, da jo bo kaj kmalu ucvrl nazaj v dolino, kaj naj pes počne v tistem vlažnem snegu? Kaj neki, vzpenja se z menoj, in zdaj nič več stran od mene, pač pa tik za petami. Pa sva zavila desno iz grape, pa se zagnala v vpadnico lepih, v vrsto postavljenih macesnov pod Škrlatico, in se končno tudi izvila iz objema ruševja. O tem, da se je zaradi toplega dneva in vlažne oblačnosti

težko telo vse bolj vdiral, raje ne bi govoril. A prav to je bila težava, resnično težava. Ne le, da sem se vsakič, ko sem klecnil globoko v sneg, zadel v rep smuči, zraven sem skoraj vedno brcnil v gobec tudi pasjo mrcino, ki je hodila tik za petami. Vsakemu se pes smili, če jo dobi s trdim smučarskim čevljem »po nosu«. Zdaj sem ga imel dovolj. »Pa pojdi vendar nazaj v dolino, še noč te bo ujela, marš, marš ...« Kje pa, le nedolžno me je gledal, ves moker, saj se je tudi njemu vdiral ... In sva se borila naprej, padala, se brcala (nenamerno, seveda), včasih je celo zacvilil, ko ga je zadela še smučka, ampak ne - ne in ne! Šel je z menoj, zvest - kot pes. Dolgo dolgo je trajalo, preden sva se prikopala pod kamnito ostrogo Velike Martuljske Ponce, do tiste poličke, ki skozi kratek kamin privede na Bivak I. Mrcina tik za mano. »Ha, zdaj pa nimaš kaj, tule čez ne zlezeš! Obrni in - hitro dol, marš, no ...« sem mu prijazno rekel pod kaminom, se prijel za tisto železje in se povlekel gor do bivaka. On kar spodaj. »Pa menda me ne boš čakal do jutra? Noč bo mrzla, vse bo zmrznilo, poglej, jasni se! Marš, no!« On pa kar spodaj, nekaj cvili in gleda gor. »Tule gor ne moreš, obrni se!« Potem sem ga imel dosti, razložil smuči, odprl bivak, spravil stvari noter, večerilo se je že, zaprl vrata bivaka in si začel pripravljati večerjo.

*Slika na naslednji strani:
V Veliki Dnini, v ozadju Prisojnik*

Pa kako je to mogoče?

Nisem še dobro odprl ribje konzerve, ko je pred vrati nekaj zasoplo. Priznam, silno sem se ustrašil, ker nikogar ni bilo za mano, slišati pa je bilo čisto človeško.

Pa ja ne, da je pes! Saj ni mogoče! Odprem vrata. Je, je mogoče! Kako, ne bom nikoli zvedel, ker nisem videl. Je prišel kje okoli? Le kje? Splezal? Mokra, vlažna in sopeča mrcina je stala tam zunaj na skromni uravnavi in me nedolžno gledala. Kaj pa zdaj? Najprej hrana. Pojem nekaj rib, preostanek njemu. Pojem kos kruha, drugega njemu. Pojem nekaj salame, dve rezini dobi tudi on. Nenadoma se mi zasmili. Kaj naj z njim, mokrim v mrzli noči? Ne, v bivak ga ne bom vzela, kdo pa ga je silil sem gor? Očitno tudi on ni pričakoval, da bo povabljen noter, in zlezal je pod bivak, čisto v kot, in legel na nekaj vej ruševja, ki so štrlele izpod snega. Bil sem res v težavah. Moja ljubezen do živali je bila na preizkušnji, po drugi strani pa sem želel udobje. Menda noč ne bo tako hladna, pa žival je žival, vajena je biti zunaj ... In sva legla k počitku, jaz zgoraj v bivaku, on spodaj. Nič ni cvilil, mene je brž vzelo in spal sem vso noč.

Zjutraj, ko sem se zbudil, me je brž prešinilo. Pes? Še ves topel, komaj sem dobro zlezal iz spalne vreče, pokukam ven. Pred vrati stoji pes, sapa se mu kadi iz gobca, a mrcina je cela in zdrava, bolj kot prejšnji večer. Mrzlo je, vse je popolnoma pomrznilo čez noč, jasnina se razprostira preko neba, Prisojnik že žareče sije v prvih sončnih žarkih. Velika Dnina je mračna, senčna, kar malce neprijazna se zdi. Tedaj znova zavrtja v meni, tokrat resnično velika skrb. Gor je že prišel, sicer ne vem, kako - toda, dol nikakor ne bo mogel. Nikakor! In nobene ideje nimam, kako ga spraviti. Pa menda ne bo treba reševalcev - za psa? Ves napet sem, nekaj pozajtrkujeva, pa mi nič več ne tekne, nerodno in previdno se motam pred bivakom, da ne bo kdo od naju zdaj še zdrsnil. Nadenem dereze, smučiči znova dam na nahrbtnik, zaprem bivak - in se spustim tiste tri metre dol do poličke. Tedaj pes prvič presunljivo zacvili. Zre name, žalosten, zaskrbljene oči. Seveda, skočiti dol ne more, tudi če bi, bi ga na polički spodneslo in padel bi čez rob nekam spodaj na snežišča. Odložim nahrbtnik in razmišljam. Pes je ogromen, pod pazduho ga ne morem stlačiti.

Da bi ga zvezal in spustil po vrveh - saj se ne bi pustil, pa tudi vrvi imam le za prvo silo. Kaj pa če - se postavim nekam na sredo tistega kaminčka, se nekako učvrstim in mu dam nekaj opore, pa on nekako zleze preko mene dol? Pes ima rad zaščito, nekoč sem tako še trem smučarjem pomagal spravljati podobno mrcino z vrha pomrznjenega Grintovca. Gor je prišel, nazaj si ni upal. Takrat smo postavljali nekakšno živo ogrado, in pes je prihajal do nas, mi smo odmučali, pa smo ga spet počakali - in tako naprej. Hec je bil, da je bil tisti pes na Grintovcu menda last enega od reševalcev. No, »moj« pes ni bil reševalski, pač pa sem resen reševalec v tistem trenutku postal jaz.

Snamem cepin, zlezem v sredo kamina, z levo se z oklom učvrstim v zmrznjen sneg, z desno se držim za klin. Pes me gleda in presunljivo cvili. Pomaknem se še malo navzgor, skoraj bi ga dosegel. Vabim ga: »No, pridi, nasloni se name!« Gleda me. Pomaknem se še za prijem višje. Pazim, da sem trdno učvrščen. »No, te pejd, te pejd! No!« Ogromne pasje tace se nekako naslonijo name, težak je kot slon, malce treseta se mu nogi. Preprimem se nižje, pes je zdaj že zelo stegnjen, zadnji taci še vedno zgoraj. Zdaj bo, kar bo! Počasi se najprej z levico, zatem pa še z desnico preprimem nižje. Poskušam biti dovolj odmaknjen od stene, da bo pes zdrsnil ob meni, ne preko mene. In tedaj se zgodi bliskovito. Pes potegne zadnje tace za seboj, ogromna vlažna mrcina nekako zdrsne navzdol, sprednje šape še vedno na mojih ramenih, potem pes nekako zdrkne tudi z ramen in med mojimi nogami na poličko, preskoči nahrbtnik in steče po gazi, ki sva jo prerila včeraj. Neverjetno, šlo je gladko in presenetljivo varno, sploh nisem mogel verjeti, da je uspelo. Zdaj je napetost popustila in zdaj sem se lahko posvetil obetajočemu dnevu ... Uff!

Zdrs

Ko sem seveda naivno pričakoval, da jo bo pes ucvrl navzdol po zmrznjeni gazi, se mi je brez oklevanja, glej ga zlomka, spet prilepil na pete in hajd za menoj navzgor v konec Velike Dnine. Hladna senca tistega kotla je kljub žarečim goram naokoli učinkovala malce moreče, ogromne zmrznjene krogle pozno-

pomladanskih plazov so zahtevale, da sem delal »obvoze« in kljub strmini je kar zeblo. Pes, kot da sva eno. Strmina se je postavila pokonci in dereze so še kako prav prišle. Namenil sem se do najvišje točke, kamor se zajedajo snežišča Velike Dnine, do skal pod škrbino med Veliko Martuljško Ponco in Oltarjem. Pes navzgor ni imel težav, a vendarle sem ga na vsak način skušal prepoditi. Zamahoval sem s palico! Nič. Odlomil par manjših zmrznjenih kep in jih zalučal proti njemu! »Marš, pojdi že nazaj!« Ne in ne. Malo se je prihulil in me prav nedolžno pogledal. »Kar bo, bo, pojdi se solit!« In sem se med vzponom posvetil načrtovanju svoje poti navzdol. Ker je vse pomrznjeno, ne bom delal nobenih neumnosti, v dolgih prečnih lokih bom vozil sem in tja, spodaj bom zaradi nadrobljenih orjaških grud plazu zavil bolj pod steno Škrlatice.

Psu medtem že med vzponom večkart čudno spodsne, strmina je prehuda tudi za njegove utrjene kremplje. Tole se bo slabo končalo. Naprej ne gre več. Z derezami na nogah skopljem in steptam poličko v pobočju, kjer se bom pripel na smuči. Previdno se obračam, pes je le nekaj metrov pod menoj. Očitno mu je zdaj jasno, da navzgor ne greva več, in se obrne proti dolini. V isti sekundi ga

spodnese kot snop in v trenutku z veliko hitrostjo drsi proti dolini. Bog se usmili! Nekaj poskuša brcati, toda vse je pretrdo in gladko. Velike ledene krogle plazu se mu vse bolj bližajo. Ne, ne bo se izteklo. Bum! Trešči v prvo večjo kroglo, grozljivo se razleže njegov cvilež in odmeva od sten Rokavov in Škrlatice in psa vrže v zrak kot vrečo krompirja. Pade na tla in od tistega trenutka dalje ga brezupno meče sem in tja, v zrak in nazaj na tla. Ne oglaš se več, videti je grozljivo, pes, kot da je mrtev. Počasi se pobočje uravnava in kosmata mrcina obleži na krajši uravnavi. Prepričan sem, da ni preživel. A se mi ni treba dolgo prepričevati, kajti mrcina se brž zgane, zacvili, se dvigne in prihuljeno odkoraka navzdol. Niti ne šepa, le glavo ima nenavadno sklonjeno. Pa to je neverjetno, ta ima sedem življenj, kot jih imajo mačke. Ne morem verjeti.

Ves zmeden sem še toliko bolj previden, ko si natikam smuči, in zatem previdno zahrustam v pobočje. Lepo drži, smuči so nabrušene in brez težav sledim začrtani poti. Postanem spodaj na mestu, kjer se je ustavil pes. Vse je krvavo, tale ne bo preživel. Pa kako lahko vendar po vsem tem še hodi? Medtem je pes že globoko spodaj, grde krvave sledi pušča v smeri proti macesnom. Lepo vozim v smeri

včerajsnje gazi, skorja še ni odjenjala, saj sonce noče in noče priti preko grebenov. Pes medtem izgine in sprašujem se, kakšnega (oziroma kje) ga bom našel spodaj. Privozim do vrha tistega žlebu, ki se ob macesnih spusti v grapo. Zdaj postanem še bolj previden, ponekod ruševje že grdo štrli izpod snega in se zatika v smuči. Pridem do najožjega in najstrmejšega dela.

Znova zdrs, tokrat moj

Nekaj metrov je žleb tam širok le za dolžino smuči in lahko bi se preprosto, korak za korakom, spustil po njem na smučeh. Pa me nekje na sredi zamika, da bi kar zapeljal, saj je pobočje spodaj spet širše, bi se že lepo ujel. Le na nogo mi ni trenutno stanje, ravno okoli bi se moral obrniti, če bi hotel stvar izpeljati lepo. Kaj mi je bilo, da sem se v tisti pomrznjeni strmini odločil motoviliti, še zdaj ne vem. Prvo nogo obrnem za stoosemdeset stopinj, druga mi še isti trenutek zdrsne – in izstrelji me kot iz topa. Hitrost je brž velika, še sam ne vem, kako se mi je hitro uspelo obrniti na hrbet, da je nahrbtnik pričel zavirati, z rokavicami sem drsal po pomrznjenem snegu, a šlo je prehitro. Grozeče so se bližale navaljene skale v snegu na rami, ki zatem omahne v grapo. Že sem se videl, kako bom priletel v tiste grozeče kamne, kako me bo prevrglo in odneslo preko robu v prepad. A medtem so tudi smuči začele z robniki lepo grabiti sneg, k sreči se niso za nič zataknille – in zaviralni učinek se je močno povečal. Ustavil sem se kar nekaj metrov pred skalami, rokavice so bile strgane, bunda tudi, smučarske hlače načete na kolenu pa zelo me je bolela desna roka, ki je očitno med drsenjem nekam pošteno udarila. Vstal sem in ves trepetal. Bog,

imel sem srečo. Veliko! Pa saj to ni mogoče! Kakšen čuden dan! Pes, in zdaj še jaz.

Kaj kmalu sem se spravil k sebi, drugega mi ni preostalo, in prvič zares zbrano odpeljal navzdol. Vse me je bolelo, ampak nekako je šlo. K sreči sem bil cel. V grapo, potem pa po njej, vse, dokler je šlo. Zadnji del me je končno nagradil z že odmrznjenim snegom, lepo mehak je bil, podrsaval sem med ogromnimi naritimi skladi snega, se spuščal z ene grude na drugo in se ustavil tam, kjer je namesto snega pred menoj ležal le še kamnit balvan. Snel sem smuči, se usedel in globoko zadihal. Šele takrat sem opazil, da v grapi že zeleni, da po grapi navzgor puhti topel pomladni zrak, da ozračje diha od življenja, da se čez vse grebene razliva toplo sonce. Kakšen izbruh življenja!

Prav počasi, saj me je bolelo malone vse, sem odkorakal navzdol, v gozd, v dolino. Zaključeval sem zadnjo turno smuko tistega leta. Ko sem gospodarju v Krnici povedal za psa (zase sem zamolčal), je le zamahnil z roko: »Ah, saj stalno rine gor, saj ni ne prvič ne zadnjič.« Pes se je medtem že sprehajal pred kočjo, ko me je zagledal, je mirno legel tja pod nadstrešek, v senco. Ja, dva »pasja« zdrsa sta se tistega dne zares dobro iztekla.

Opomba: Opisana zgodba dobro pokaže, da pes (lahko) povzroči nemalo težav v gorah. Ne le, da je meni kot turnemu smučarju delal preglavice, preprosto je tudi sebe spravil v težave. Zelo verjetno pa so dogodki, povezani z njim, tudi meni zmanjšali pozornost, in stvari bi se kaj lahko končale mnogo bolj tragično. Seveda je treba povedati, da nisem bil gospodar tistega psa in da je prav zato pač delal vse po svoje. ●

Dragi planinci in planinke,
Radio Ognjišče vas po novem razveseljuje 2x tedensko:

- ob četrkih ob 9.30 z rubriko Vabilo na pot
- ob petkih ob 17.00 prisluhnite oddaji Doživetja narave

Vabljeni k poslušanju!

RADIO OGNJIŠČE

Jesen je tu

Galerija fotografij jesenskih trenutkov,
ujetih v Julijskih Alpah in Karavankah

✍ in 📷 Andrej Trošt

V soboto, 23. 9. 2006, je bilo enakonočje oz. ekvinokcij, to je dan, ko je bilo sonce na nebu na videz natančno nad ekvatorjem. Dan in noč sta bila enako dolga in začela se je koledarska jesen. Dnevi so se krajšali, noči so postajale vedno daljše in hladnejše, jesenski žarki pa so obarvali gozdove in ti so postali pisane preproge. Žareče barve, ki so se lepo prelivale druga v drugo, so v vsakomer vzbudile najrazličnejša čustva. Jesen je letni čas, ko se poletno zelene barve narave začnejo spreminjati v impresionistične, ki te preprosto prevzamejo. Škrlatni odtenki, preliti z rdečo in rumeno ter oranžno barvo, so se lesketali v jutranjem soncu in oznanjali prihod jeseni. ●

Ledena stava

»Ledenik« v Koncu

✍ Gregor Lobe

Bil je petek, trinajstega oktobra, pa ne samo to, saj je tudi seštevek posameznih števil v datumu tega dne dal številko 13 ($1 + 3 + 1 + 0 + 2 + 0 + 0 + 6 = 13$). Dan za nejeverne in vraževerne. Tak petek je bil nazadnje pred sto leti in bo ponovno šele čez kakih dvajset let, na kar je opozarjalo tudi dnevno časopisje. Sicer je bil navaden jesenski dan, ki se je začel z meglenim jutrom, pogled skozi okno mojega doma pa je v zgodnjem dopoldnevu že odkrival na modrino naslonjeno Planjavo, pred njo pa s soncem obsijano Veliko planino.

Takrat zazvoni telefon ... Marko in Zvone, prijatelja iz Ljubljane ... »Kako si, kaj počneš, ali imaš danes čas za naju? Zadnjič, ko smo na Dolenjskem nabirali orehe, kostanj in gobe ter streljali z lokom, si naju vabil k sebi v Kamnik, sicer pa sva midva že v avtu na poti, ti pa imaš še pol urice časa, da pripraviš scenarij za današnje druženje, razen če greš po poslih.« »Ne, ne, ni problema, kar pridita, le na obvoze pazita, ki jih je na poteh iz Ljubljane v Kamnik vse polno, lahko se izgubita ...«

Na stari češnjevi skrinji sem pričel pripravljati zbirko lednikov, cokle, žabice, kramžarje, stare Avčinove dereze in svoje dereze dvanajsterke, ki so še v uporabi. Na hitro sestavljeno, po mojem mnenju pa tematsko kar lepo zaočkroženo zbirko sem nameraval predstaviti prijateljema in jima s tem popestriti dan, kar mi je pozneje v celoti uspelo.

Prijatelja sta se v Kamniku zaradi cestnih zapor enosmernega prometa seveda izgubila, tako da sem moral peš ponju na Šutno. Po veselem snidenju smo pričeli svoje enodneвно druženje ob kavici v enem od tamkajšnjih lokalov. Ko sem ju vprašal, kaj bi želela v Kamniku početi, sta mi povedala, da imata s seboj kompletno planinsko opremo, da bi rada hodila, vendar ne predaleč, predvsem pa ne »preveč v hrib«.

Neverjetna stava

»V redu, potem bomo pa danes hodili po ledu,« sem dejal. Začudeno sta me pogledala: »Saj je vendar oktober, ne zafrkavaj naju, v hribih še ni snega, na kakšno krpico lanskega snega v kakem gorskem zakotju visoko pod Skuto, ki je znana le tebi, se ti pa že ne bova pustila zvleči.« »Prav,« sem rekel, »jaz pa upam staviti z vama, da bomo potem, ko bomo sedli v avto in se odpeljali iz Kamnika, prej kot v eni uri hodili po snegu in ledu.« »Ti si nor! To je nemogoče! No, pa si sezimo v roke, tako ali tako si pogorel, izgubil boš, dal boš za pivo!« Segli smo si v roke, stava je padla!

Doma, med preoblačenjem in pripravo nahrbtnikov, sta Marko in Zvone z zanimanjem sledila mojemu predavanju, »da skozi stoletja ni drselo«, ogledala sta si zbirko starih lednikov in derez in me začudeno spraševala, kje sem dobil vse tisto staro železje ...

Ko smo se iz Mekinj peljali proti Godiču, se je v vsej svoji jesenski lepoti odprla panorama s soncem obsijanih Grintovcev. Očarana sta strmela v nenadoma prikazane gorske lepote, ob tem pa pridno gledala na uro in se muzala, ko smo v Stahovici zavili levo v dolino Kamniške Bistrice. Preden smo se pripeljali do Doma v Kamniški Bistrici, sem rekel: »Ko se bomo vračali, vaju popeljem v sotesko Predaselj, ki je še nikomur ni uspelo preveslati s kajakom, šli bomo po poti preko naravnega mostu, zdaj pa za to ni časa, ker hočem dobiti stavo.« »You are a dead man,« sta me zbadala.

Zima kot nekoč

Letošnja zima 2005/2006 je bila zelo radodarna s snegom, tako da so snežni plazovi, ki z vseh koncev drvijo v zatrep Kamniške Bistrice, dosegli velike razsežnosti in debelino kot že dolgo ne. Na svoji poti so podrli ogromno

drevja, tako da je v Koncu pravo razdejanje, mala naravna katastrofa. Gozdna cesta, ki pelje do tovarne žičnice na Kokrsko sedlo, je bila očiščena snega in prevozna šele ob koncu maja. Zdravko Bodljaj iz Kamniške Bistrice, s katerim sem pokramljal pod Trato sredi poletja, ko je žalal in čistil sproščujočo se plazovino in pripravljajl drva, mi je pravil, da so plazovi presenetili marsikaterega gamsa v goščavi. Če si se v juniju podal v Konec in malo pogledal naokrog, si na grušču kaj hitro naletel na šope gamsje dlake in njihova obeljena okostja.

Ko sem se v septembru med vzponom proti Kokrskemu sedlu s poti med polomljenimi debli stoletnih bukev razgledoval po okolici, sem na ravnem v izteku Kotliške grape, ki je od vseh grap v Koncu med letom najdlje v senci, opazil še kar veliko (100 x 80 metrov) in debelo zaplato zelo umazanega snežnega plazu. Na teh spoznanjih in upanju, da bi nekaj te snežne gmote še moralo ostati kljub letošnjemu babjemu poletju, je temeljila moja ledena stava.

»Imamo še pol ure časa, točneje 29 minut,« sta se mi rogala, ko sem moral z vzvratno vožnjo zaradi neprevozne luknjaste gozdne ceste pri odcepu za Jermanco parkirati precej niže kot ponavadi. Avto smo pustili pri uravnavi, kjer se prične krožna pot skozi spominski park v Kamniški Bistrici. »Dava ti še pol ure« sta se mi rogala. »Hvala, ne bo potrebno, zdaj pa le pot pod noge in urno naprej,« sem ju priganjal.

Mimo Žagane peči in Čmaževke smo se med požaganimi hlodi prebili v Konec pod Trato in v soncu prišli do prvih podrtih dreves. »Spodaj sem vama pozabil pokazati rdeče oznake na stari bukvi, da bi videla, kako visoko je letos segala snežna plazovina.« »Ne nakladaj, ne izgovarjaj se in ne filozofiraj. Midva bi rada hodila po snegu, imaš še devet minut in pol,« je rekel Marko.

Zmaga!

Napredovali smo po strugi hudournika, ker drugje zaradi podrtega drevja ni bilo možno. Kar naenkrat smo stali pred pet metrov visoko, ne *half pipe*, ampak *half bowl** ledeno gmoto, ki se je v ozadju iztekala v razorano melišče. »No, koliko je ura?« sem ju zbudel. »Še pol minute,« sta izdabila. »Dobil si, stava je

tvoja!« »Kako je debel, ampak ta bo pa počakal zimo,« sta družno zatrjevala in se čudila. »Daj, potipaj led, gremo še gor na plaz,« sem potiskal Zvoneta proti ledeni skledi.

Takrat je nastala tudi fotografija mojih prijateljev. Medtem ko so okoliški gozdovi v Koncu, kar jih je še ostalo, že odeti v jesenske barve, pa upognjeno mlado bukovje, komaj osvobojeno ledenega oklepa pretekle zime, veselo brsti in poganja zeleno listje in se veseli življenja, čeprav nova zima ni več daleč.

Na lovski preži na Lepem kamnu smo si »privezali dušo« in pomoževali o nekdanjem divjem lovu v Kamniški Bistrici. Od prijateljev sem izvedel marsikaj novega o starih puškah kremenjačah, mavzericah z daljnogledi, pa tudi o Titu in Hruščovu, ki sta se tod okoli v preteklosti s svojim spremstvom večkrat zadrževala na lovu in s svojimi ostrostrelnimi puškami obvladovala celotno lovišče tja do zadnjih trat pod grebeni Kalške gore, Legarjev in Podov.

Dan smo zaključili na kosilu, ki nam ga je doma pripravila Branka, še prej pa smo se ob povratku iz Kamniške Bistrice sprehodili skozi sotesko Predaselj. Prijazni oskrbnik na Kraljevem hribu nam je pokazal porumenele fotografije Tita in Ivana Mačka - Matije z lova na gamse v Kamniški Bistrici ...

Da ne pozabim, preizkusili smo se tudi v hoji s hoduljami in - pili smo pivo, na prijateljstvo, na lep dan, na zdravje, pa zaradi ledene stave - seveda.

*Izraz *half pipe* uporabljajo deskarji za snežni kanal. Pisatelj Tone Svetina v svojem romanu Stena iz leta 1973 sicer uporablja izraz »skledast sneg«, vendar je s tem opisal le površinsko strukturo Triglavskega ledenika in snežišč v Steni. Izraza *half bowl* (pol skleda) v gorniški literaturi še nisem zasledil, dejansko pa še najbolj ustreza obliki ledene tvorbe, ki smo jo videli 13. 10. 2006 v Kamniški Bistrici. Imena *half dome* si pa letošnja poznojesenska ledena tvorba tam v Koncu vseeno ni zaslužila. ●

**Vesel božič,
v novem letu pa veliko zdravja,
veselja in sreče.
Da bi imeli dovolj moči
in časa za gore
in da bi se vedno zadovoljni
vračali domov.**

Uredniški odbor

Po snegu diši ...

... ali kaj vse so snežni plazovi v pretekli zimi naredili v Karavankah

✉ in 📷 Manca Volk¹

Poletje je mimo, in kot bi mignil, bo deželo spet pobelil sneg. Preden se to zgodi, pa vendar lahko rečemo še kakšno besedo o lanski zimi. Ko smo se že zgodaj spomladi spraševali, ali zime še ne bo konec, so vendarle posijali topli sončni žarki. Ti so stopili sneg in pokazali posledice, ki so jih prinesle obilne padavine in nizke temperature.

Imela sem srečo, da so prav takrat, ko je bila zima na vrhuncu svoje moči, prišla na vrsto predavanja o naravnih nesrečah in potreba po tem, da napišem seminarsko nalogo. Glede na to, da sem študentka geografije, odločitev ni bila pretirano težka in tako sem se spopadla z analizo nekaterih snežnih plazov v okolici svojega doma. Idejo je podprl tudi mentor mag. Miha Pavšek. Kot strokovnjak za plazove je temo sprejel z navdušenjem in s tem prispeval, da so mi snežni plazovi zlezli pod kožo, študij pa je kar naenkrat dobil svoj smisel. Tako sem, ko so bila snežna pobočja še mirna in nedotaknjena, pričela z opazovanjem območja osrednjega dela Karavank, predvsem vrhov Stolove skupine. Ob koncih tedna so me doma že čakali pripravljene gojzarji in oče v nizkem startu, da jo mahneva vsaj do Zabreške planine. Če je bilo vreme naklonjeno in se sneg ni udiral do pasu, je sledil še ogled celotnega repertoarja plazov od Zabreške planine vse do Valvasorjevega doma ali obratno. Ko pa so bile razmere za bližnje srečanje s plazovi slabe in je bilo za to prenevarno, sem jih opazovala bolj od daleč. Takrat so bili moj cilj predvsem bližnji, nekoliko nižji vrhovi, s katerih je pogled na južno pobočje Stola kot na dlani.

¹ Avtorica, sicer študentka Fakultete za humanistične študije v Kopru, je pripravila članek na osnovi seminarskega dela z naslovom Snežni plazovi na območju Stola (mentor mag. Miha Pavšek) pri predmetu Geografija naravnih nesreč.

Škoda, ki jo je povzročil Zeleni plaz v Begunjščici

Kot je verjetno že znano, so preteklo zimo plazovi presegali svoje meje (glej PV 7/2006). Veliko jih je po mnogih desetletjih ponovno doseglo svojo maksimalno razsežnost, nekateri pa so jo dosegli kar v tej zimi. Dosti je bilo tudi takih, ki so se sprožili prvič. Omenjene ugotovitve veljajo tudi za plazove na območju Stola in nenazadnje tudi za ves zahodni del Karavank. Posledica teh razsežnosti je škoda, ki so jo plazovi povzročili predvsem v gozdu, ki se je z leti počasi, a vztrajno zaraščal ob vznožju in obrobju plaznic. Pravo razdejanje se je pokazalo šele potem, ko je sneg začel kopneti.

Stol je kot najvišji vrh v Karavankah zaradi svoje sorazmerno lahke dostopnosti privlačen vse leto. Podobno je tudi z vrhovi v njegovi neposredni bližini. Tega se moramo še posebej zavedati, če se tja podajamo v zimskih ali zgodnjih spomladanskih mesecih. Med potjo namreč večkrat prečkamo plazovito pobočje. Samo na območju od Valvasorjevega doma do Tinčkove kočje je vsaj 12 plazov, ki se prožijo bolj ali manj vsako leto, velika večina med njimi pa prečka tudi markirane poti. Če pogle-

Zemljevid plazov v osrednjih Karavankah: 1 – Monštranca, 2 – Sveča, 3 – Kelih, 4 – Tabernakelj, 5 – Žirovniški plaz, 6 – Široki plaz, 7 – Zabreški plaz, 8 – Zeleni plaz

damo sosednje vrhove, je podobnih primerov še mnogo več. Res je, da so plazovi tu manjši od nekaterih v Julijcih in Kamniško-Savinjskih Alpah, vendar to še ne pomeni, da so popolnoma nenevarni.

V Stolu velja poleg Zabreškega in Širokega plazu, ki sta letos dosegla svoje največje razsežnosti, omeniti tudi plaz, ki je sicer nekoliko manj opazen, vendar toliko bolj nevaren. Najdemo ga vzhodno od Zabreškega plazu in na svoji poti večkrat preči konjsko pot, ki z Zabreške planine vodi proti vrhu Malega Stola. Plaz je v letošnji zimi po mnogih letih ponovno prekosil samega sebe. V takem obsegu se je verjetno sprožil prvič po letu 1966. Takrat je prav ta plaz pod seboj pokopal dva lovca. Na dogodek nas še danes opominja spominska plošča Janezu Palovšniku, ki je takrat izgubil življenje. Letos Palovšnikov plaz k sreči ni zahteval žrtev, vendar se je kljub temu dobro zavedati nevarnosti, saj je zaradi slabše opaznosti najzahrbtnejši plaz v Stolu (plazovina ne gre po grapi ali jarku kot večina ostalih plazov

na južnem pobočju Stola). Poleg že omenjenih lahko zahodno od Žirovniškega Stola občudujemo Monštranco, Svečo in Tabernakelj, ki tvorijo sklop Oltarja, sledijo pa jim še Žirovniški in nekaj manjših plazov, ki so brez imen. Ti sicer prečijo planinske poti, vendar še najbolj ogrožajo divjad in gozd, v manjši meri pa tudi planince.

V začetku marca 2006 je moja pozornost zaradi izjemnih razsežnosti pritegnil še en plaz. To je bil Zeleni plaz v južnem pobočju Begunjsčice. Sprožil se je 5. marca popoldne, ko je dober meter debelo snežno odejo dodobra namočil dež in jo je pozno popoldne, ko se je meja sneženja zopet spustila, še dodatno obremenil svež sneg. Zaradi porušitve ravnovesja sil v snežni odeji se je sprožil plaz in rušil pred seboj vse, kar mu je prišlo na pot. Zeleni plaz ima močno razvejano zaledje, ki sega vse do vrha Begunjsčice. Ko se je sprožil, se je najprej združil v dva, nato pa v en sam žleb in prav zato sta bili moč in silovitost plazu še intenzivnejši. Na nekaterih mestih je poleg drevja s

Zabreški plaz (Stol)

seboj odnesel tudi rušo in prst. Trikrat je prečil gozdno cesto in se na koncu tudi ustavil na cesti, ki vodi po dolini Drage do Planince in Poljske planine. Sanacija prizadetega območja je trajala vse poletje. Gozdarji so po nekaterih podatkih s prizadetega območja odstranili več kot sto kubičnih metrov lesa. Pri saniranju pa so septembra našli še zadnje zaplate snega, ki so se na izteku plazu uspešno skrivale pred poletno vročino. Ob pogledu na razdejanje, ki ga je plaz povzročil, je marsikomu zastal dih. Šele takrat, ko vidimo posledice plazov v živo, se zavemo, kakšno moč ima narava.

Glede na to, da so preteklo zimo plazovi dodobra očistili območja, kjer se prožijo, jim velja v naslednjih zimah nameniti posebno pozornost. Še posebej tam, kjer so povzročili veliko škode, obstaja možnost, da ob obilnih padavinah in velikih količinah pred tem zapadlega snega plazovi ponovno dosežejo letošnje razsežnosti. Predvsem pa naj vas, še posebej, če se boste odpravljali v Karavanke, ne zavedejo prelepi kopasti vrhovi, oblitni s snegom, ki samo čakajo, da s smučmi ali zgolj

Žirovniška planina, v ozadju Monštranca in Sveča

s planinskimi čevlji zarezemo svojo sled v še nedotaknjeno belino. Prav takrat se lahko kaj hitro zgodi, da se z nami vred v dolino zapelje tudi celotno pobočje, ki je prej spokojno počivalo na zimskem soncu. In čeprav se zdi, da so pozimi nevarne samo Julijske Alpe, previdnost v vseh ostalih hribih, kjer domujejo beli zmaji, ne bo odveč. Zato pamet v roke, v nahrbtnik pa kakšen kos opreme več (npr. lavinska žolna, lopata in sonda) in veselo belim strminam naproti. Predvsem pa ne precenjujte svojih zmožnosti, vremenskih razmer in dnevnih obvestil o nevarnosti proženja snežnih plazov. ○

Stival®

POPRAVILA ŠPORTNE OBUITVE

Dare Tomašič, Černetova 13. Lj

TEL: **01 505 92 85**

Odperto: od 8. do 12. in od 15. do 18. sobota zaprto

V dolini Belega potoka

Ni bilo čarobne rože, ki bi vrnila življenje

✍️ Jana Remic

Prvi sončni žarki so pozlatili konice vrhov, nebo je postajalo kristalno modro. Obetal se je lep dan. Mama gamska je nežno dregnila svojega malega. Trdno je še spal, stisnjen tesno k njej. Tako zelo je bila ponosna nanj. Bil je najlepši mladič v dolini in vedela je, da bo kmalu zrasel in bo lahko najlepši in najmočnejši gams v čredi. Že sedaj je bil neverjetno radoveden, živahen, vesel in kar preveč pogumen. Ves čas je skakal po skalovju, neutrudno se je igral skrivalnice med ruševjem in radovedno spoznaval življenje v dolini. Naenkrat jo je prijazno pobožal s smrčkom in si še napol v

spanju privoščil njenega mleka. Uživala je ob njem. Bil je lepo rejen, prav tako kot ona, saj je v dolini vladala lepa, bogata jesen.

Iz mehkega gnezda v ruševju sta odšla proti ostremu grebenu na pašo. »Mami, včeraj sem videl, kako je tu čez skalovje skočil velik striček gams. Kaj misliš, bi lahko tudi jaz skočil?« jo je spraševal mali. »Ne, ne, odrasti moraš. Ko boš velik, boš lahko skočil tudi čez večje grape, toda prej moraš še veliko jesti in se veliko naučiti,« mu je odgovarjala. »Mami, poglej, tukaj pa že lahko skočim ...« Obrnila se je, da bi mu prepovedala skok, toda mali

Krniška špica nad zatrepom doline Belega potoka

📷 Vladimir Habjan

je že poletel čez strmo skalovje. Vedela je, da v svojih malih nožicah nima dovolj moči, da bi preskočil široko brezno, in nemočno ga je opazovala ...

Skočila je k njemu in ga skušala dvigniti: »Daj, vstani, daj, greva na pašo!« Bilo jo je grozljivo strah, težka bolečina je legla v njeno srce. Šla je na greben in se vračala v grapo. »Vstani, ljubezen moja, vstani, greva na pašo!« Kaj se je zgodilo? Kdo ji lahko pomaga? Kaj naj stori, da bo mali vstal in razigrano skakljal za njo?

Zlato svetlobo jutranjega sonca so zakrili lahni koprenasti oblaki, med vrhovi je zavel hladen jesenski veter ...

Žalostna pravljica je bila resnična

Do kolen sem gazila šumeče listje, spremljalo me je žuborenje potoka, ko so prvi sončni žarki pobožali visoke vrhove okrog doline. Stezica me je vodila čez bister potok, preko belega kamenja skozi gol bukov gozd. Bilo je žuborenje potoka. Šumeče listje pod nogami. Pa vendar je v dolini vladala spokojna tišina. Prijazna kočja Brunner. Le zakaj se mi ta kočja zdi tako prijazna? Stara je in zapuščena, skoraj že razpada. Toda zdi se resnično prijazna, ko med mogočnimi bukvami nudi skromno zavetje.

Odločila sem se, da grem proti Lepi glavi. Nekoliko sem se spustila po stezici, stopila čez potoček in se med ruševjem pričela počasi vzpenjati. Razočarano sem opazila, da so jasno nebo naenkrat prekrili kot zavesa tanki modri oblaki, ki jih je prinesel veter. Dan je postal resnično jesensko hladen. Polagoma sem se dvigala, občudovala sem mogočno steno gore, na katero sem se namenila, in globoko doživljala tiho spokojnost čudovite doline. Tedaj pa mi je korak zastal. Nekaj metrov pred menoj je na stezi stal gams. Prelepa, čudovita žival. Pripravila sem fotoaparata in naredila posnetek. Presenetilo me je, da žival ni zbežala. Počasi sem stopila naprej, lepe živali nisem želela prestrašiti. Gams pa je šel pred menoj po poti in se čez nekaj časa ustavil. Sledila sem mu in spet fotografirala. Približala sem se živali, ki pa je znova odšla le nekaj metrov naprej po stezi, potem pa, zdelo se mi je, kot da me čaka. Spraševala sem se, kaj se dogaja, saj je gams resnično plaha žival in se ji še nikdar nisem

 Oton Naglost

tako približala. Tako je šlo namreč kar nekaj časa, nakar sva prišli do strme bele grape, pod katero vodi steza. Tokrat je žival krenila s poti v grapo in me spet vabila za seboj. Odločila sem se, da ji sledim, in preden sem odložila palice, sem naredila še en posnetek. Zlezla sem nekaj metrov više in tam me je čakala gamska. Ob svojem mrtvem mladičku. Njegova mehka dlaka je rahlo valovila v vetru. Mama gamska je povohala malega, me pogledala in se dvignila na rob grebena, od koder me je opazovala. Srce se mi je krčilo ob spoznanju strahotne bolečine, ki jo je ob izgubi malega doživljala gamska. Skoraj sem jokala, ko sem ji morala priznati, da nimam moči, da bi ji vrnila v življenje njenega lepega mladička. Vedela sem, da je pred nekaj urami še živel. Vedela sem tudi, da je bil najlepši mladiček v dolini. Spoznala sem, kako močno upanje in kako velika žalost sta

pripeljala gamsko na stezo, kjer sva se srečali. Kar koli bi storila, da bi mali spet živel. Celo do človeka je bila pripravljena iti, čeprav so jo vse življenje učili, naj se ga izogiba. Le kako naj ubogi mami pojasnim, da ljudje nimamo moči, da bi vrnili življenje?

Gamska pa vztrajno čaka in upa

Tiha žalost je vladala v dolini. Oblaki so zastrli nebo in prekrili jasno svetlobo sončnih žarkov ... Stala sem tam in ničesar nisem mogla storiti. Kako nemočno sem se počutila. Ko bi vsaj znala tolažiti. Toda nič ni več imelo pomena ... Težak je bil moj korak in žalostno srce, ko sem odhajala naprej. Tako lep je svet, po katerem sem hodila. Rada imam globoka brezna in strme, ostre grebene, porasle s temno zelenim ruševjem. Občudovala sem divje stene in s travo porasle strmine pod vrhovi. Moje misli pa so se ves čas vračale v hladno belo grapo k malemu gamsku in njegovi mami. Kako kruto in neizprosno je življenje. Toliko lepega je v življenju narave, pa vendar se dnevno srečuje tudi z bojem za preživetje, s smrtjo. Tako zelo sem si želela, da bi za trenutek zaživela v pravljici in bi s čarobno rožo vrnila življenje! Ampak nič se ni zgodilo. Tok časa je neizprosno. Samo en napačen korak, le en preveč drzen skok in življenje ugasne. Ne, časa se ne da obrniti nazaj ...

Na vrhu je pihal leden veter. Lepa glava je lep, razgleden vrh. Na vzhodu kraljujeta Mangart in Jalovec, nad dolino Belega potoka Visoka Bela špica in Trbiška Krniška špica, za njo pa ostri vrh Velikega Nabojša pod mogočnim Višem. Na jugu je ogromna Kaninova skupina, vzhodno od te pa ostri vrhovi Vzhodnih Julijcev.

Iz nahrbtnika sem potegnila anorak, da se ubranim hladnega vetra, pa je ven padlo jabolko. V trenutku je kot strela z jasnega priletela črna kavka in ga ukradla! »Naslednjič ga pridi iskat v dolino, ne pa, da ga nosim na vrh,« sem ji takoj odpustila predrznost. Kaj naj bi drugača?

Vračala sem se. Gamska je stala na grebenčku nad belo grapo in čakala. Gledala me je in čakala. Ničesar nisem mogla storiti zanjo, pa vendar sem mislila, da mogoče ne bo tako zelo žalostna in osamljena, če ostanem v dolini.

Šla sem proti bivakom. Gamska pa je stala na grebenu in čakala. Še vedno upa, da bo mali vstal? Ko sem hodila po dolini, sem spoznala, da me je gamska zjutraj resnično prišla počakat na stezo, saj je s svojega grebena videla vse steze v dolini. Težko je dojeti, kaj je doživljala, ko je prišla po pomoč k človeku. Neskončno hudo mi je bilo, ko sem ji morala priznati svojo nemoč.

Želela sem uiti teži žalosti, ki je, kot se je zdelo, ležala v dolini Belega potoka. Tišino tega dne so motili le trije (seveda zgovorni in glasni) Italijani pri bivakih, pa sem se jim kar izognila in se odločila, da grem na Trbiško Krniško špico. Pri dokaj zahtevnem iskanju prehoda nekje v začetku vršnega dela in ob uživanju v lahkem plezanju sem za nekaj časa le pozabila na žalostni dogodek današnjega jutra. Na vrhu sem občudovala barvaste oblake daleč nad avstrijskimi Alpami, pa temno zaveso nad Julijci in bele meglice, ki so se počasi peljale okrog bližnjih vrhov. Kar ostala bi, res je bilo lepo, vendar me je pogled na uro prepričal, da moram pohiteti proti dolini. Previdno sem sestopila do škrbine in še naprej po neprijetnem grušču, potem pa sem le sledila stezi med travami in ruševjem.

Ustavila sem se pod malim ruševnatim grebenom. Gamska je še vedno stala tam in nemirno gledala dolino. Včasih je za kratek čas izginila, potem pa sem jo spet opazila na robu. Vedela sem, da čaka. Čaka in upa in strahotna bolečina in žalost ji težita srce. Le kaj naj bi ji rekla v tolažbo? Zapuščala sem jo samo v tihi dolini, spustila sem se v naročje vse temnejšega gozda in gole bukove veje so skrile mali greben. Tiha noč se je spustila na zemljo, ko sem prišla do avta.

Znova, kot že ničkolikokrat tega dne, se je spustila do malega in ga klicala. Želela je iti spat, toda ni mogla oditi brez njega, hotela je čutiti njegovo mehko telesce ob sebi. Zato je morala počakati. Kajti še vedno je tako čudno ležal v beli grapi na mrzlem kamenju in v njegovih očeh ni bilo več življenja. Odločila se je, da bo še počakala, in stopila je na greben, čeprav je v dolini že zavladovala temna noč...

Ta spis sem napisala (na žalost) po resničnem dogodku. Še sedaj mislim na ubogo mamo gamsko in se sprašujem, ali še vedno čaka, da se bo mali prebudil. ◉

Razglednica iz Dolomitov

Nepozaben teden v Catinacciu

✍ Darinka Pučnik 📷 Biserka Čičerov

V začetku avgusta je mlada in pisana skupina enajstih planincev, v glavnem članov Pravniškega društva Ljubljana, v okviru katerega deluje tudi planinska sekcija, po pripravah preživela sedem zelo lepih dni v zahodnem delu Dolomitov. Spoznali smo območje Catinaccia oziroma Rosengartna in složno preplezali nekaj tamkajšnjih ferat. Ob vrnitvi proti domu smo se ustavili v Cortini d'Ampezzo in po zadnjem skupnem kosilu so nekateri še pisali razglednice. Mene, ki sem navdušeno opazovala tamkajšnja okenska razkošja s čudovitimi rožami vseh barv, je nekdo povpra-

šal, zakaj nikomur ne pišem. To se je slišalo nekako tako, kot da na prijatelje ne mislim, a bi bilo prav. Na poti proti domu sem zato premišljevala o znancih in prijateljih, predvsem o tistih, ki sem jih spoznala na prejšnjih gorskih turah in s katerimi sem v zadnjih dveh letih pod vodstvom odličnega gorskega vodnika preplezala kar nekaj alpinističnih smeri v naših Alpah. Najprej sem se spomnila na simpatičnega fanta, mlajšega gospoda pravzaprav, ki je skupaj z mano po pionirsko spoznal Slovensko smer v severni triglavski steni. Kakšni fantastični in nenavadni občutki te prevevajo

Težavno mesto na ferati Masarè

tam zgoraj ali nekje vmes! Ob slovesu je bil so-plezalec prepričan, da se bova še kdaj videla. No, nisva se, a »*dolgost življenja našega je kratka*«, je zapisal pesnik, in morda bo srečanje še prišlo. Če ne bo, naj srečanje nadomesti ta zapoznala in malce drugačna razglednica.

Skupina planinskega orla

Naša skupina je delovala kot premični planinski tabor, ki ga je skrbno pripravil planinski vodnik Aleksander Čičerov. Povsem smo se mu zaupali. Tudi on je pravnik, vendar je bil v tistih dneh za nas le modra in nadvse zanimiva oseba. Koliko vsestranskega znanja smo pridobili ob njem! Ob poteh in na čudovitih rajskih tratah pod mogočnimi ostenji Catinaccia, na katerih je po pripovedki živel kralj Laurin s svojimi palčki, ni bilo rožice, ki ji naš vodja in začasni pater familias ne bi vedel imena. Njegov delovni zemljevid, na precej mestih opremljen s trakci v barvah slovenske zastave, nam je dal vedeti, da je Sandi, kot ga kličejo, zagotovo tudi dober poznavalec dolomitskega gorstva. Večini izmed nas je bilo vse neznano in radovedno ter radostno smo občudovali ta lepi svet. Sicer pa, kateri novi kraji niso zanimivi in lepi? Spominjam se nekega angleškega profesorja, ki je poučeval v Ljubljani v okviru vladnega programa za izpopolnjevanje strokovne angleščine. Na učni uri nam je povedal, da se mu je naše glavno mesto že takoj po prihodu zdelo krasno, čeprav je več dni skupaj deževalo. Ko pa je nekega dne po neurju hodil iz središča mesta proti Bežigradu, ga je videl celo v čudežno lepi podobi. Tam v daljavi je prvič zagledal gore, obsijane s soncem in razpete čez vso Slovensko cesto. Priznal nam je, da je sprva resno mislil, da gre za enkratno gledališko kuliso, ki so jo dali postaviti občinski veljaki, da bi bilo mesto zanimivejše. Ta iluzija, ki se je izkazala za resnično predstavo s Kamniško-Savinjskimi Alpami, je bila zanj najlepše izkustvo.

Ime Skupina planinskega orla je nastalo po zamisli našega vodnika, udeleženci tabora pa smo ga samo še zapečatili. Drži kot pribito, da skupini takšno ime v vseh pogledih pristoji. To je bilo dokazano z najrazličnejšimi znamenji, na primer že med pripravami na tabor, ko se je nekaj planincev ob krasnem vremenu povzpe-

lo na Montaž. Na vrhu jih je po pripovedovanju začel obkrožati orel, ta veličastna gorska ptica. Biserka, ki je med nami priznana kot najboljša fotografinja in ima ob vsakem času pri sebi tak ali drugačen aparat, je neobičajni dogodek seveda posnela iz vseh mogočih kotov. Malo drugačen stik z orlom smo doživeli prvi dan v Dolomitih. Začetne višinske metre smo premagali z avtomobili, šli čez prelaz Pordoi ter se spustili v dolino Val di Fassa. Iz naselja Alperose smo se z žičnico dvignili do kočice Paulina ter nato bolj v dežju kot ne pohiteli proti naši prvi koči Roda di Vael. Nekje na sredi poti nas je presenetil velikanski v bron ulit orel, očitno postavljen kot pomnik neki osebi. To se je nam zdelo kot zanimiva dobrodošlica orlom in orlicam in seveda smo vse ovekovečili še s fotografijami.

Drugi dan dve ferati

Naslednji dan je bil dan spoznavanja italijanskih ferat. Povzpeli smo se na sedlo Vailon in nato po ferati Roda di Vael vse do vrha z istim imenom, ki je visok 2806 m. Preplezali smo še zahtevni odsek sto metrov med stenama v grapi in sestopili do vznožja Torre Finestra, potem pa je bilo za nekatere aktivnosti dovolj. Večina je nadaljevala pot po zahtevnejši in v tistem času zelo oblegani ferati Masarè. Sosedje znajo tržiti Dolomite na vse mogoče načine. Vendar smo kmalu spoznali, da vsaj nekateri to počnejo tudi s pristno ljubeznijo. Takšnega gostoljubja oskrbnice, kot smo ga doživeli v koči Roda di Vael, namreč nihče od nas ne bi mogel pričakovati niti v sanjah. Vseskozi nasmejan obraz mlade gospodinje, njeno še in še simpatično vedenje, enkratne večerje, postrežene z obilo humorja, vse to nam bo ostalo še dolgo v spominu. Marjan, po poklicu odvetnik, je vse naslednje dneve že zgodaj popoldne odšteval ure in minute do večerje, tako da smo se novih tirolskih jedi in okusov še bolj veselili. Za dobro voljo je vse dni izdatno skrbela tudi Tadeja. Vse, kar se ji je zgodilo, je znala obrniti na smešno plat, tudi svoje bojazni v steni in nerodno sestopanje. Ko jo je v nekem trenutku, majhno, kot je, njen veliki nahrbtnik prekucnil na glavo, so opazovalci najprej onemeli, nato pa skupaj z njo izbruhnili v smeh.

Iskanje gore na A

Drugi del našega tabora je potekal pod stolpi Vajolet, ki so zaščitni znak Catinaccia oziroma Rosengartna, kot ta del gorstva imenujejo avstrijski Tiroinci. Sedežnica Laurin nas je dvignila do kočice Fronza, od katere smo po treh urah dosegli sedlo Coronelle. Ob enkratni panorami globokih zelenih dolin, obdanih

z visokimi gorskimi stenami, smo se začeli bližati že od daleč vidni koči, znamenitemu Rifugiu Vajolet. Kar verjeti nismo mogli, da do kočice, ki stoji na zelo izpostavljenem kraju, vodi dobro vzdrževana strma makadamska cesta, po kateri z avtomobili dostavljajo hrano za številne goste in oskrbujejo kočico z vsem potrebnim. Čeprav je stara, smo imeli tudi tam dobro hrano in smo se vsak dan tuširali s toplo vodo.

Catinaccio d'Antermoia z jezera Lago d'Antermoia

Zjutraj naslednjega dne je nebo pokazalo bolj kisel obraz. Kljub temu smo se odpravili na pot št. 583 z namenom, da obdelamo ferato Scaletta, vendar nas je dež odvrnil od vseh namer za ta dan že pri vstopu v pot, okovano v železjem. Vseeno smo se vrnili v kočo dobre volje in preostanek dneva prebili v skupinah, vsak na svoj način. V naši sobi, v kateri smo spali trije, smo se spomnili igrice o krajih po črkah abecede. Kot se spodobi za planince, ki so prehodili že nekaj gorskih verig, smo naštevati slovenske, ne katere koli gore. Naših gora z začetnico K, T ali S je res veliko, le črka Ž nam je povzročala težave; premagali smo jih šele čez čas. Nepremostljiv problem pa je bila gora z začetnico A. Zadevo je uspešno rešila obiskovalka iz sosednje sobe, učena višja sodnica Nataša, kdo pa drug. Najprej je kot iz topa ustrelila Ararat, po premisleku pa se je spomnila še na Ablanco. Med nami je bila tudi Jelena, zgovorna Dalmatinka, po poklicu paznica v enem izmed naših zaporov. Sem ter tja je odšla kar po svoje, vse dokler je ni vodnik trdno prikoval na rep četice. Zanimivo jo je bilo poslušati pri neki večerji, ko nam je osvežila znanje o dialektu v ikavščini in ijekavščini. Davni so že časi šolskih klopi.

Tura čez vse in sneženje v avgustu

Dan, ki je sledil deževnemu, je bil za vse nepozaben in bogat. Opravili smo veliko več, kot smo načrtovali; za to je imelo zasluge tudi lepo vreme. Povzpeli smo se do kočice Principe in naprej po ferati na goro Catinaccio d'Antermoia ali Kesselkogel, 3002 m. Za večino je bil ta tritisočak njihov prvi, vendar kakšnega posebnega slavlja na vrhu pred tistim velikim železnim križem, ki je bil kot drugod napolnjen s kamni, ni bilo. Spustili smo se hitro, ker so grozile meglice nad nami. Vzhodno ferato do velikega jezera d'Antermoia in kočice z enakim imenom smo zato opravili tako rekoč z levo roko, čeprav pot ni bila kar tako. Spustili smo se do jezera, malo pogledali v kočico ter se nato vsi zagnani odpravili še k drugemu delu ture tistega dne. Čez sedlo Lausa, s katerega smo občudovali Marmolado, smo kmalu prišli do ostrčja »Laurinovega kraljestva«. Tam smo na širokih zelenicah med mogočnimi stenami dolgo občudovali prekrasne cvetne nasade. Tiste minute je bila resna le naša Sonja, tako

Na vrhu Catinaccia d'Antermoia

rekoč zlata maturantka, ki se je letos vpisala na medicinsko fakulteto. Na ferati Scalette, ki smo jo tokrat le spoznali, nas je polna energije prehitela, kot da ne bi bilo za njo deset ur hoje; rada bi bila čim prej pri knjigi, ki jo je vzela s seboj. Svojevrstno srečanje naslednjega dne sta doživela Alenka in Tomaž. V koči sta se pogovarjala z nekim Nemcem, ki se je zanimal za jeseniške hokejiste in Rudija Hitija. Naš svet je majhen, smo potem modrovali pri večerji. Na našem taboru je slabo izkušnjo doživela samo pedagoginja Jelka, sicer vodja enega izmed dijaških domov. Dogodek ji na srečo ni pokvaril razpoloženja. Zadnji večer je ugotovila, da njenih novih gorskih čevljev, za katere je odštela precej denarja, na odlagalni polici v pritličju kočice preprosto ni več. Kdo jih je vzel, nismo mogli ugotoviti. »*Occasio facit furem.*« Priložnost naredi tatu, so rekli stari Rimljani. Le trdna moralna zavest premaga človekovo nagnjenje k slabemu. Kaj lahko pri tem stori pravo? Marsikdaj ničesar. »*Ius est ars boni et aequi.*« Pravo je samo umetnost, ki išče poti za uveljavitev dobrega in pravičnega.

Za zadnji dan našega druženja smo predvideli, da se bomo povzpeli še do vznožja znamenitih stolpov Vajolet, ki smo jih iz kočice gledali vsak dan. Vendar sta nas zjutraj pričakala sneg in temperatura blizu ničle. Zato smo odšli po tisti strmi makadamski cesti, tokrat navzdol do prve in druge postaje, vse do doline in naprej proti Sloveniji.

V 17. stoletju živeča francoska pisateljica, katere pisma so prerasla v literarno umetnost, je pisala svoji prijateljici: »*Če bi imela več časa, bi bila krajša.*« Tak konec lahko velja tudi za to mojo dolgo razglednico. ◉

Velika ognjena gora

Na Ararat

✍ in 📷 Lado Brišar

Zdržati moram samo še nekaj deset metrov, pa bom dosegel svoj višinski rekord. Štejem korake, vihar v želodcu ne pojenja, ponavljam svojo mantro: samo še malo, do tistega črnega roba, naprej ne bom šel, obrnil bom. Zdrava pamet pravi, obrni takoj, zdajle, konec bo muk.

Vendar ne odneham, še vedno predstavljam nogo pred nogo. Slišim Džumo, ki v svoji oglati angleščini pove, da smo 4500 metrov visoko. Počitek. Tako visoko še nisem bil. Za skalo si nevemkaterič to noč izpraznim črevesje. Nisem edini, ki to počne. Nekateri pač z drisko rinemo na najvišji vrh Turčije, Ararat, visok 5135 metrov. Tako kot drugi ne odneham, naprej grem.

V prste na nogah me zebe kot psa, zato ob vsakem koraku pomigam s prsti. Diham globoko z odprtimi usti: korak, vdih, korak, izdih ... V glavi mi bobni kot na soški fronti, tako se moje telo odziva na pomanjkanje kisika. V šoli so nas učili, da ga je na 5500 metrih nadmorske višine komaj polovico toliko kot ob

morju. Dobro, da ne gremo tako visoko, no ja, dosti niže pa tudi ne.

Pred sončnim vzhodom

Vstali smo že ob enih zjutraj, tabor 2 pa pustili ob dveh. Noč je jasna, svetla, včeraj je bila polna luna, svetilk sploh ne potrebujemo. Malo pred peto začne nebo na vzhodu nad Armenijo zardevati kot nedolžna nevesta. Komaj čakam sonce, prineslo bo toploto v moje noge. Najprej se pojavi orjaška trikotna senca Ararata, ki sega desetine kilometrov daleč v kurdsko ravnino. Bolj kot se krajša, bliže je sonce, bližji je vrh.

Zasliši se Janezov glas: "Kam pa greš, kar tam počepni, saj te nihče ne bo gledal!" Spet je enega zvililo, v meni ni niti toliko firbca, da bi pogledal, kdo je sotrpin. Zasuk glave je prevelik napor. Gledam samo predse in ponavljam: korak, vdih, korak, izdih ...

Araratu Turki pravijo Büyük Ağır dağı, po naše Velika ognjena gora. Med hojo se v mislih kar pogovarjam z njo. Dobro, da me ne sliši

kakšen zdravnik za glave, bog ve, kam bi me hospitaliziral. Povem ji, da sem se celo leto, od lanske jeseni pripravljaj nanjo, bil na štiritisočakih v Švici, pred dvema tednoma na Gross Venedigerju, pred dvema dnevnoma na štiritisočaku Süphan dagiju, v enem dnevu 2000 metrov gor in 2000 metrov dol, aklimatizacije imam dovolj, le kaj še hoče ta velika gora z ugaslim ognjem? Mene zavriniti, le kaj si misli, ne bo me, ne, bo že še spoznala, kaj je gorenjska trma!

Pridemo do snega, nekje okrog 4900 metrov visoko smo. Počitek. Prijatelji imajo višinomere, noben ne kaže pravilno, slišijo se stavki: "Pri meni je 4712 metrov, koliko pa kaže tvoj lažnivec?" Bolj verjamemo svojemu vodiču, domorodcu Džumi, letos je že devetnajstič na gori. Natakne dereze, palice na nahrbtnik, v roke cepin. Na tej višini je pritrjevanje derez mukotrpno delo, vsak hiter gib sproži kaskado bobnov v moji glavi.

Naprej grem, če sem se privlekel do sem, bo šlo tudi do vrha. Koraki so kratki, dolgi toliko kot čevlji, počasni, vendar napredujem. Končno posije sonce. Ne prinese samo toplote, zdi se, da tudi energijo, kar lažje hodim. Nekateri se že vračajo z vrha, čestitam si vsevprek.

Džuma hodi gor in dol ob naši koloni, včasih spredaj, včasih zadaj, nikoli ni utrujen, glasno prepeva. Kadar se ustavi ob meni, me vedno pogleda v oči in vpraša: "Boss, how are you?" Odgovorim: "Džuma, I'm okay, odlično." Nasmehne se in gre naprej. Ta pogovor ponavlja že tretji dan, pa mi še vedno dobro dene, spravi me v dobro voljo, kot bi mi prinesel dodatno moč, koraki se podaljšajo kljub strmini.

Na vrhu

Končno, na vrhu sem, 5135 metrov visoko, tri dni sem hodil sem gor. Uspelo mi je! Vrh pravzaprav ni nič posebnega, ni špičast kot Triglav, je le najvišja točka v razpotegnjenem grebenu. Čestitam si, fotografiramo vsevprek, skupaj, pa vsak zase, pa še enkrat ... Ognja in veselja v očeh ne manjka.

Ja, tri dni je trajal vzpon. Prvi dan smo se pripeljali do izhodišča s tovornjakom in kombijem. Klanci so bili prehudi, nekajkrat smo poskakali dol in porivali, pa je šlo, do višine približno 2000 metrov. Robo smo preložili na

konje, mi pa peš do tabora 1. Zvečer smo postavili šotore in prespali. Zjutraj se je zgodba ponovila: podrli tabor, roba na konje, pa do tabora 2 na višini približno 4100 metrov. Spet postavimo šotore, klepetamo, jemo in pogledujemo navzgor. Ko zaspij, me prebudijo krči v želodcu, komaj pritečem do prve skale za taborom. Tudi mene je ujela driska. Do vstajanja ob enih zjutraj to še večkrat ponovim. Pa tako sem pazil, samo ustekleničena voda, še zobe sem si umival z njo, od sadja samo lubenica, samo prekuhana hrana ... Zjutraj mi zdravnica Eva da tablete, pravi, naj vzamem kar dve. Ta dan sem jih pojedel osem, ni šlo drugače, le tako sem lahko prišel na teme Ararata.

Sestop

Dol bo treba, čaka nas 2000 metrov spusta do tabora 1. Počasi gre, vendar lažje kot navzgor. Gor grede smo v glavnem hropili, lovili zrak in molčali. Navzdol pogovori oživijo, spet občudujemo razglede, še več fotografiram. V taboru 2 se za kratko urico uležemo, nato podremo šotore, jih naložimo na konje in navzdol do enke. Zadnje postavljanje šotora v taboru 1 mi je čisto odveč, najraje bi se zavlekel v spalno vrečo in prespal na prostem, ampak zdrava pamet mi pravi, da se na 3000 metrih nadmorske višine česa takega ne počne. Zavelečem se v šotor, ležim in strmim proti vrhu Ararata, kjer zadnji žarki zahajajočega sonca rdeče obarvajo sneg.

Zjutraj tretjič in zadnjič pospravimo šotore in gremo še tisoč višinskih metrov navzdol. Ko že vidim tovornjak, se Džuma spet ustavi ob meni, me pogleda v oči in vpraša: "Boss, you are odlično?" Odgovorim mu kar po slovensko: "Ja, Džuma, odlično, srečen sem." Vem, da me razume, nasmehne se, gre naprej in zapoje.

Op. ur.: Ararat je najvišja gora Turčije, dviga se na njenem vzhodnem koncu ob meji z Armenijo. Izhodišče je v kraju Dogubayazit. Na Ararat zadnja leta redno organizirajo manjše odprave tudi slovenske pohodniške turistične agencije, tako da je na njegovo teme stopilo že precej Slovencev. Vzpon tehnično ni težaven, seveda pa višina naredi svoje in so zato zelo pomembne ustrezne priprave pred odhodom. ◉

Iz dnevnika gorskega vodnika

V Zahodnih in Centralnih Alpah

✍ in 📷 Klemen Gričar

27. junija 2006

Zgodaj zjutraj sem se usedel v avto in odpeljal proti Chamonixu. Nekako sem se prebil skozi zastoje mimo Benetk in Milana, vročina ja žgala skozi streho in temperatura v avtu se je povzpela nad 35 stopinj. Moj clio je že v letih in nima klime, zato sem se skušal hladiti z odprtim oknom. Proti večeru sem prispel v La Fayette in z malo sreče takoj našel hišo, v kateri prebiva Nick Parks, prav tako gorski vodnik in direktor Mountain Tracksa. Že več kot dvajset let prebiva v Franciji in se preživlja z gorskim vodništvom. To pomlad sva sodelovala pri vodenju angleških članov turnosmučarskega kluba Eagle Ski v Julijskih Alpah. Mali mož z izredno energijo me je povabil na večerjo. Izkazal se je ne samo za dobrega gostitelja, marveč tudi za izvrstnega kuharja. Po večerji, ob sproščeni debati, me je povabil na turo z norveškim klientom.

28. junija 2006

Zjutraj smo lovili prvo gondolo na Aiguille du Midi. Vodniki imamo posebno blagajno in kar precejšen popust pri ceni. Zbirali so se domači vodniki s klienti, takoj sva jih prepozna-

la po zagorelih obrazih. Nick je sproščeno klepetal z njimi. Prebili smo se mimo turistov do ledeniške luknje in se spustili na Vallée Blanche. Odpravili smo se v trikot gore Mount Blanc du Tacul, in sicer v smer Contamine-Grisolle. Lepa smer in odlične razmere so me kar potegnili. Nick me je prosil, če lahko naredi nekaj posnetkov. Mimogrede smo bili na vrhu in se skupaj spustili čez ledenik nazaj na Vallée Blanche. Sestop ni bil tako preprost, čez manjši serak se je bilo treba spustiti dva metra po vrvi. Tudi tam se ledeniki spreminjajo zaradi segrevanja zemeljskega površja. Nekatero poti so zaradi prevelikih ledeniških razpok povsem opuščene. Ustavili smo se v koči Cosmiques, da bi Nick potrdil rezervacije za poletje. Ni kaj, vodenje in organizacija gorskih tur sta zahtevno delo. Dan se je končal z večerjo in preverjanjem vremenske napovedi, ki ni bila preveč obetavna.

29. junija 2006

Po zajtrku sva se s Thorleifom odpravila v plezališče Duchere v dolini Les Contamines. Vreme je bilo sončno in skala se je po nočni nevihti hitro sušila. Za začetek sva preplezala nekaj lažjih smeri, potem sem imel prikaz re-

ševanja padlega soplezalca, po malici pa sva preplezala še daljšo smer s štirimi raztežaji. Na vrhu stene sva opazila umetno jezero in ker sva imela plezanja že dovolj, sva se odpravila kopat. Zvečer sva pripravila vse za turo na Aiguille de Bionnassay in se zgodaj odpravila spat.

30. junija 2006

Zjutraj je bilo oblačno in je rahlo deževalo. Nad vasico Tresse v soteski Gruvaz sva v avtu čakala, da bo nehalo. Od jugozahoda se je začelo jasni. Odpravila sva se na turo. Sprva sva hodila po kolovozu, ki je pripeljal na planino Miage, na kateri stoji koča Chalets du Miage. Tam je ena izmed postaj na poti Tour de Mount Blanc, ki obkroži celoten masiv Mount Blanca in gre skozi Francijo, Italijo in Švico. Midva sva se odpravila naprej do koče Plan de Glacier, ki jo obnavljajo, in naprej do sedla Col de Miage, na katerem sva imela rezervacijo v koči Durier. Skromna enoprostorska koča je spominjala na Zavetišče pod Špičkom v davnih časih. Za večerjo so bili špageti in ker nas je bilo deset, je bilo pri mizi bolj malo prostora. Vsak je pospravil za sabo in zleknili smo se na ležišča.

Aiguille du Bionnassay

1. julija 2006

Vstali smo ob 2.30, zajtrk je bil že pripravljen in kmalu se je prva vodniška naveza odpravila na Aiguille du Bionnassay. Midva sva ji sledila, skupaj smo se znašli pri skalni stopnji. Ravno se je zdanilo in to nam je olajšalo plezanje. Naredil sem nekaj posnetkov Mont Blanca v prvem soncu. Od vrha Aiguille de Bionnassay nas je ločilo še strmo snežišče in čez opast sva se prebila nanj. Dan je bil prekrasen, brez vetra. Po kot nož ozkem grebenu sva nadaljevala pot do Cola de Bionnassay. Tam se je priključila pot iz Italije, iz koče Gonella. Šla sva čez Dom du Gouter, mimo bivaka Vallot in se priključila množici, ki se je vzpenjala proti vrhu Mont Blanca. Na vrhu sva ostala nekaj minut, razgled je bil prekrasen. Na sestopu do sedla Brenva sem opazil nekaj navez, ki so čakale na koncu prečke. Da bi se izognila zastojem, sva se povzpela na vrh Mont Maudit in po vzhodni steni, mimo Tacula, sestopila na Aiguille du Midi. Konec se je vlekel, poznala se nama je utrujenost in končno sva po 13-ih urah stopila na plato žičnice. Spustila sva se v Chamonix in ravno še ujela vlak za La Fayet. Thorleif je bil

Proti Weissmiesu

zadovoljen, v enem dnevu sva se povzpela na 4 štiritisočake. V Nickovi hiši sva si privoščila večerjo. Nicku sem poslal SMS, da je vse v redu, zvečer pa sem skočil še na avtobusno postajo pogledat, kdaj odpelje prvi avtobus v Les Contamines.

2. julija 2006

Ob osmih zjutraj sem bil že na avtobusu, ki je peljal v Tresse. Še nekaj minut hoje in pri avtu sem se preobul v sandale. Odpeljal sem se nazaj v La Fayet in po kosilu sva se s Thorleifom zapeljala v Chamonix. Tam sva se poslovila. On je naslednji dan odšel domov na Norveško, sam sem se odpravil v Švico, v Saas Grund. Z Nickom sva bila zmenjena v hotelu Roby. Prišel sem prezgodaj, zato sem še malo postopal po vasici. Nick mi je poslal SMS, da so v Saas Feeju in gledajo nogometno tekmo Anglija - Portugalska. Povabil me je v Popcon pub in kmalu smo sedeli na barskih stoli, pili pivo in gledali nogomet. Anglija je po enajstmetrovkah izgubila in žalost Angležev je bila nepopisna.

3. julija 2006

Zjutraj po zajtrku smo se odpeljali v Saas Allmagel in se po ferati z visečimi mostovi povzpeli do kočice Allmageler. Najini klienti so bili štirje 18-letni fantje iz Londona, ki so bili prvič v Alpah. Med potjo smo se učili hoje in plezanja na balvanih. Kmalu smo bili pri koči in ker je bilo še dovolj časa, smo se odpravili plezat v Dri Hornli. Fantje so bili žejni znanja in so se hitro učili. Preplezali smo nekaj smeri, potem pa šli na večerjo. Postrežba je bila enkratna, do gorskih vodnikov imajo tam poseben odnos. Zavedajo se, da jim pripeljemo goste v hišo, in to znajo ceniti. Za večerjo sta bila golaž in pire krompir in kdor je bil lačen, je dobil še eno porcijo. Po večerji je Nick odprl ordinacijo in polepil ožuljene noge.

4. julija 2006

Spet rana ali bolje rečeno, nočna ura. Na ture v Alpah se gre zgodaj! Sončni vzhod nas je ujel na sedlu Zwischbergen; kmalu smo si

nataknilo dereze in jo ubrali po snežišču proti Weissmiesu. Še skalni del – ne preveč težak, idealen za uvajanje v težje ture. Tik pod vrhom smo si spet nataknilo dereze in že smo bili na vrhu Weissmies. Ker je vlekel veter, smo naredili nekaj posnetkov in se spustili nekaj sto metrov niže ter si na toplih skalah privoščili drugi zajtrk. Ledenik je vsako leto bolj odprt in čez snežne mostičke smo se prebili na zgornjo postajo žičnice Hochsaas. Dobil sem SMS – vremensko napoved, ki ni bila preveč obetavna. Spustili smo se do kočice Weissmies in med potjo sva z Nickom premlevala, katere rezervne ture bi se dalo izpeljati. Prvotni načrt je bil Matterhorn za konec, toda glede na vreme je kazalo, da to skoraj zagotovo ne bo šlo. Nick je v koči po devetnajstih letih srečal prijatelja, s katerim sta se skupaj šolala za gorska vodnika. Thomas je poročen v Švici in dela kot gorski vodnik. Naslednji dan se je z ženo in sinom nameraval povzpeti na Fletschhorn in Lagginhorn. To je bil tudi naš načrt.

5. julija 2006

Jutro nas je ujelo visoko na ledeniku. Do sedla smo se hitro povzpeli, potem pa so nas Thomasove stopinje vodile čez ledenik proti vrhu. Z vrha smo sestopili na sedlo Fletschhornjoch in se po severnem grebenu povzpeli še na vrh Lagginhorna. Sestopili smo po južnem grebenu in se od kočice Weissmies napotili na srednjo postajo žičnice Kreuzboden. Od tam smo se odpeljali v dolino.

Zvečer naj bi se Nick vrnil v Chamonix. S fanti smo se odpravili na pico v Saas Grund. Res je bilo malce dražje kot pri nas, ampak pice so bile velike in okusne. Glede na slabo vreme smo predelali možnosti spremembe načrta in preložili odločitev na naslednji dan. Odločili smo se za gondolo do kočice Britannia, pri kateri je izhodišče za Allalinhorn, Rimpfishhorn in Strahlhorn.

6. julija 2006

Jutro je bilo lepo. Vremenska napoved je slabše obetala, vendar je vreme kar držalo. Ob desetih se je pripeljal Icaro, gorski vodnik iz Trsta. Pokramljala sva ob kavi, pripravili smo opremo in se napotili v Saas Fee. Parkirali smo

Sv. Bernard, zavetnik planincev in alpinistov v Saas Grundu

v garažni hiši; podobno kot v Zermattu je vstop v vas dovoljen le električnim avtomobilom. Z gondolo smo se popeljali prav visoko, sledila je udobna pot do kočice Britannia. Med potjo smo se srečali s tropom kozorogov. V koči je po večerji prišlo na vrsto obvezno lepljenje obližev – fantje so bili že kar precej ožuljeni. Prebral sem angleški časopis, poln zgodb o nogometnem svetovnem prvenstvu. Četudi so izgubili, so nogometaši v Angliji še vedno veliki zvezdniki.

7. julija 2006

Vstali smo zgodaj. Fantje so se že navadili na jutranjo naglico, tokrat jih ni bilo treba čakati. Dan se je naredil na ledeniku Allalin. Spraševali smo se, kam, in se odločili za Strahlhorn. Malo sem že obžaloval to odločitev, vendar mi je pogled s sedla Adlerpass potrdil, da se vreme slabša. Monte Rosa in Matterhorn sta bila v oblakih. Strahlhorn je turnosmučarski vrh, naslednjič bom šel nanj s smučmi. Nazaj grede nas je ujela nevihta, spustila se je megla in začela se je tekma z časom – ali bomo ujeli zadnjo gondolo v Saas Fee? Bili smo zadovoljni, za fante je bil to peti hrib, zame deveti. Končeval sem delo, sledilo je še obvezno nakupovanje daril in v hotelu Roby smo se poslovili. Ustavil sem se malo naprej od Milana, buden sem bil že več kot 22 ur in na parkirišču me niti luči niso tako motile, da ne bi v hipu zaspal. Vožnjo sem nadaljeval ob petih, takoj po sončnem vzhodu. Ko sem zavil v Kanalsko dolino, sem se že počutil kot doma. ●

S Kozjaka in Pohorja

Drobni utrinki

✍️ Jože Kos Sine

Ugašanje

Sonce zahaja, vendar moraš prispeti do hiše ob dnevni svetlobi. Ne poznaš poti do nje, še nikoli nisi bil tam. Danes je tvoja edina priložnost, prva in zadnja, ne sme ti uiti iz rok. Tvoji koraki hitijo, se zapodijo v tek pa spet malce postanejo, sopihaš, sklonjene glave strmiš na stezo pred sabo. Za drugo ne veš kot le za odštevanje svetlobe. Čutiš, kako ti sekunde cur-ljajo skozi zagreta lica, kako nalega mrak na drevesa, hribe, na zasneženo gozdno pot ... nalega težko in nezaustavljivo; vrtenje neštotoonske Zemlje stoji za njegovim hrbtom. In kako te pohajanje svetlobe pritiska ob nevidno steno, kako te stiska za goltanec, okoli ledij, zunaj, znotraj, vsepovsod.

Tekma neslišna, dvoboj neviden. Če bi uspel zaustaviti Zemljo, bi ti uspelo. Da, če ... Vendar si nemočen in počasen, ne boš mogel prehiteti teme. Drobni postajajo tvoji koraki, majhni in šibki, neopazni na teh širnih planjavah. In ptič, ki leti visoko nad tabo, pet zvezd levo od Lune, te vidi kot piko. Temno piko na širjavah snega. Ki se zaustavlja, ki pravzaprav že stoji, se zliva s padajočo temino, vsa majhna, vsa neopazna, manjša od premikanja, manjša od vsega.

(napisano na Kozjaku)

Ljudje iz tonalita

Vate vstopamo, narava Pohorja, v tvoje zelenosivo telo. Skozte hodimo, drobceni in migajoči, ki zdaj smo in že naslednji hip izginemo za debli. Ti stojiš in čuješ – nepomična gmota, vroča vase, ne meneča se za naključne goste, ki v mimohodu drobezljamo svojo govorico. Imenujemo te, a ti si onstran besed. Občudujemo tvoja gozdna svetišča, vendar nam ti ne namenjaš vodovnikov in vil. Svoje poglede namlanjamo na tvoj mah, toda tvoja tipala iščejo svetlobe mimo naših lic. Pijemo te in dihamo,

a tebe ni zato nič manj – v nas se razstiraš, vlakna nam polniš s svojo tvarinobistrino, da se enačimo s tabo, si tlak ravnamo na tvoje utripe, uglašujemo čut na žuborenje potoka in pogovore ptičev. Praznimo se odvečnih stvari svojega rodu in polnimo s tvojo žlahtnino. In te premerjamo z naporom svojih mišic, a ne zmoremo nikoli do kraja zajeti – ti se nam ob tem skrito smehljaš v brk, nam preštevaš razbolele gležnje in beležiš šumenje krvi. Na stopalih mehka tla, v dlaneh trdota kamna, hlad dežne kaplje za vratom in steber bukve ob ramenu. Opiti od tvoje draži si zakrivamo

📷 Miha Kranjc

pogled: na naše ceste med mravljišči, ograjene radarje in televizijske antene, na asfaltirana parkirišča v tvojih nedrjih, v zemljo vrezane brežine, na ujeto vodo v plastičnih zbiralnikih in jeklenostebrne smučine. Ti pa ... kakor da ti za vse to ni mar! In odgovarjaš brez slišnega odgovora, nam, ki nas ne potrebuješ in ki potrebujemo tebe, odgovarjaš z molkom pobeglih gamsov in odpotovanjem močerada, z začuden povešenostjo jelk in prenikom rozge. Stojimo pred teboj in nas je strah samih sebe. In kaj imaš ti s tem? Kaj sploh deliš z nami? Mar samo še upanje, da nas bo tvoja sredica nekega dne, ko bo naša čaša povsem motna, prešinila in jo bomo, vso široko, razpoznali v sebi?!

(napisano na Pohorju)

*POHORJE, ti, naslonjalo,
speči mogočnik,
v čigar senci migotamo,
nevedni tvoje useprisotnosti.
Ti, dom naših domov,
streha naših pogledov,
podplat nebroj korakov
in večno pribežališče.
V nebo gledaš s črnimi zrkli,
skoz' temna jezera ti Sonce greje trebuh.
Planjava živopisja,
kjer ptice žurgolijo ob nepokopanih drevesih
in kljje, srebrno ob zelenem, tonalit v opal tišine.
S tebe je vse najbližje:
mravljišča ob robu nepreglednosti,
vrhovi smrek tik zraven neba,
huda voda po strmicah k dnu
in popotnik – strelvod duha.
Ob premikih vej in neštetem gibanju na tvojem hrbtu
ti ostajaš –
leča gmote, nepremična,
kljubujoča vodam, času in vetrovom,
v molk zavita, v sanje iz dawnine,
tu, za vselej.
*(napisano na Lovrenških jezerih na Pohorju)**

O tem, kako je nekega jesenskega večera izginilo Pohorje

Sedim ob vznožju domačega pogorja in ga opisujem. Zleknjen sem na postelji, med prsti držim svinčnik, roka mi pozabljena počiva na beležki. Zamaknjen sem v hribovje, ki ga idilično uokvirja okno moje garsonje-

re. Kako čudovit je pogled na sončni zahod vzdolž gozdnatih pobočij! Ves sem raznežen in na moč romantičen, kar naenkrat pa, glej ga, zlomka, sončni zahod izgine! Hm, nenavadno, da se je to zgodilo tako znenada, tako rekoč v hipu.

No, vendar ne dovoli, si rečem, da te dogodek zmoti, raje prestavi pogled na prelestna hribovska drevesa, ki jih zehanje narave spreminja v paletu mogočnega slikarja. A še isti hip drevesne barve spršijo v nič! Debla in veje obnemijo v mlečni prozornini. Kaj je zdaj to, zaboga?! Da takole tebi nič meni nič v trenutku izgineta sonce in kolorit?!

Pomanem si oči, postanem navito pozoren. Toda ne morem si kaj, da se ne bi zagledal v jase med drevesi, v te zelene suverenije. A glej ga, nepridiprava, tudi jase trenutek zatem, ko se zazrem vanje, izginejo!

Joj, prejoj! Primem se za glavo: kaj pa, če vse to počnem s svojimi pogledi prav jaz? Skrb se me poloti, huda skrb.

A še kar naprej sem, nesrečnik, željan večernega razgledovanja in s kotičkom lepotilnega očesa oplazim vzpetine, tiste, kjer se trudni vid lahko vselej blago odpočije. No, tudi vzpetine z gozdovi vred še isti hip zgrmijo v ravnico! Pohorska vzpenjača obmoli v nebo kot nalomljena nit.

Zagrabi me panika, začnem drhteti. Zakaj padé vse, kamor se zazrem?! Kaj se vendar dogaja?

Literarni črviček v meni pa ne da in ne da miru! Vsemu navkljub se namreč že ujamem pri novi nevarni zamisli: ali naj ubesedim lepoto lučk, ki v mraku sijejo iz pohorskih koč? Še v istem trenutku si zgroženo zakrijem usta: ne, zaboga milega, ne, takoj bi vendar popokale in kot zvezde repatice z upravniki vred popadale na Dravsko polje!

Zdajci naglo odvržem svinčnik, zamižim, stisnem misli v vozle in se osredotočim na nič. Morda bom pred propadom rešil vsaj dolino pod nekdanjim Pohorjem, mi šine skozi podzavest. Čedalje trdneje in tesneje se prevezujem, si mozeg vkopavam, ustavljam svoje naprave.

Za škodo, ki je nastala maloprej, se Pohorcem, prebivalcem Dravske doline in takisto bralcem iskreno opravičujem! Kar koli drugega resnično ni bilo v moji moči.

(napisano v Mariboru, ob vznožju Pohorja) ◉

Gora metulj

Odprava AO TAM na Dhaulagiri VII

✍ Andrej Napotnik 📷 Mitja Plohl

Dhaulagiri VII (7246 m) je najzahodnejši vrh v pogorju Dhaulagiri v nepalski Himalaji. Domačini ga imenujejo Putha Hiunchuli; to v njihovem jeziku pomeni gora metulj. Prvi pristop na goro je s severa po vzhodnem grebenu leta 1954 opravil legendarni angleški raziskovalec in alpinist Jimmy Roberts. Drugič je vrh po novi smeri po jugozahodnem grebenu osvojila šele nemška odprava leta 1979. Leta 2002 je po njej poskušala priti na vrh hrvaška odprava, a ji zaradi slabih snežnih razmer ni uspelo. To smer smo si za pristop izbrali tudi mi.

Proti gori

Sredi septembra smo poleteli v Katmandu, glavno mesto Nepala. V treh dneh smo opravili vse potrebne formalnosti in se nato s 45 nosači odpeljali proti gori. Prevozili smo nekaj prelazov in se spustili v široko dolino ob reki Trisuli. Pokrajino krasijo bogato poraščena pobočja in zelena riževa polja. Slaba asfaltna cesta se je na koncu spremenila v makadam in precej zdelani

smo prispeli v Beni. Pred nami je bila zadnja noč v udobnih posteljah.

Nosači so s tovari odšli že s prvim svitom. S strmih, poraščenih pobočij se je dvigala megla, ko smo se odpravili za njimi. Po blatnih ulicah, mimo neštetihi trgovinic smo se napotili ob reki navzgor. Na razmočeni poti nad deročo reko smo srečevali veliko otrok. Lepo napravljeni v modre uniforme so iz oddaljenih zaselkov odhajali v šolo. »Namaste. Give me pen!« so bile mnogokrat besede, s katerimi so nas pozdravili. Sčasoma, ko si je vsak izmed nas našel svoj tempo hoje, se je naša kolona precej raztegnila. Počasi smo prehitevali nosače in občudovali njihovo moč. Nekateri so, da bi zaslužili več, nosili tudi po dva tovara.

Naša pot do baze je trajala skoraj sedem dni. Tretji dan smo dosegli del, na katerem so bila pobočja položnejša in vsa obdelana. Na neštetihi terasah in poljih je zelenel riž. Sonce je močno pripekalo in veseli smo bili, da smo v vasi dobili še kaj pijače. Pri počitku nas je zmotila trojica možakov. Razložili so, da so aktivisti, ki se boju-

Po posvetitvi baze

jejo za izboljšanje razmer v teh oddaljenih vaseh. Čeprav smo v »boj« poslali izkušenega himalajca Žareta, smo bili poraženi. Za vsakega člana smo morali prispevati 50 dolarjev, šele nato smo lahko odšli naprej. Čez požeta koruzna polja in mimo cvetoče ajde smo prispeli v vlažen gozd. Prijetno je bilo hoditi v senci velikih rododendronovih dreves. Le v sandalih je malo drselo po blatni stezi in v zasedi nas je čakal nov sovražnik – pijavke. Bežali smo iz tistega blata in si na varnem odstranjevali gnusne krvosese.

Prvi pogled na goro

Bilo je mrzlo jutro in nebo je bilo kristalno čisto. Ko sem se malo oddaljil od koče, sem jo zagledal skozi krošnje dreves. Pokazala se je v vsej svoji lepoti. Putha Hiunchuli, Gora metulj. Res je bila kakor metulj z razprtimi krili. S prelaza smo se skozi gozd spustili čisto do reke, jo prečkali, nato pa znova šli navzgor. Na odprtih pobočjih nam je sonce pobiralo energijo in izkoristili smo senco vsakega drevesa, pod katerim smo si lahko malo odpočili. Popoldne smo prispeli v Gjurjagaun, zadnjo vas na naši poti. Zvečer nas je obiskalo več vaščanov, saj tujci zelo redko zaidejo na to področje. To je bil tudi zanje poseben dan. Zato so nam žene in dekleta ob glasbi prikazale njihove plesne in tudi zapele.

Bolnim in poškodovanim pa sta v poljski ambulanti pomagala naša zdravnik Žare in Brin.

V vasi je bilo že zelo živahno, ko smo zjutraj sledili nosačem. Po daljši hoji skozi gozd smo se spustili do reke; prvi so že iskali prehod. V strugo so valili večje kamne in skale, bredli po ledeni vodi, a zaman. Bilo je prenevarno. Starejši nosači so se z večino naših vrnili do vasi, po mostičku prečkali reko in po drugi strani nadaljevali pot po grebenu. Mladi nosači pa niso hoteli niti slišati o tem, ker je bilo zanje predaleč. Rešil nas je pastir, ki je niže napravil brv za svojo čredo koz. Le tu in tam vidna kozja stezica nas je privedla na greben; z druge strani so po njem prišli še preostali. Peti dan hoje je bil zame najtežji. Ko smo nad 3600 m prišli iz zavetja gozda, je bilo sonce že visoko. Neusmiljeno je žgalo, travnatega grebena pa ni in ni bilo konec. Šele opoldne so nas rešili oblaki, ki so se zbirali na nebu. Na višini 4200 m, tik pod skalnim vrhom, se je pot spet prevesila navzdol, v naslednjo dolino. Dobili smo nove moči. Dan se je za nas končal na zelenem gorskem pašniku.

Zadnji dan hoje je bil dan pričakovanja. Spustili smo se do ledeniške reke, ki naj bi izvirala pod našo goro. Steza se je izgubila, vse do reke pa so segala strma pobočja ledeniške morene. Opoldne je bilo našega pristopnega marša konec. Znašli smo se na razcepu v dve stranski dolini. Ravnica tik pod ledeniško moreno je bila delno poraščena s travo in redkim grmovjem. Vsi smo bili dobre volje, predvsem nosači. Njihova težka nošnja se je končala, dobili so plačilo in se odpravili nazaj proti domu. Za nas pa se je delo šele prav začelo. Treba je bilo pripraviti bazni tabor za naše enomesečno bivanje v šotorih.

Začetna dela

Kljub nestrpnosti mlajših smo še dva dni ostali v bazi. Spoštovali smo običaj domačinov in počakali na posvetitev baze in odprave. Jangbujeva molitev je bila prošnja bogovom, združena z našimi željami, da bi na gori vse potekalo v redu in da bi se varno vrnili v dolino. Potem se je delo lahko začelo. Matej in Rok sta dobila vročino in obležala. Tako so šli prvi navzgor Blaž, Brin in David ter nosača Jangbu in Jam. Za prehod čez reko smo uporabili že prejšnji dan pripravljeno napeto vrv, nosači pa so našli prehod kar po morenskemu robu.

V sobotnem jutru sem zaradi prebavnih motenj najprej tekkel proti WC-ju. Po zajtrku smo z Mitjo in Indro krenili na enko. Hoja po morenskem melišču je bila neprijetna in naporna. Više zgoraj nas je le tu in tam vidna stezica čez travnate rebri privedla v divji svet brez rastja. Razsuto drobno kamenje, le tu in tam kakšen šop suhe trave. Pred čelom ledenika smo se umaknili na levo na razbit skalnat greben in sledili kamnitim možicem; ti so nas privedli do šotorov tabora številka ena. Proti večeru je začel naletavati sneg. Upala sva, da ga ne bo preveč, saj sva se želela naslednji dan čez ledenik povzpeti do skalne stopnje pod seraki. A sneg je pokril razpoke na ledeniku in brez vrvi, ki so bile še v bazi, nisva tvegala.

Nesreča ne počiva

V ponedeljek je bila spet na vrsti udarna četverica Blaž, Brin, David in Jangbu. Čez ledenik so se vzpeli do razbitih serakov in do poldneva opremili prvo skalno stopnjo tik pod njimi, nato pa jih je ustavila megla. Naslednji dan so prešli zgornji plato in prestavili šotor pod steno, tja, kjer se je začel strm snežni žleb. Tam so pustili vso tehnično opremo in se napotili nazaj proti enki. Skupaj smo prespali. S to višino si nekako nisva bila »na roko«. Ko smo hodili navzgor, so me vsi prehiteli. Pri skalni stopnji me je počakal Jangbu in skupaj sva preplezala gladke plošče. Na zgornjem platu smo na več mestih postavili signalne zastavice, da bi nam olajšale iskanje poti v megli in novem snegu. Po počitku na enki in pol smo se usmerili v snežni žleb. Ko smo opremljali drugi raztežaj, se je zgodilo. Matej je potegnil za staro vrv, ko se je naravnost proti nama z Mitjo, ki sva bila vpeta na sidrišču, odkotalila večja skala. Samo stisnila sva se k steni in čakala. Potem je udarilo. Skala je zadela Mitjo v roko in nogo. Zaječal je, da ima verjetno zlomljeno roko. Ko se je malo umiril in še enkrat preveril poškodbe, je ugotovil, da roko in nogo lahko premika, vendar je bilo zanj odprave konec. Pomagal sem mu sestopiti do šotora; tam ga je prevzel Rok. Z Matejem sva opremila še zgornji del žleba, potem pa nama je zmanjkalo vrvi in začelo se je mračiti.

V naslednjem naskoku so fantje do konca opremlili žleb in postavili tabor številka dve pod seraki v osrednjem delu. Dneve v bazi smo ob

počivanju in prehranjevanju izkoristili tudi za osebno higieno in pranje perila. Mitja je ob tabletah počasi okrevail, tako da je lahko prevzel vlogo vodje za zvezo. Mrzle večere smo v glavnem preživeli v jedilnici. Brali smo, kartali, razpravljali o delu na hribu, načrtovali, toda zadnjo besedo ima vedno gora. Ona določa pravila. Pod dvojko je odneslo Jangbuja. Padel je čez serake in se precej potolkel. Za nekaj dni je moral v bazo. Nato je doletelo mene. Skozi novi sneg in meglo sem komaj prilezel na dvojko. Mrazilo me je in treslo. Še huje je bilo zjutraj. Nisem čutil desne roke in leve strani obraza. Žaretovo navodilo je bilo jasno: »Takoj dol!« Na mojo srečo se je v bazi stanje popolnoma popravilo. V naslednjem naskoku je, prav tako na dvojki, pobralo Davida. Zbudil se je z močnim glavobolom in popolnoma brez moči. Roku in Brinu je še uspelo najti in opremiti prehod skozi serake, nato pa so se morali vrniti v dolino.

Končno uspeh

Malo nas je začelo skrbeti. Od sedmih so ostali le še štirje. V napad je šla trojka Blaž, Matej in Brin, Rok pa je še vedno upal na vrh v navezi z Davidom. Drugi dan so prišli do dvojke in dokončali prehod čez serake. Tabor tri so postavili na pobočju nad njimi, 6300 m visoko. Zvečer smo se prek postaje dogovorili za nadaljnji potek odprave. Če bo počutje v redu, bodo že ponoči šli na vrh. David se je odločil, da zaradi slabosti ne bo šel več gor, Roku pa je Blaž odsvetoval samostojni vzpon.

Mitja je bil pokonci že ob dveh, a je postaja molčala še ob devetih, ko smo dobili zajtrk. Z Žaretom sva se odpravila na enko in ko sva bila nekje na zgornjih tratih, je postaja zahreščala. Blaž je sporočal, da so krenili že ob treh zjutraj, se najprej za skoraj dvesto metrov spuстили v globel, prečili dolgo, nevarno pobočje pod seraki, nato pa se lotili zadnje strmine proti vrhu. Pri tem jih je oviral in ohlajal peklenski veter. Brin se je moral zaradi ozebljih stopal žal vrniti. Blaž in Matej pa sta nadaljevala pot, našla prehode in uspela. Ob pol enajstih dopoldne se je slišalo sporočilo: »Baza, oglasi se! Tukaj vrh!« Uspelo nam je. Bravo fanta, bravo. Pa pazita pri sestopu!

Z Žaretom sva popoldne na enki lahko objela utrujenega Blaža, naslednji dan pa še

☞ Blaž Navršnik

Brina in Mateja, ki sta noč prespala v dvojki. Sledilo je pospravljanje višinskih taborov in ko smo bili vsi skupaj v bazi, smo lahko proslavljali. In imeli smo kaj slaviti. To je bil naš prvi osvojeni sedemtisočak, prvi slovenski pristop na ta vrh, prva ponovitev vzpona s te strani, prvi Blažev in Matejev sedemtisočak. Žal mi je za preostale, ki so jim bolezen ali poškodbe preprečile vzpon na vrh. A na odpravi smo skupaj preživeli veliko več lepih kot slabih trenutkov. Čeprav smo bili zelo različnih starosti, smo se odlično ujeli. In gore bodo še vedno tam. Le priložnost bo treba najti in poskusiti znova.

Odpravo našega odseka smo načrtovali že leta 2003, ko smo praznovali štirideset let AO PD TAM. Vendar takrat nismo našli pravega cilja, ni bilo niti pravega zanimanja niti dovolj volje. Želja pa je ostala. Ko se je Blaž leta 2004 vrnil iz Himalaje, nam je predstavil Dhaulagiri VII, ki se nam je zdel primeren tako po težavnosti kakor tudi po cenovni plati. Ekipo osmih članov so sestavljali štirje iz AO PD TAM, Blaž Navršnik (vodja), Mitja Plohl (namestnik vodje), David Lešnik in Andrej Napotnik. Pridružili so se nam še Matej Kladnik (AO Kamnik), Brin Štabuc (AO Rašica), Rok Dečman (AO Celje) ter zdravnik odprave Žare Guzej (Obalni AO). ●

Divjina sredi civilizacije

Dabarski kukovi

✍ Katja Podergajs 📷 Damjan Gruden

Ku ku! Ku ku! Čist, jasen glas predre množično cvrčanje in veselo ščebetanje dabarske džungle. Zvok nežno zapluje v ušesa, me predrami in opomni, da ni pravi čas za sanjarjenja. Visim sredi vroče sive skale in varujem razgretega plezalskega navdušenca, ki nekaj metrov nad mano puha in sope v navpični plošči.

Za konec enega od vročih junijskih tednov sva se odločila, da greva po malo svežine v Dabarske kukove – razmetano skalno špičje sredi velebitske divjine. Kljub zgodnji jutranji uri je hrvaška avtocesta od Bosiljevega do Gospiča

neusmiljeno pregrevala pločevino in tudi lokalni ovinki proti obali so se veselo sončili v žgočih žarkih. Upanje na svežino je dokončno ugasnilo po zadnjih makadamskih kilometrih v notranjost Velebita. Cilj najinega plezalskega izleta, ošiljene dabarske stene, je skorajda migotal v razbeljenem zraku. Na srečo je pod njim raznovrstna goščava in v njeni senci sva končno lažje zadihala in se lotila brskanja po plezalnem vodničku. V smereh nama ustrezne težavnosti se je prva senca obetala šele po drugi uri popoldne, pa sva se torej brez slabe

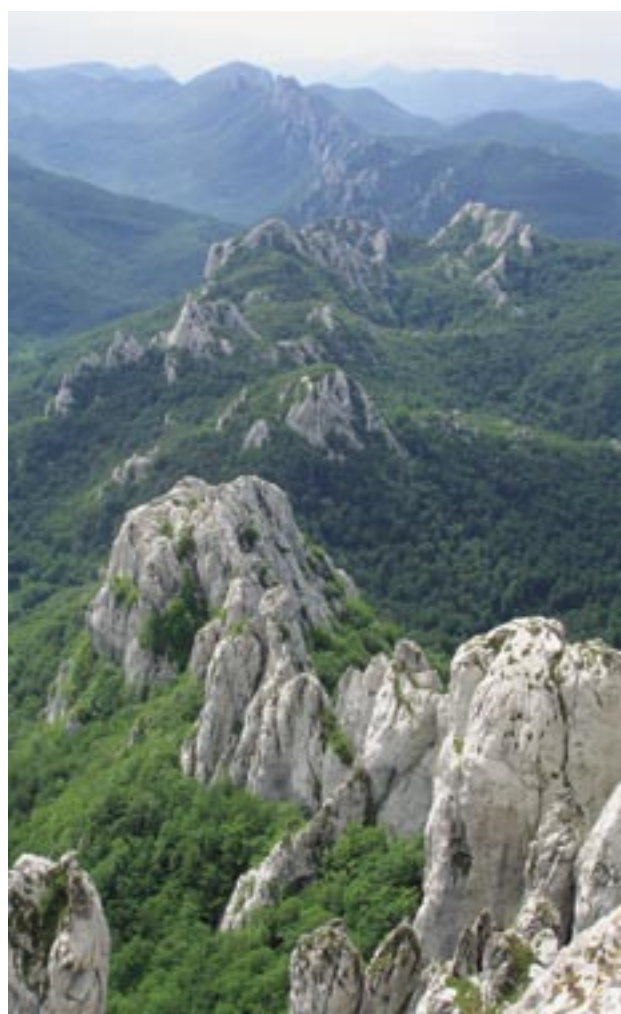
vesti ležerno zleknila v zelenje in si pripravila malico. Ob enih je veter prinesel nekaj oblakov in vsa nestrpna sva se odločila, da greva kar takoj v steno. Izbrala sva sektor Vranjković kuk, smer Rolling Stones (80 m, 6a). Petnajstminutni dostop se zaključi pri naravnem vodnjaku – votlini ob vznožju stene, kamor se steka deževnica, ki je (kakor sva izvedela kasneje) tudi pitna. Med natikanjem opreme si ogledujeva ploščasto steno pred nama – skala je videti precej kompaktna in smer dobro opremljena s svetrovci. Prvi raztežaj, 4b, je ravno prav za ogrevanje, sledi pa mu 6a s približno petimi metri te težavnosti – navpična plošča je pretrgana z nekaj luskami in luknjicami, namesto iskanja stopov pa se skoraj bolj spleča zaupati trenju. Zadnji raztežaj (4b) je lahkoten iztek in smer se konča na vrhu skalnega stolpiča, enega izmed mnogih tu naokoli. Sestop je možen le s spustom po vrvi, opravila pa sva ga s 70-metrsko dvojno vrvjo kar v dveh delih.

Nebo se je medtem kar precej pooblačilo in močan, hladen veter naju je hitro prisilil v oblačenje dolgih rokavov. No, pa imava končno svojo svežino ... Ampak za plezanje bo ravno prav in tudi časa je pred večerom še dovolj, da se lotiva še sosednje smeri, Cuba libre (90 m, 6a+). Opremljena je prav tako dobro kot prejšnja in tudi plezarija je podobna, le da tu težavnost do vrha drugega raztežaja (6a, 6a+) komajda za kakšen meter popusti. Tretji raztežaj nama že ob bežnem pogledu ni preveč dišal, čeprav je ocena najnižja (5a). Morala bi prestopiti z vrha skalnega stolpiča, kjer se je končal drugi raztežaj, v sosednjega (kjer sva plezala prej), pa je bila skala precej nalomljena in le en svetrovec se je bleščal daleč nad nama, že skoraj pod vrhom smeri. Pa naj bo dovolj za prvi dan, sva si rekla in se spet spustila po vrvi.

Planinski dom v Ravnem dabarju (713 m)

Za prenočevanje je tu naokoli polno primernih jasic, ampak tokrat sva se odločila, da kljub lepemu vremenu preizkusiva planinski dom. Špičasta rdeča streha nama je namreč kar nekajkrat čez dan pomahala iz prostrane zelene kotanje pod obronki in sva bila že prav radovedna, kaj se skriva v hiški sredi divjine. Avto sva pustila ob cesti pri informacijski turi-

stični tabli, od koder se spusti pešpot navzdol ob vznožju stene sektorja Rujičin kuk. Sledi še nekaj brezpotja med nizkim grmičevjem in skalami ter še zadnji metri spet po označeni poti. Vstopiva v belo stavbico z rdečo streho in se očarano zastarmiva v prizor. Velik osrednji prostor, jedilnica z nekaj dodatnimi ležišči, se skriva v pritajeni svetlobi sveč na mizah, v gostem zraku se mešajo vonjave lesa, voska in dima. Električne ni. Hiška je bila pred skoraj sto leti osnovna šola, čeprav so prve vasi kilometre daleč, v planinski dom pa so jo preuredili v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Obiskovalcev se ravno ne tare. Tudi v glavni sezoni jih ni kaj dosti več, nama pove oskrbnik Milan, medtem ko prinaša krožnik za krožnikom zelenjavne juhice in golaža. Topla domača kuha prav tekne v večernem hladu, ki se je spustil takoj, ko je sonce potonilo za grebeni. S polnimi želodčki in svečo v roki se odvaliva po stopnicah na podstrešje, kjer so med mo-

Po ploščah in luknjicah

gočnimi strešnimi tramovi razprostrta skupna ležišča. Še skok pod odejo in ...

Jadran na dlani

... Dobro jutro! Kaj je res že šest? Takole trdno pa nisem spala že lep čas, veselo razmišljam med mencanjem oči in se hkrati zahvaljujem izumitelju ušesnih čepkov (brez stereo smrcanja na skupnih ležiščih pač nikoli ne gre). V jedilnici Milan že čaka z vročim čajem iz sveže nabranih okoliških zeli. Prav prijetno bi bilo še malo posedeti, srkati slastni napitek in se opajati z jutranjim mirom. A sonce že kaže prve žarke in veva, da bova vsako zamujeno minuto obžalovala čez nekaj ur v žgoči vročini. V slabe pol ure sva pri avtu, zapeljeva se še nekaj kilometrov po makadamu, potem pa palice v roke in pot pod noge. Prvi današnji cilj je Bačić kuk (1304 m), in sicer kar v neplezalski varianti. Bolj ali manj ... Pot se v prvem delu vzpenja čez gozd in je precej na gosto označena z markacijami po drevesih, saj je ponekod do nerazpoznavnosti prekrita z listjem in odpadlimi vejami. V drugem delu sledi skalni skok, sicer opremljen z jeklenico, a kljub temu že kar plezalsko zahteven. Do vrha je nato še nekaj lažjega poplezavanja po odlični skali. Slabo uro sva potrebovala za tole jutranje ogrevanje in razgled je poplačal vsako kapljico znoja. Pod nama se je na eni strani kot narisan razprostiral Pag, obdan s temno modrim Jadrantom, na drugi strani pa nepregledno zelenilo gozdov, tu in tam prese-

kanih s skalnimi špicami. Mogočen občutek, ko se z očmi potopiš v daljavo in se ti zdi, da se je telo zlilo s skalo, na kateri ležiš. In postaneš le še delček velikega čudeža narave.

Huh, greva, sonce že žge!

Pri avtu spet pospravljava zaloge hrane in ugotavlja, da bo tudi za današnji plezalni načrt potrebno čakanje na popoldanske ure. Namenjena sva v sektor Rujčin kuk, mimo katerega sva šla včeraj do planinskega doma. Še dobro, da so

junijski dnevi dolgi, saj šele ob štirih popoldne končno vstopiva v smer La figlia del capitano (185 m, 6a). Prvi trije raztežaji (vsi 5b) so kar nekam ... čudni. Na plošče sva bila že pripravljena, vendar so prehodi čeznje precej nelogični in opremljevalec tu ni bil tako radodaren s svetri kot v smereh prejšnjega dne. Na vsakem sidrišču si ogledujeva skico in grbančiva čeli, ampak smer je prava. V zadnjih dveh raztežajih (5b, 6a) je končno na vrsti bolj uživaška plezarija, čeprav nekoliko zahtevnejša – plošče se postavijo precej pokonci, tanke luske globoko donijo, ko potolčeš po njih, podplati pa so tako že navajeni tiščanja na trenje. Čisto na koncu še dinamičen gib s skokom na drevo in ... to je to. V večernem soncu sestopava (tokrat peš) po grebenu nazaj proti cesti, kjer sva pustila avto.

Med snemanjem opreme razmišljam, kako lepo bi bilo ostati še kakšen dan, vendar sva že dogovorjena, da nadaljujemo v Paklenici. Pa drugič.

V Karlobagu se ustaviva ob morju in ni lepšega kot po vroči plezariji namočiti otiščane noge v prijetno hladno slano vodo. In potem ugotoviti, da kljub vsemu obstaja še nekaj lepšega: v nepomembnem mestecu, izgubljenem nekje ob jadranski obali, slučajno srečati starega prijatelja, ki ga nisi videl že sto let in ga verjetno ne boš videl spet nadaljnjih sto. Pa kje si ti, sledi toplemu stisku roke, ki namomesti vseh dvesto let skupaj.

Tu sem. In bom še naprej, ker je življenje res lepo. ◉

Slap spoznanj

O moji prvi zimski sezoni

✍️ Julija Pečjak 📷 Andrej Pečjak

Nisem zimski človek, še poleti me zebe. Tudi letos pozimi sem se odločila, da ta letni čas, tako kot že tolikokrat prej, preprosto prespim. Na prijazne pobude svojih staršev in mojega dragega pa sem se vseeno odločila, da se preizkusim v ledu. Prvi cilj – Palenk. Slap me je tako navdušil, da so me še isti dan peljali še v Firštovega. Morda pa le ni tako slabo vse skupaj. Do konca januarja sem zgornjima dvema dodala še Desno Dežo, toda pravi preizkus me je šele čakal. Aljaž Anderle je v dolini Dunje v Zahodnih Julijcih splezal novo smer *The way you move*, ki jo je ocenil s V+. Ker sem bila takrat še tečajnica, je oči malce potipal Aljaža, ali je smer zame primerna. Za nadarjeno tečajnico ne bo problema, je bil njegov odgovor. Ne vem, kako sem se tako hitro iz navadne tečajnice prelevila v nadarjeno, ampak dejstvo je bilo, da smo bili prvi ponavljalci nove smeri izbrani.

Reci ji, da ni težko

In tako smo se nekega jutra (bilo je zgodaj in mrzlo) odpeljali. Pot nas je peljala skozi Trbiž, a

kaj, ko so bile trgovine še zaprte. Žalostno sem zavzdihnila. Med potjo mi je mami razložila, da V+ pomeni, da je slap malce težji kot najstremejši del Palenka. No, to bo pa že šlo, sem si mislila in tako se je naša pogumna četverica že pred poldnevom znašla na dostopu. Prva ovira je bila brv čez reko. Jaz sem gor kar skakala, ker se je prijetno zibala in je bilo res zabavno. Ko pa sem pogledala nazaj, sem opazila, kako moja pogumna soplezalka – vodilna v najini navezi – še vedno stoji na kopnem in gleda predse. Potem je počasi, korak za korakom pristopicaljala čez. Pa kaj je s temi alpinisti!? V slapovih, kjer se ti vsak trenutek lahko vse podre na glavo, kjer moraš zaupati cepinom in luknjicam, jih ni strah, ena brv pa jih čisto podre. Kmalu smo se znašli pod slapom, če bi se temu sploh dalo tako reči. Oči se je kot vodja prve naveze zagnal vanj. Debela sveča, po kateri je šla smer, je bila videti nekoliko votlo. »Tole je treba plezati precizno in natančno, tako kot Aljaž,« nas je podučil oči in zabil cepin v sredino. Bum. In cela sveča se mu je podrla na glavo. V originalni smeri sedaj ni bilo več

V smeri The way you move

📷 Jasna Pečjak

Hči in mama, zadovoljni po vzponu

mogoče plezati, zato smo morali (ali smo res morali ... ?!) iskati novo varianto. Oči je nekaj poskušal po bolj skalnatem delu z vmesno svečkico (s polmerom 3 cm ...), spodaj pa smo nekateri zmrzovali. Prva ura je bila mimo. »Saj bo odnehal in lahko bomo šli,« sem si mislila. Ko sem pogledala mami, sem iz njenih oči prebrala potrditev svojih misli. Prišepnila mi je: »Pusti mu, da se do konca zgoni, da bo res videl, da ne gre, potem bomo pa šli.« Malce se mi je zdelo za malo, da bi šli kar domov, ampak saj se lahko ustavimo v Trbižu in izkoristimo dan. Takrat pa je očiju nekako uspelo priti čez. »No, saj bo prišel do prvega štanta in bomo šli,« sem si mislila. »Varujem!« se je oglasilo od nekje zgoraj. Nejc je že vstopil v smer. Z mami sva skakljali po snegu, da bi vsaj nekoliko ogreli premraženi telesi. Šlo je počasi. Mami, ki bi morala voditi najino navezo, je nezaupljivo opazovala Nejca, ki je premagoval detajl. »A je težko?« ga je prestrašeno vprašala. Takrat sem slišala očija, ki je šepnil Nejcu: »Reci ji, da ni zelo težko.« »Ni zelo težko,« je na glas ponovil Nejc. Mami, ki ne sliši tako dobro, je seveda slišala le Nejčeve besede in najina naveza je štartala.

Alpinisti so čudaki

Zeblo me je, mami pa je bila ravno v detajlu. »Umrta bom, umrta bom!« je dahnila zadnje vzpodbudne besede, preden je njena zad-

njica izginila iz mojega obzorja. Ostala sem sama. »No, saj ni veliko težje kot Palenk,« sem si mislila, »saj so rekli, da ni.« Čeprav se mi je vseeno zdelo nekaj narobe ... Palenka sta mami in oči solirala, tukaj pa nihče ni kazal takšnih nagnenj. Varujem! To je bil znak zame. Do detajla sem bila že pošteno utrujena ... in takrat sem jo zagledala ... svečko! Bila je ključni del, saj si moral za njo zataktniti cepine, da si lahko napredoval. Videla sem, kako so jo vsi pred mano nezaupljivo tresli, saj ni bila videti preveč stabilno. Meni pa ni bilo mar. Pognala sem se proti njej in jo z obema rokama objela, cepine pa sem si zataknila za rame. Počitek. Potem pa naprej. Težko je bilo, ampak saj Aljaž ne bi rekel, da je primerno zame, če ne bi bilo. Najbrž. Saj ve, da sem bolj uboga punčka in ne ravno »našutana« alpinistka. Upam, da ve ...?! Nekako se mi je uspelo prekobacati čez. Žal pa nisem več čutila prstov na roki. Ne razumem, kako lahko mami pleza v rokavicah za vrtnarjenje in ima še vedno vse prste, pri tem pa se zdi, da jo manj zebe kot mene v debelih rokavicah iz flisa. Alpinisti so čudni. Roke so se mi počasi tajale in pogledala sem gor. No, saj so mi rekli, da ta slap ni veliko daljši kot Palenk – okoli 180 metrov ima. Na srečo so bili pred nami samo še lažji raztežaji. Ves čas sem sumničavo opazovala mami, kajti njeno plezanje se mi je zdelo malce nezanesljivo – saj je sama rekla, da je skoraj umrla. Na vrhu sva šla z Nejcem po lažji varianti, mami pa je šla po originalu. Zadnje, kar sem slišala od nje, je bilo: »Šit!« Na vrhu sem opazovala slap pod sabo in čakala, da ugledam belo čelado svoje mamice. Skrbelo me je zanj. Saj je rekla šit; tega ne rečeš, če ni nekaj narobe. Kmalu sem jo zagledala. Na vrhu je vsa vesela sporočila dol, da je ravnokar splezala krasen raztežaj. In zakaj je potem enkrat na sredi rekla šit? Alpinisti so čudni. Pod smer smo se spustili po vrvi. Zadnja ovira – brv. Tega še zmeraj ne razumem.

Ura je šla že proti šesti zvečer, ko smo se peljali proti domu. Dvanajst ur nisem jedla – in še vedno sem živa. Ob koncu dneva sem prišla do določenih spoznanj. Dvakrat smo se peljali skozi Trbiž, prvič je bilo prezgodaj in so bile trgovine še zaprte, zvečer pa prepozno in so bile že zaprte – toliko o nakupovanju. The way you move, V+, pa je čisto zares težja od Palenka. Alpinisti so pa tako ali tako čudni. ●

Samo pritisneš, pa greš!

Ali, kako nam lahko GPS bolj škoduje kot koristi

✉ Klemen Volontar

Dobrih šest let se intenzivno ukvarjam z uporabo GPS-naprav v različne namene. Prednost ima seveda uporaba v reševalne namene – kako skrajšati odzivni čas reševalcev, kako zagotoviti večjo varnost reševalcev, hitrejši dostop do ponesrečenega, lažje vodenje iskalne akcije, pomoč pri analizi opravljenega dela ali planiranju nadaljnjega. Na začetku sem bil deležen kar nekaj pikrih pripomb: Kako morem podcenjevati kolege, ki poznajo vsako ped, vsako stečino na svojem terenu? Čas je prinesel odgovore in praksa je pokazala, da je GPS-naprava in podpora, ki jo nudi, zelo dobrodošla v reševalnem delu. Nenazadnje je bil celo lanski kongres IKAR posvečen iskanju pogrešanih z logistično podporo satelitske navigacije.

V zadnjih letih se je uporaba GPS-naprave močno razširila. Poleg cestne navigacije, ki nam omogoča brezskrbno potovanje kjerkoli po svetu, jo porabljajo še kolesarji, padalci, gobarji, planinci ... Je zelo dobrodošla pomoč pri načrtovanju in izvedbi kolesarske ture, jadralni padalci lahko svoje podvige analizirajo in ocenijo, prehojene ali presmučane poti, ki so jih opravili znanci ali kolegi, nas močno zamikajo ... Z dostopnostjo podatkov na spletu je prenos informacij še toliko lažji in hitrejši.

Zakaj takšen naslov in takšen uvod? Pred leti sem bil mentor pri seminarski nalogi »GPS v vodništvu«. Zanimiva tema in izziv! Tudi s Francijem Savencem sva veliko premlevala o tem. Z večih strani je prišla ideja o zbiranju zapisov poti, turnih smukov, alpinističnih vzponov in pripadajočih točk. Po vzoru kolesarjev bi bili podatki zbrani na spletu in dostopni vsakomur.

Sedaj pa zgodba. Resnična, na srečo z dobrim koncem.

Zgodba

Znanec, pripadnik zapečkarjev in podpornik športa pred TV-zaslonom, me lepega dne

✉ V. H.

ustavi, ves pomrznjen v lica in z nasmehom na razpokanih ustnicah pove:

»Ti, super reč, tole turno smučanje, al` kako že pravite!?! Mat`r, sem bil na Triglavu, potem pa v Radovno dol.«

Misli mi švigajo, kje hudiča je zanka, kaj mi bo tokrat naložil?

Previdno odgovorim: »A sedajle, februarja si bil na Triglavu? Kako pa, po luftu?«

Komaj je čakal, da ga to vprašam.

»Ma ne, vsi kolegi so kupil` tisto opremo za turno smučanje, pa sem še jaz nabavil. Sem na netu bral, da je to sedaj in. In smo šli par dni nazaj iz Mojstrane še malo naprej z avtom, potem pa s smučmi. Cel dan je trajal. Se je tako udiral ... Veš, nimam nič kondicije. Me še sedaj vse boli.«

Glede na to, da sem prepričan, da ne loči Karavank od Julijskih Alp, me je zanimalo, kako da so si za prvi turni smuk izbrali ravno Kredarico? Poleg tega je zapadlo zelo veliko snega in je že na Vršič po cesti težko priti. Po prvih nekaj besedah mi je bilo jasno, da ne ve nič o plazovih, še manj o lavinski žolni, pravi izbiri smeri, preizkusu itd. Ampak pot so pa z lahkoto našli, saj si je kolega sposodil GPS-napravo z vrisano potjo. Nič lažjega, malo ga je roka bolela, ker je non-stop držal tisto škatlico v roki, da so šli točno po zarisani poti. Zanimalo me je še, če so šli na Staro

lovsko ali kar skozi Kurico, pa me je le debelo pogledal. Šli so točno po zarisani sledi!

Za informacijo, uporabljali so eTrex Vista brez podložene karte. Na zaslonu je bila torej le gola sled in nekaj točk.

Množica elektronskih informacij

Lotil sem se dela in v par dneh s spleta in od znancev pridobil vsaj deset različnih posnetkov zimskega vzpona skozi Krmo na Kredarico. V večini primerov sta bili skupni le dve točki, Garaže v Krmi in Kredarica. Pot vmes pa ... Upam, da so smer poti določali glede na trenutne snežne in vremenske razmere. V zmešnjavi tolikih poti še sam ne bi natančno vedel, katero uporabiti in katera je bolj prava. Jasno, tista, ki glede na trenutne razmere zagotavlja optimalno varnost.

Ne trdim, da vsi uporabniki GPS-a slepo zaupajo posneti poti in ji sledijo ne glede na to, da v strmini gazijo do pasu in jim nad glavo visi snežna opast. A dejstvo je, da se bo z dostopnostjo posnetkov poti in točk na spletu močno razširil krog ljudi, ki bodo brez osnovnega poznavanja zimskega gorskega sveta začeli zahajati prav tja.

V moji zbirki je preko tisoč točk. Urejam nabor planinskih, lovskih, pastirskih koč, stanov, bivakov, pomembnih križišč, izvirov vode itd.

Na dobro umerjenem zemljevidu lahko s podatki iz sprejemnika GPS točno vidimo, kje smo hodili. Priprava zemljevida: Zoran Gaborovič.

Seveda sem za svoje točke prepričan, da so res posnete na licu mesta in se lahko zanesem na točnost. Ravno tako imam zbranih preko dvesto bolj ali manj znanih poti. Med njimi so brezpotja, ki so brez osnovnega poznavanja hoje in plezanja neprehodna.

V najnovejši različici navigacijske karte TOPO Slovenija je ogromno točk (vrhovi, postojanke, bivaki) in planinskih poti že vrisanih. Torej bo uporaba še toliko enostavnejša.

Podpiram uporabo GPS-a pri gibanju v gorskem svetu. A le kot pripomoček. Naj GPS-naprava zamenja karto in kompas, še vedno pa naj ostane pravilo, da se na turo pripravimo kompleksno. Preberemo opis v vodniku, pregledamo pot na karti, preverimo vreme in povprašamo za nasvet tiste, ki so pot že opravili. V zimskem času pa je na prvem mestu prav gotovo poznavanje nevarnosti snežnih plazov in s tem povezano načrtovanje smeri gibanja, uporaba lavinske žolne in druge opreme, ki nujno sodi v nahrbtnik.

Smotrna uporaba

Kot rečeno, GPS-naprava naj služi le kot pripomoček. Pred uporabo se dobro poučite o uporabi in delovanju. S pomočjo ustrezne programske opreme naredite načrt poti in označite pomembnejše točke. Opravite preizkusno turo,

kjer se boste morali popolnoma zanesti na napravo. Le tako boste dobro pripravljeni in vam bo naprava v pomoč v kriznih trenutkih. Kot vsaka druga naprava lahko tudi ta odpove, zato je osnovno poznavanje orientacije s pomočjo karte in kompasa še vedno nujno potrebno.

V planinskih društvih se vedno pogosteje odločajo za nakup tovrstne opreme za svoje vodnike. Za skupine ali posameznike lahko pripravimo krajše teoretično in praktično izobraževanje o delu z GPS-om, predstavimo programsko opremo in svetujemo pri nakupu ustrezne naprave.

Še nasvet! Če se odločite zbirati podatke, pridobljene s pomočjo naprav GPS, si vnaprej točno določite, pod kakšnimi pogoji bodo posneti. Točko zgradbe vedno določite npr. pred vhodom. Ker ima GPS možnost merjenja višine s pomočjo satelitov ali na podlagi zračnega tlaka, naj bo ta določena vedno v enakem režimu. Pri snemanju poti naj bo interval točk, ki so povezane določajo pot, ravno tako vedno

Prikaz zemljevida in sledi je odvisen od GPS, ki ga uporabljamo.

določen v enakem režimu. Obvezno vpišite komentar, kakšne so bile generalne razmere, v katerih je bila pot opravljena. Na podlagi komentarja boste naslednjic lažje določili, katero shranjeno sled boste uporabili v določenih razmerah. Zlasti, če boste turo svetovali in podatke posredovali drugi osebi.

Pa srečno!

silvretta®
www.silvretta.de

Optimalno vrtljiva točka -
prihrani moči pri vzponu
in zagotovi zanesljiv spust!

Karbonska konstrukcija -
doživljenjska trpežnost
in zanesljivost!

SILVRETТА PURE -
ustvarjena za vašo varnost!

Vezi SILVRETТА so kot prijatelji - na njih se zanesemo, ko je težko!
Za ZANESLJIVOST si SILVRETТА zastavlja najvišje varnostne standarde.
NAJLAŽJA povezana turna vez na svetu, z natančno vrtljivo točko,
se optimalno prilagaja smučem in čevlju! **USTVARJENA za vašo VARNOSTI**

Uvoznik in zastopnik

TERRA MSG d.o.o.

Partizanska cesta 13a, 2000 Maribor

02/250 09 66 www.terra-sp.si terraclimb@siol.net

Fakini vseh vrst

Slapovi v Matkovem kotu

✍ Marta Krejan 📍 Marinka Dretnik

Niti pozabljena – in to izposojena! – vrv, izgubljena rokavica, brskanje za drobižem, da sva imeli za kavo, ker sva nekako ostali brez denarja, zgrešen slap in take in drugačne zadrege nama niso mogle pokvariti načrtov in dobre volje, ko sva ob zares posebni trojni okrogli obletnici uživali v Mlačici in potem v Tamarju. Zgodnje jutro pod belo oblečenimi gorami, katerih lepote in skritih namigov ne ujame noben fotoaparatus in ne opiše nobena beseda, te kar nekako vsrka vase. In vedno znova zaznamuje. In potem moraš spet čim prej nekam iti ...

Vsak »kot« ima svoj čar

Življenje smo si pač uredili tako, da moramo nenehno določati prioritete, pa čeprav je včasih zelo težko. Zaradi prioritete sva morali z Marinko naslednji plezalni vikend, ko sva znova želeli občutiti sladko vznemirjenje in zavohati jutranji gorski hlad, omejiti na en ne ravno naporen dan. Pa tako naju je spet vlekle tja pod Jalovec! Po nekaj prelistanih vodniških sva sklenili, da je Matkov kot kot nalašč za naju. Ni daleč, če si doma pod Uršljo goro, bolj spominja na Tamar in tam gotovo redkeje srečaš kako živo dušo kot v Logarski dolini.

Jezêra ali Jézera?

Svitalo se je, ko sva parkirali avto, in ker spadava v »poljšo kategorijo«, sva za slapom Jezere (domačini mu pravijo Jezca ali Jezrca, ne vem natančno), ki ga na levi strani v gozdu nekaj minut hoje od parkirišča težko zgrešiš, oprezali že v svetlem. Enkrat sem ga že preplezala in moram ga pohvaliti, da je izredno simpatičen. Ravno pravi za zaključek dneva; za en raztežaj dolga in spodaj kar široka ledena gmota, ocenjena s slabo petico, ima v spodnjih treh četrtinah okoli 70 stopinj, zgoraj pa se postavi pokonci. Po vrhnji sveči sicer rado malo

teče, a nič zato, saj si en, dva, tri zunaj, še nekaj deset metrov navzgor, sestopiš levo skozi gozd, potem pa še par minut do avta in že smukneš v suha oblačila. Luksuz!

Glede naglasa in domačega poimenovanja slapu Jezere pa moram naslednjič povprašati v tisti vsem znani solčavski gostilni, kamor obvezno zavijemo po turah tam okoli.

Fakinček

Jezrco sva si tokrat samo ogledali, kajti najin cilj je bil malce bolj oddaljen. Ozka, a dobro shojena gaz naju je vodila po dolini do ljubke lovske kočice, ki te že zaradi lokacije nikakor ne pusti ravnodušnega. Med ležernim nadaljevanjem sva pametovali, kako idealno bi bilo živeti na takem kraju v taki hišici, imeti kako kokoš in psa ... ampak elektriko in internet bi bilo treba urediti, pa cesto ... pa bi uničili idilo! Spolzke in nevarne strmine znajo biti taka razmišljanja; še dobro, da se vendarle zavedamo, da bomo najlepše koticke ohranili le tako, da jih bomo pustili pri miru!

Po uri prijetne in prav nič utrujajoče hoje sva na desni strani kota zagledali fakine. Pravzaprav sta bila dva, tretji je skrit malce više levo, tako da ga s poti ni videti. Lahko, da se motim in je slap viden, vendar ga takrat res ni bilo opaziti. Nisva bili ravno prepričani, kateri je kateri, kar pa niti ni pretirano pomembno, saj so vsi trije približno enako težki, njihova dolžina pa pri plezanju tudi ne igra bistvene vloge. Sicer pa plezalci običajno preplezajo vse tri, ko so že enkrat tam.

Glede dostopa ni kaj razmišljati, saj je vse kot na dlani: malce se povzpneš in že se lahko navežeš. Sodeč po skici, ki jo najdemo na spletnih straneh, sva se najprej zapodili v Fakinčka, glede na tisto v vodničku pa v Fakina. Splet okoliščin je nanesele, da sem morala ves čas plezati prva, kar pa zame, iskreno povedano, ni tako enostavno, pa čeprav ne gre za kaj težkega. Ven-

darle sem bolj »rekreativna plezalka«, čeprav bi to srčno rada spremenila. Ja, prioritete, pa znova splet okoliščin in nepredvidljive poti življenja ... ah, tako pač je. Ampak ko plezamo, takrat pa zares začutimo sami sebe, kajne!? Takrat je vse tako čisto in jasno – vemo, kaj hočemo, kako in zakaj! Deus sive natura!

»Grem! Dobro me zihraj!« sem še dodala. Kot zmeraj. V mislih imam namreč Sarine besede, ki vedno sledijo poljubčku ob odhodu: »Mam'ca, da ne boš padla!«

Naklonina se z višino malce stopnjuje: prvi raztežaj najprej plezaš po 60-stopinjskem ledu, končaš pa nad 90-stopinjskim detajlom. Rahlo levo in navzgor pregaziš (odvisno od razmer) do izstopne 20-metrške sveče, ki pa sem jo sama malo skrajšala. V spodnjem delu se mi led ni zdel ravno najboljši za vrtnanje, pa sem varovališče naredila kar na vejevju malo višje na levi strani slapu. Še malce bolj levo je poševna streha, pod katero izplezaš na vrh v primeru, da se po sveči le ne da napredovati. V vodničku je ta možnost označena s štirico.

Dan je bil enkrat na vriskanje na vrhu, za opazovanje okoliških gora, analiziranje pravkar preplezanega slapu in razpravljanje o grapah in potencialnih smereh; pa za tisto, o čemer se s soplezalko nisva utegnili pogovoriti na varovališčih. Vendarle ni bistvo plezanja zgolj samo plezanje. Mislim, da je bil Matjaž Jeran tisti, ki je nekje zapisal: »Kaj bi mi brez plezanja? In kaj bi plezanje brez nas?« Morda teh besed ne razumem tako kot on ali pa kdo drug, ampak nekako vsebujejo to, kar želim povedati sama.

Fakinof

Fakinčkov bratec ima dva raztežaja dobrega ledu, ki jima sledi še en raztežaj po grapi. Nekje do 85 stopinj se postavi kak del v prvem raztežaju, vendar pa je precej širok, tako da lahko poiščeš prehode, ki ti najbolj ustrezajo. Varovališče narediš levo pod svečo, ki je približno enake dolžine in težavnosti kot Fakinčkova. Kar na gosto sem jo prevrtala, čeprav sem zato plezala počasneje; ampak padca, ne dolgega ne kratkega, s tistim »orožjem« na nogah in v rokah si pa res ne želim. Eni pa vse to – in ne zgolj to – solirajo! Zelo jih občudujem, ampak sama, tudi če bi bila odlična plezalka, česa takega že ne bi počela ... najbrž.

Ko je sveča za oziroma pod tabo, samo malo razkoplješ sneg in naletiš na (v takih primerih zelo dobrodošle) borovce, ki služijo za odlično varovališče. Z Marinkinim zadnjim zamahom s cepinom se je po nepopisno lepi krnici zopet zaslislalo vriskanje. Ja, pa malce je bentila, da sem pol sveče zrušila nanjo.

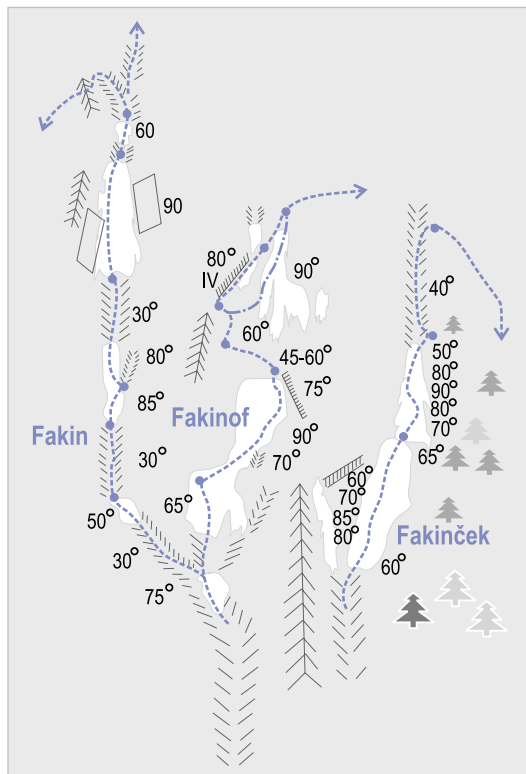
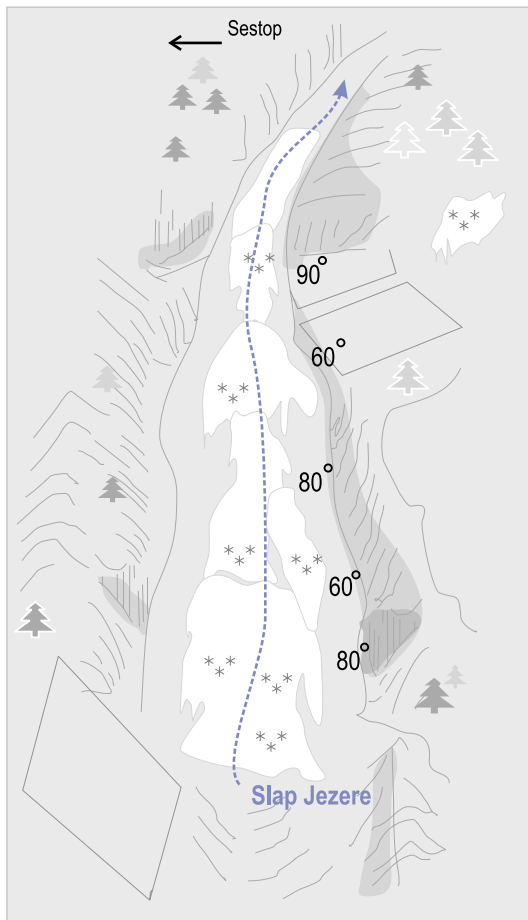
Še več jih je

Pri obeh slapovih, ko je ledu konec, še malo gaziš navzgor, nato pa sestopiš na desno stran po poraščenem pobočju, seveda pa je možen tudi spust po vrvi, če najdeš primerno drevo in imaš dovolj dolgo vrv (dvojno 60-metrsko). V Fakinčku se lahko spustiš levo po grapi čez manjše skoke do stika s tisto, ki vodi do Fakina. Slediš ji navzgor, preplezaš najdaljšega fakina (200 m), potem pa se zasučeš levo in v petnajstih minutah si znova ob vznožju.

Fakin je za spoznanje lažji od krajših bratcev, ocenjen je s 4+, onadva imata petico, vendar ga je škoda izpustiti, ko si že enkrat tam. Le v »polžjo kategorijo« ne smeš soditi, čeprav ima tudi to svoje prednosti.

V slapu Jezere

Slike: Barbara Žižič

Vsi trije slapovi so bili prvič preplezani 7. oziroma 8. februarja 1987, in sicer sta navezo, ki se je lotila Fakinčka, sestavljala Tone Golnar in Rastko Vrečko, druga dva pa so prvi preplezali Dušan Golubič, Ljubo Hansel in Matjaž Roter.

V Matkovem kotu poleg že omenjenih slapov najdemo še vsaj štiri, in sicer Slapič, Slap ledenega rora, Slap pod Škaфом in Beli val. Razen zadnjega, ki ima tri raztežaje, ni noben daljši od 50 metrov, pa tudi štirice ne presežejo, tako da so verjetno kar primerni za začetnike, ki bi se radi izognili gneči v Avtocesti, Palenku in Ivovcih. Vsi ti ledni lepotci, ki se skrivajo v krnici pod Mrzlo goro, so imeli obiskovalce najbrž že prej, vendar pa podatkov o tem ni zaslediti, tako da so bili vsi uradno prvič preplezani v letih od 1987 do 1991.

Ko sem se kasneje o Fakinih pogovarjala z enim od »solistov«, ki je avto parkiral tam kot midve, je povedal, da je imel zaradi parkirne-

ga prostora nekaj težav z enim od domačih kmetov. Kako je zdaj s tem, ne vem, ampak kolikor mi je znano, vsi puščamo avtomobile na tistem mestu, kjer stoji tabla, ki kaže smer proti skritemu »zimskemu igrišču«.

Dostop: Pri vstopu v Logarsko dolino zavijemo proti Pavličevemu sedlu in po dobrem kilometru krenemo levo proti Kočnarju in Matku. Po dobrih dveh kilometrih pridemo do odcepa poti v Matkov kot. Slap Jezere je, kot že rečeno, na začetku poti na levi strani, Fakine pa najdemo na desnem pobočju po dobri uri hoje, ko se kot zapre.

Sestop: S slapa Jezere in s Fakina sestopaš po levi, Fakinčka in Fakina pa zapustiš po njuni desni strani.

Literatura in viri:

- Babič S., Golnar T., Logarska dolina – zahodni del. Plezalni vodnik. Kamniške in Savinjske Alpe. 2. izdaja. Ljubljana: PZS, 1999.
- Slejko S.: http://www.plezanje.net/climbing/db/index.asp?file=iceValley.xml&p_id=677. ●

Nesreča Todda Skinnerja

Todd Skinner je s prijateljem Jimom Hewettom poskušal opraviti nov prosti vzpon v sicer tehnični smeri v steni Leaning Towerja nad dolino Yosemite. Dan za dnevom sta študirala posamezne gibe in se vedno znova vračala v dolino po pritrjenih fiksnih vrveh. Tako je bilo tudi 23. oktobra. Skinner se je pripel na fiksno vrv in takoj zatem padel 200 m globoko in se ubil. Zgodilo se je komaj verjetno – poročila govorijo, da je popustila manevrska zanka plezalnega pasu, ki naj bi bila njegov najmočnejši del. Baje je imel Skinner že zelo dolga plezalni pas. Todd Skinner je bil svetovni plezalni zvezdnik. Najbolj znan je njegov vzpon v smeri Salathe. S Paulom Piano sta leta 1988 opravila prvo prosto ponovitev legendarne smeri. Pozneje je Skinner bodisi z njim ali drugimi prijatelji plezal skoraj po vsem svetu. Vselej je poskušal vse smeri preplezati tako, kot je najbolje znal, prosto. Star je bil 47 let, živel je v Wyomingu z ženo in tremi otroki.

Hitro v Yosemiteh

Gorenjski fantje David Sefaj, Jure Hladnik in Mitja Šorn so letošnjo zgodnjo jesen preživeli v kalifornijski dolini Yosemite. Njihov poglaviti cilj je bil seznaniti se s tehničnim plezanjem in opraviti tudi kakšno hitro ponovitev smeri v El Capitanu. Cilje so v celoti realizirali. V El Capitanu so v petih dneh preplezali smer The Shield (VI, 5.9, A3, 1100 m), nato pa se lotili hitrejših vzponov v nekoliko manj zahtevnih smereh. Hladnik in Šorn sta tako v enem dnevu – v 20 urah – preplezala legendarno smer Nos (VI, 5.10, A2, 1000 m). Mislim, da je predtem od Slovencev Nos v enem dnevu preplezal le še Marko Lukič. Zatem so preplezali še smer Lurking Fear (VI, 5.9, C2, 800 m). Tudi te so se lotili brez transportnih vreč in jo preplezali v osemnajstih urah in pol. Poleg omenjenih so preplezali še za cel »žakelj« smeri v okoliških stenah.

Novo nad Repovim kotom

Marko Brdnic in Borut Kantušer (oba AO Železnica) sta preplezala novo smer v Staničevem vrhu. Najprej poteka po severni steni do Kovačnice, nato skoznjo in po južni steni do vrha. Zato sta jo poimenovala Severojužna in ocenila s V, 100 m. V severni steni je skala krušljiva, v južni pa zelo kompaktna.

Joška je njen svet

Miha Valič in Blaž Grapar (oba AO Rašica) sta plezala v južni steni Skute. Pred nekaj leti je Klemen Mali tam naredil pet lepih smeri, ki so kot nalašč za jesenske dni. Vse potekajo v odlični skali in

so po hribovsko opremljene s svedrovci. Ena izmed njih, Joška je njen svet, je zadnja čakala na prosto ponovitev. Doživela jo je 12.10. Miha Valič je najtežji raztežaj preplezal prosto in ga ocenil s 7b. Pravi, da je smer zelo lepa, najtežji raztežaj pa ima kar težak detajl. Ob tem, da vem za kar nekaj poizkusov proste ponovitve, in glede na Mihovo razlago sumim, da je ocena kar navita. Pozneje je Miha v Skuti z Matevžem Kramerjem preplezal še Golo sonce z Mekinjsko (VII/VI, 350 m).

Led

Nejc Breščak in Miha Habjan (oba Akademski AO) v pričakovanju ledne sezone nista zdržala in sta odšla plezat v Alpe. V severni steni Aig du Midi sta preplezala elegantno linijo Eugster Direct (IV, 5, 1000 m), prespala na toplem WC-ju in naslednji dan uživala še v superklasičnem Gabarrou - Albinioniju (III, 4+, 500 m) v vzhodni steni Mt. Blanc du Tacula. V Midiju sta imela zaradi visokih temperatur težave s tekočo vodo in mokrim snegom, zato pa je v Taculu škripalo, da so bolela ušesa. Plezala sta do vrha Tacula in sestopila po smeri normalnega pristopa na Midi.

Težke smeri v Mišji peči

Težko novo smer je preplezal Matej Sova. Ekstaza, kot jo je poimenoval, z oceno 8c+/9a, je dolga več kot 40 m. Prvih 20 poteka po smeri Človek ne jezi se (8c), sledi pa prehod čez vrhnji del JSFK in nato še projekt (avtor je Luka Zazvonil), ki bo ocenjen nekje med 8b+ in 8c. Ker je Matej smer Človek, ne jezi se (8c+) preplezal že pred leti, je spodnji del dobro poznal in ga hitro ponovil, za zgornji novi del pa je letošnjo jesen porabil šest dni. Ker je Ekstaza težja od celotne smeri Človek, ne jezi se, zanj predlaga oceno 8c+/9a. V njej je naredil približno 90 gibov, ključni deli pa so spodnji in dva izredno težka v novem zgornjem delu smeri; blizu vrha je odločilna vzdržljivost.

Veteran slovenskega športnega plezanja Aljoša Grom je ob tem, da ga vse bolj okupirata surfanje in motor, malo zašel tudi v Mišjo peč in unovčil formo, ki jo vzdržuje tudi s postavljanjem tekmovalnih smeri širom po svetu. Preplezal je smer Karizma (8b+). Gre za eno izmed supersmeri, ki potekajo čez vso steno in so dolge do 40 m.

Petzl Roc trip

Od 25. do 31. oktobra je podjetje Petzl organiziralo že četrti Roc Trip Fest. Poleg povabljenih plezalcev je na Kalymnos prišlo še na stotine drugih ljubiteljev plezanja, ki so se tudi pomerili v plezalnem rallyju – nabirali so točke s plezanjem v vseh 43 sektorjih in več kot 850 smereh na otoku. Za povabljenega plezalca (7 deklet in 13 fantov) so v veli-

kanski jami Sikati navrtali nove, nore dolge smeri, v katerih so imeli uro časa za študij ter dva dni za poskuse. Na koncu so t. i. ultimate route preplezale le tri plezalki, med njimi tudi Martina Čufar, ki se je srečanja udeležila skupaj s Klemnom Bečanom. Smer je dolga 60 m, ima oceno 8b, zraven pa bi moral biti še dodatek za trenje in dolžino ter opomba, da potrebuješ 30 dolgih kompletov.

Fantovska smer je bila malo krajša, a težja (8c). Veliko jih je prišlo v zgornji del, a le trije do vrha: Dani Andrada, Chris Sharma in Steve McLure. Klemnu Bečanu tokrat smeri ni uspelo preplezati, si je pa pridobil ime »macchina«, ker je naslednje dni, po končanem festivalu, ko smo po večini še ostali tam in plezali skupaj, plezal in preplezal največ od vseh in ga je ustavila le tema. Podrobnih podatkov o vzponih Klemna Bečana nisem dobil, na uho pa mi je prišlo, da je preplezal kar nekaj smeri z oceno 8b in že skoraj nepregledno množico 8a-jev.

Martina je po festivalu preplezala veliko lepih smeri, večino na pogled: The path to deliverence (8a/a+), Angelica (8a), Adam (8a), Les pirates de Sikati (8a), Los rocos di Cantalas (7c+/8a), Laurent ... y'a quelqu'un (7c+), Nescapolita (7c+), Gougone (7c/c+), Spartacus maximus (7c), Beginning at the end (7c), Nicola la Tigre (7c), Super Carpe diem (7c), Por la sociedad con mujeres satisfechas - Ultimate route (8b, 2. p.), Super Priapos (8a+, 2. p.).

Johanov memorial

Prvi novembrski konec tedna je bil v primorskih stenah že deveti memorial Janeza Jegliča - Johana, ki je sodil v najožji vrh najboljših svetovnih alpinistov in se je jeseni leta 1997 ponesrečil ob prvenstvenem vzponu na Nuptse (7789 m). V spomin na velikega alpinista so se tudi letos v hitrostno-težavnostnem tekmovanju, plezalnem maratonu, pomerili med seboj najboljši slovenski športni plezalci ter plezalki, med katerimi pa žal ni bilo

nobene slovenske reprezentantke. Vodja tekmovalca, dolgoletni Johanov soplezalec Silvo Karo, je tekmo skupaj s prizadevnimi člani AO Domžale organiziral v stenah Mišje peči. Tekmovalci so morali v eni uri preplezati čim več izbranih smeri s težavami do 8a+ za moške ter 7b+ za dekleta. Med dvanajstimi plezalci je bil najuspešnejši Matej Sova, ki mu je v določenem času uspelo preplezati kar osem smeri, najtežja med njimi je bila Sonce v očeh (8a+). Sledila sta mu Anže Štremfelj in Luka Zazvonil. Med dekleti se je najbolje odrezala nekdanja reprezentantka Maja Šuštar, nekoliko manj moči pa sta imeli Tina Di Batista in Metka Jug. Po tekmovanju sta sledila prijeten družabni večer, tako kot vedno, in predavanje Tine Di Batista.

Rajski otok

Kalymnos je majhen otok v Egejskem morju, ki je bil pred letom 1999 znan bolj ali manj le po morskimi spužvah. Tistega leta pa sta Aris Theodoropoulos in Andrea di Barri na njem navrtala prve smeri. Od takrat rastejo hitreje kot spužve v morju, zato so tudi domačini opustili nabiranje spužev in se raje lotili turizma. Trenutno gre za zagotovo največjo koncentracijo fenomenalnih smeri na dano površino na svetu. Smeri so res neverjetne in brez težav lahko vsak dan preplezaš novo najlepšo v življenju. Letos je bilo na otoku tudi rekordno število Slovencev. Najbolj množično so se odzvali klicu norih kapnikov člani AO Rašica, ki samo v dvoje preprosto ne morejo nikamor, pa še po nekaj iz preostalih »ferajnov« in suma sumarum nas je bilo to jesen tam že kakih 30. Večina nas je bila iz alpinističnih vrst, ki jim bolj pristojijo pumparice s hozentregerji kot Prana in E9, vendar smo se zadovoljivo bojevali s tridimenzionalnim plezanjem. Najbolje se je po pričakovanih odrezal znani »snagator« Jure Golob, ki očitno lahko tudi s pol moči na pogled prepleza 8a. Hiter pregled najvzponov, opravljenih na pogled, pokaže tole:

Jure Golob: Angelica (8a), Orion (7c+), Poliferno (7c), Nicola La Tigre (7c), Paleolithic Line (7b+/c); Uroš Breclj: Zawi Nul Syndicate (7c/c+), Aegalis (7c), Super Carpe Diem (7c), Dani Boy (8a, RP), Rastapopulus (7b+), Joggel Toggel (7b+), Eros (7b+), Spartacus (7b+);

Miha Valič: Zawi Nul Syndicate (7c/c+), Dolonas (7c), Mytologie (7c), Alfredo, Alfredo (7b+), Fourtouna (7b+);

Tadej Debevec: Zawi Nul Syndicate (7c/c+), Dolonas (7c), Eros (7b+), Spartacus (7b+), Alfredo, Alfredo (7b+);

Tomaz Jakofčič: Priapos (7c), Super Carpe Diem (7c), Spartacus (7b+), Tufa King Pumped (7b+), Themelina (7b+);

Miha Hrastelj: Mytologie (7c), Thetida (7c).

Gregor Sluga je skoraj natanko po letu dni obul

Obvestilo članom A o poravnavi članarine za leto 2007

Spoštovani.

Vsem, ki nameravate tudi naslednje leto plačati članarino kategorije A, priporočamo, da to storite že na začetku leta (do 31. januarja 2007). Le tako boste Planinski vestnik dobivali neprekinjeno, zagotovili pa si boste tudi neprekinjene zavarovalne ugodnosti.

Uredništvo

plezalnike in uspelo mu je preplezati na pogled smer z oceno 6c. Tudi dekleta niso mirovala. Minca Mramor je v premorih, ko je vestni oče Debeli popazil na Injo, suvereno »zategnila« nekaj težkih smeri, med katerimi je najpomembnejša Nestoras (7a). Tina Di Batista se ob gosti krvi, ki jo je prinesla iz Pakistana, v lepih vzdržljivih kar ni hotela upehati in je na pogled preplezala smeri Ivy (7b), DNA (7a+) in še nekaj 7a-jev. Mojca Žerjav je za trening pred Himalajo preplezala na pogled nekaj smeri z oceno 6c, preostala dekleta pa so uživala v nekoliko lažjih. Na koncu, ko ste že odbravajoče prikimali nad seznamom, naj vam povem, da so poleg vsega lepega na Kalymnosu tudi ocene zelo lepe in prijazne. Nekaj časa smo jih še preračunavali v slovenske, potem pa smo se preprosto sprijaznili s tem, da smo pač dobri.

8a

Pred kratkim sta bili preplezani smeri z oceno 8a, ki plezalcema veliko pomenita, obe sta bili namreč prvi taki na njunem seznamu. Prvo je preplezal 15-letni Igor Košutič, član PK Rogaška. Preplezati mu je uspelo znano Nebo nad Berlinom v Kotečniku, ki je postalo tudi prva smer 8a na listi PK Rogaška. Z drugo je opravil že prekaljeni alpinistični mojster Urban Ažman (AO Radovljica). Tako nadarjen skalni plezalec, kot je Urban, bi s takšno smerjo lahko brez velike »muje« opravil že davno, če mu ne bi miru in volje, ki je potrebna za dvig meje v športnem plezanju, vedno znova razburkali novi alpinistični cilji in odprave. Zdaj je redna služba pripomogla k njegovemu uspešnem vzponu v Ženski za nagrado v Bohinjski Beli.

Bitenj potok

Mitja Peternelj si izmenjuje žezlo presenetljivih novic o obnovah nekaterih skoraj pozabljenih plezališč ali ureditvi kakšnega novega. Tokrat je poslal novico in vse podatke o plezališču Bitenj potok. Poleg Mitje sta smeri v plezališču naredila še Andrej Pikon ter kdo drug kot Betka Galičič. Nad vasjo Log nekaj km pred Bitnjami se za drevesi skriva ena izmed največjih sten v dolini Save Bohinjke. Z glavne ceste je opazen samo njen zgornji rob, ko pa pridemo pod njo, se nam prikaže pred očmi kar do 70 m visoka stena, čez katero potekajo tudi do tri raztežaje dolge smeri. Zaradi izrazito južne lege plezališča je mogoče v njem plezati vse leto, razen v najhladnejših zimskih mesecih. Najboljše razmere so zgodaj spomladi in pozno jeseni ter ob sončnih zimskih dneh, ko je pod steno še sneg, plezamo pa v kratkih rokavih. Glede na način plezanja stena najbolj spominja na Bitnje, torej daljše, navpične in rahlo previsne smeri v sivi skali, v kateri prevladujejo poličke ter luknjice. Poleg glavne stene sta v levem delu

še dva balvana, v katerih so smeri krajše in lažje, vendar se da tam plezati le poleti, saj sta obrnjena proti severu in v steno nikoli ne posije sonce (mokra in prašna smeri). Težavnost sega od 5a do 8a, prevladujejo smeri srednjih težavnosti, najde pa se jih tudi nekaj za začetnike. Za zdaj manjka težjih (8a in več), vendar obstaja kar nekaj projektov, ki bodo dosegli vsaj spodnjo deseto stopnjo. Vsi projekti (razen Mistrala do vrha) so odprti, zato ste vabljeni vsi (predvsem boljši plezalci), da jih preizkusite. Pa še to, osrednji del glavne stene je 20 m široka in 15–20 m visoka previsna pregrada, v kateri ni niti ene smeri. Izziv za najboljše!

Zumba

Prišla je novica o dobrih vzponih Janka Oprešnika - Zumba. Toplo vreme mu je dovoljevalo plezanje v severnih stenah in tako je v Ojstrici opravil prvo ponovitev smeri Megleni žarek (VII+, 180 m) v SV steni, ki so jo leta 1985 prvi preplezali Marjan Frešer, Franček Knez in Milan Romih. Nadaljeval je s prvenstveno smerjo Korenček (VII, A0, 120 m) v Krofički in jo speljal po sredi stebra med smerema Packa in Sfinžula. Da bi se potem malo ogrel na soncu, se je s Tadejem Krišljem (AO Kamnik) odpravil v Veliko Babo nad Jezerskim. Med Novo Centralno in Požeruhovo smerjo sta speljala Taborniški raz (V+/II-III, 700 m).

Konec oktobra je znova pljunil v roke in preplezal novo smer v severni steni Ojstrice. Kje zlomka je še našel prostor? Sicer je Zumba brez dvoma najboljši poznavalec stene – če se ne motim, mu do popolne zbirke smeri v njej manjkata samo še dve. Tokrat je dodal smer levo od Herletove. Prvi je poskusil z Blažem Navršnikom, s katerim sta priplezala do gredine, po kateri poteka Prečenje, in še raztežaj višje. Zaradi slabega vremena sta morala odnehati, tako kot v že nekaj naslednjih poizkusih v minulih letih. 28. oktobra letos pa sta Zumba in Brane Jakopič izkoristila lepo jesensko vreme in suho steno ter uspešno preplezala novo smer Dotik plahega angela (VIII-, A3/VI, A1-2, 500 m). V smeri je ostalo enajst klasičnih klinov in dva svedrovca na stojiščih, za varovanje pa so bili uporabljene tudi metulji velikosti 1,5–2,5 ter specialni klini – noži, predvsem v tehničnih odstavkih. Za smer je značilno plezanje v strmi in v glavnem kompaktni, vendar zasigani skali. Predvsem v srednjem delu je izpostavljenost zaradi previsnosti velika, možnost varovanja pa precej slaba, zato sta bila tudi potrebna svedrovca. Predvsem v predzadnjem in zadnjem raztežaju je klasično varovanje skoraj onemogočeno, zato je bilo plezanje psihično zelo naporno. Tako je bilo v predzadnjem raztežaju možno zabiti le en klin; ta je na srečo zadržal Jankov padec zaradi odlomljenega oprimka, tako da se je končal brez hujših poškodb.

Novice je zbral Tomaž Jakofčič

Nekaj je obležalo na duši

Napisano v cvetočem maju, po sledih ognjevitih razprav

Ali je kdo kdaj vprašal »potencialnega uporabnika« storitev GRS? Kako se zdaj počuti ob razprtijah, katerih predmet je pravzaprav on sam? Kaj si želi, kaj pričakuje, kaj dodatno boli – zlomi dušo, če že kosti ostanejo na mestu?

V poplavi razprtij me lastna majhnost in negativna energija nemoči nagovarja, naj podam izjavo: »PUSTITE ME TAM, KJER ME JE SREČA ZAPUSTILA«, pa zaradi svojih bližnjih, ki me imajo radi, tega nimam pravice poenostaviti. Še bolj pomembno je, da lahko poiš-

čem pomoč za svoje prijatelje na poti, če bi jo le-ti potrebovali. Na nek način sem torej v mišnici – ne morem vasovati v gorah in se protestno vnaprej odreči pomoči ... Pa tudi izkušnje iz nekih drugih časov so tako zelo pozitivne, da me srečanje s spremembami pušča zmedeno, nemočno, z veliko bolečino. Takrat v Tamarju niso imeli akija, da bi štiri ženske same rešile težavo. Prišla sta široko nasmejan reševalec in žal že pokojni zdravnik reševalec. Prijateljico sta skrbno, z ohrabrujočim nasmehom, brez očitkov o neodgovornosti, naložila v aki in jo odpeljala do terenskega vozila, kjer je tretji reševalec poskrbel, da smo bili kar najhitreje v bolnišnici.

Občudovanje popolnosti stvar-

stva je »žal« dano in ljubo tudi nam, nepopolnim. Moralne vrednote, na katerih temelji gorništvost, so neločljiv del te popolnosti. In zdi se, da je pomoč šibkejšemu najmočnejši člen teh moralnih vrednot, ustvarjenih po meri človeka. Izguba teh vrednot bi bila najhujše, kar bi se nam lahko primerilo – razčlovečenje torej. Narava vedno pusti šibkejšega umreti, da preživi močnejši. V tem edinem naj bi se človek razlikoval od nezavednega k zavednemu.

Posledično to lahko zbanaliziramo tudi takole: skupna vreča denarja, v katero nosimo, je premajhna za vse, iz nje bodo jemali le najmočnejši. Zelo naravno torej ... in bodo preživel, naravno ... Čeprav nepopolni, še vedno vztrajamo na poti. In upamo, da smo dovolj dobro ocenili razmere, svoje trenutne preostale sposobnosti, pričakujoč, da nas bo sreča »gledala skozi ta veliko okno« in nam nikoli, zares nikoli ne bo potrebno klicati tiste številke ... najbolj spoštovanih in cenjenih med gorniki se bomo torej pričeli bati ...

S preobrazbo družbe smo stopili na drveči voz, ki ne izpusti nikogar, vse pelje v eno smer.

Pripisano v ognjenih barvah oktobra

Razprave, razprtije in nejasnosti okrog reševanja, zavarovanja in plačil so zmedle še bele halje, ki so nekoč po pravilu komentirale: »A v hribe hodite, ja, odlično, zelo dobro za vas, zdravo ...« Zdaj pa očitajo, kako nemarno tvegamo davkoplačevalski denar za morebitno reševanje. To je vendarle preveč. Kdo bo posvetil v temó? So gore postale poligon za izbranec? Preizkušanje moči ob neštetih merilnikih naj ... O, ti nesrečna roža mogota, komu cvetiš? Čas je, da pustim vse te brezplodne misli papirju, pripravim nahrbtnik in grem svojo pot ... Nekoč, nekje bodo zapisali, kako NEODGOVORNO je ravnala, saj je vendar vedela, da ni popolna.

Marjeta Štrukelj

Vzajemnost,
mesečnik za upokojeince

Otroci, primerno
novoletno darilo
za vaše babice
in dedke!

Vzajemnost

Naročila
ali
brezplačni
ogledni
izvod
na tel.:

01/530 78 42

Teme:

- ▶ pokojnine in nasveti
- ▶ prehrana, zdravje, izleti
- ▶ vrtarjenje, ročna dela, krizanke

PRAZNIKI obdobjenja

Izvirna slovenska »alpska flora«

2 x sto alpskih rastlin na Slovenskem, Tone Wraber, Koledarska zbirka, Prešernova družba, Ljubljana, 2006.

V prednovoletnem času nas je razveselila nova knjiga Toneta Wraberja, ki je sicer izšla v »nizu stotih« pri Prešernovi družbi, vendar je tokrat v njej kar dvakrat sto rastlin. Že leta 1986 je v tej zbirki skupaj z Andrejem Seliškarjem predstavil sto travniških rastlin, leta 1990 pa je sam opisal sto znamenitih rastlin, ki rastejo na Slovenskem.

Delo je izšlo v letu, ko se spominjamo 80-letnice našega najstarejšega alpskega botaničnega vrta Juliana v Trenti, zato ga je avtor posvetil vrtnarjem, ki so delali v njem. Tone Wraber je svojo poklicno botanično pot začel v Prirodoslovnem muzeju Slovenije, v katerem je bil v šestdesetih letih kustos za botaniko in zaradi tega položaja tudi strokovni vodja Juliane.

V uvodnem delu nas zelo na kratko seznanjajo z zgodovino botaničnega raziskovanja na naših tleh, ki je hkrati tudi del naše kulturne zgodovine. Našteje do-

sedanja dela o alpskem rastlinstvu. Posebej bi morda omenili le Rastlinstvo naših Alp, ki ga je leta 1918 napisal Ferdinand Seidl, in Rastlinstvo naših gora, ikonografijo rastlin Julijskih in Kamniško-Savinjskih Alp ter Karavank iz leta 1999. Avtor Vlado Ravnik je narisal akvarelne portrete 180 rastlin in jim dodal zgoščen opis.

Tone Wraber, upokojeni redni profesor za sistematsko botaniko, je tako kot večina starejših botanikov začel raziskovati rastlinstvo najprej v naših Alpah. Namenil jim je veliko krajših ali daljših prispevkov tako v strogo znanstvenih revijah kot tudi v poljudnih časopisih. Članki v Proteusu in v Planinskem vestniku so že postali del klasične slovenske poljudne književnosti. Pravzaprav je bilo le še vprašanje časa, kdaj bomo dobili prvo izvirno slovensko alpsko floro izpod njegovega peresa.

Izbrati samo dvesto vrst, ki jih »zanesljivo srečujemo tudi ali celo samo v slovenskih Alpah«, je bilo težko. V delu so izpuščene vse praprotnice in golosemenke, pa vendar je to po številu vrst naša najboljše izvirna »alpska flora« doslej. V njej je omenjenih še najmanj 90 dodatnih podobnih, lahko tudi sorodnih vrst oziroma podvrst. Vsaka rastlina je predstavljena z eno (večjo) ali dvema fotografijama. Ni treba posebej poudarjati, da je vse slikal avtor sam. Na prvem mestu je slovensko ime vrste, ne manjkajo pa seveda tudi latinska, strokovna, s katerimi jih poznajo znanstveniki vsega sveta. Čas cvetenja je zgolj okvirjen podatek, odvisen med drugim tudi od vremenskih razmer. Tudi pri višinskem razponu so vrednosti le približne. Sledi bolj ali manj suhoparen (morfološki) opis: kako visoka je rastlina, kakšno steblo, liste, cvetove in plodove ima. Našteti so znaki, po katerih jo prepoznamo in tudi razlikujemo od drugih, podobnih vrst. Rastišče

posameznih rastlin lahko označuje kamninska podlaga ali pa ga prepoznamo po rastlinstvu; govorimo o gozdovih, traviščih, o rastlinstvu v skalnih rapokah, na grušču, melišču ... Ne manjka seveda navedba splošne razširjenosti in razširjenosti vrste v Sloveniji. Ponekod je omenjena podobna vrsta ali opomba, ki se velikokrat nanaša na podatke iz zgodovine.

V poglavju o literaturi so navedeni glavna zbirna dela o alpskem rastlinstvu in viri s podatki o posameznih vrstah in o manjših območjih. Knjigo zakroži stvarno kazalo s slovenskimi in latinskimi imeni.

V času prednovoletnih želja želimo knjigi veliko hvaležnih bralcev!

Nada Praprotnik

Ugrizma u kalina

Ugrizma u kalina: Pešpoti okrog Idrije in Spodnje Idrije, Rafael Terpin in Tinka Gantar, izdalo Muzejsko društvo Idrija, Idrija, 2006.

V lepem popoldnevu 28. oktobra 2006, ko je okoliško bukovje jesensko žarelo, je v Hleviški koči nad Idrijo potekala predstavitev razmeroma drobnega (94 strani), vsebinsko pa bogatega in vabljivega pohodniškega vodnika, ki v idrijskem narrečju, a le v naslovu, vabi, da v okolici Idrije vzamemo pot pod noge. Čeprav nadmorske višine niso posebno velike, so strmine ponekod kar spoštovanja vredne in poti po pobočjih idrijskih grap so v resnici večkrat pravi »kolenogriži«. Pravzaprav sta avtorja, akademski slikar Rafko Terpin, ki je po svoji lastni oznaki in še bolj po srcu »rovtarski krajinar«, in na Idrijskem naturalizirana Gorjanka Tinka Gantar, po presledku nepolnih dveh let predstavila 2. izdajo vodnika, ki je bil že prej kot v dveh mesecih

po prvem izidu decembra 2004 že razprodan. Druga izdaja ni kaj dosti spremenjena; za obe si

je močno prizadevala zdajšnja predsednica društva Ivica Kavčič. O 59 z risbami (R. Terpin) predstavljenih poteh, od tega 31 na območju Idrije (R. Terpin) in 28 na območju Spodnje Idrije (T. Gantar), ne kaže podrobno govoriti, najbolje se je kar napotiti v idrijski svet in spoznavati njegove lepote in zanimivosti. Teh ni malo: od okamnelih sledov dinozavrovih stopinj do prazgodovinske naselbine, ostankov nekdanje žgalniške dejavnosti, jam, v katerih so nekoč kopali železovo rudo, ostankov vojaške železnice med 1. svetovno vojno in najdišča kranjskega jegliča, sušilnice za sadje in počivališča pogrebcev na dolgi poti na blagoslovljeno zemljo. Pred nekaj leti sem bil z Idrijčani na spomladanskem prečenju Masor od Spodnje Idrije do Želina. Tistega lepega dne je vodil Rafko Terpin, v vodniku pa pot predstavlja Tinka Gantar. Lah-

ko bi jo imenovali tudi Pot spominov na nekdanje, danes bolj ali manj propadle kmetije. O minulem bivanju pa vendarle, »vednozeleno«, pričajo razrasli grmi pušpana, ki nazorno pripovedujejo o nekdanji rabi. Onkraj Idrijce pogled uhaja na »julijske« grebene med Črno prstjo in Krnom. Idrijski svet je lep, razburljivo privlačen in izžareva občutje prehoda med Alpami in Jadranom; je del narave, ki kljub dolgotrajnemu človekovemu bivanju v njem diha zdravo, polno. Ne kaže zamolčati fotografije z Idrijskim prelomom na zadnji strani ovitka, ki jo spremlja razlaga domačina, geologa dr. Jožeta Čarja. Ta znameniti prelom je opazen tudi na satelitskih posnetkih; to je sicer zanimivo za iskalce presežnikov, a še pomembnejše za razumevanje davnega in tudi veliko manj davnega dogajanja.

Tone Wraber

Tomaž Vrhovec, Damijana Kastelec, Zdravko Petkovšek **VREME IN PODNEBJE V GORAH**

Knjiga o vremenu in podnebjju v gorah avtorjev dr. Tomaža Vrhovca, dr. Damijane Kastelec in dr. Zdravka Petkovška, treh meteorologov in planincev, je napisana s temeljitim meteorološkim znanjem in bogatimi planinskimi izkušnjami. Tako smo dobili praktično naravnano knjigo z opisi, nasveti in seveda razlagami vremenskih dogajanj. V knjigi se ob opisih in razlagah ves čas vrstijo tudi opozorila: opazujte dogajanje okrog sebe, bodite pozorni na lokalne vremenske znake. Zato bo knjiga pozornemu bralcu lahko v veliko pomoč pri odločitvi za krajše ture, ko se vremenskim nevshečnostim lahko izognemo tudi v nestanovitnem vremenu. Zadnje poglavje pa je namenjeno podnebnim značilnostim gorstev po svetu, da laže izberemo najprimernejši čas za zahtevnejše vzpone.

Avtorji so na svojih turah tudi veliko fotografirali, tako je večina posnetkov njihovih. Besedilo in fotografije pa spremljajo tudi skice in diagrami, predvsem klimatski.

Člani Planinske zveze Slovenije imajo ob naročilu knjige 10-% popust.

NAROČANJE:

- na brezplačni telefonski številki: **080 17 90**
- prek spletne knjigarne na: www.tzs.si

MODRA ŠTEVILKA

080 17 90

**Tehniška založba
Slovenije**

244 barvnih strani,
14 × 21 cm
ISBN 86-365-0630-1
Cena: 7.187 SIT (29,99 EUR)

Planinsko društvo »Bajtar« Velika planina

Prvo soboto v oktobru bajtarji začejamo sezono. Tudi letos, v soboto, 7. oktobra 2006, smo se zbrali na Veliki planini. Da bi bil naš praznik še bolj slavnosten, smo na Gradišču odkrili orientacijsko ploščo – rožo vrhov. Zahvaljujemo se Pašni skupnosti Velika planina, Občini Kamnik, Milanu Vodlanu ter vsem preostalim donatorjem, ki so pomagali, da je roža vrhov postavljena in bodo obiskovalci, gorniki in bajtarji s tega kraja lahko občudovali Grintovce, Triglav, planino in dolino. Prav tako gre zahvala vsem, ki so pomagali pri postavitvi, še posebno Miru Šuštarju in Rajku Balantiču. Pastirji so odgnali svoje črede v dolino in dobili smo ključ planine, da bi pazili nanj in jim ga vrnili ob začetku nove sezone, junija 2007. Ta čas moramo skrbeti za koče oziroma bajte ter varovati naravo in okolje.

Lanska sezona se je začela 1. 10. 2006 s slovesno mašo nadškofa msgr. Alojzija Urana, podelitvijo priznanj, golažem in druženjem s prijatelji, planinci in drugimi. Koledniki so imeli težko delo,

saj je bilo več metrov snega. Zato so jim bila na tem prazniku podeljena priznanja za prizadevanost pri tem opravilu. Pastirčkove igre in pustna smuka – snega je bilo obilo in čeprav sta veter in snežni metež urejala pričeške in obleko, so razigrani obrazi malih tekmovalcev kazali, da je tekmovanje uspelo.

V aprilu se je poslovil naš prijatelj, bajtar in gorski reševalec, ing. arh. Vlasto Kopač. Veliko je storil za našo Planino. Bil je ljubitelj gora do zadnjega diha, saj je prav tiste dni dokončal knjigo Iveri z Grintovcev, s katero je dal ohranjanju dragocene dediščine poseben pečat. Posebno se je zavzemal za zaščito pastirskega selišča na Veliki planini, kraj, na katerem smo praznovali. Ohranil je Preskarjevo bajto, edini primerek ovalne pastirske ognjiščnice ... Njegovo delo so tudi prostorska ureditev planine in turistične koče na planini. Za ohranjanje naše dediščine in prispevek k varovanju naše Planine smo se mu še enkrat zahvalili z enominutnim molkom v njegov spomin.

1. maj je bil obsijan s soncem in tekmovanje v turni smuki, spust v lavorju ter izbiranje »mis dilce« so presegle pričakovanja. Planino smo čistili v maju. Kar težko

je razumeti, da ljudje lahko prinesejo s seboj polno steklenico ali pločevinko, prazno pa odložijo na pašnik, za grm ali skalo, ker je pretežka. Kar za nekaj prikolice smeti smo odpeljali. Imeli smo malo turo na Mrzlico in veliko v Fužinske hribe. Ugotovili smo, kako lepo se je povzpeti čez Štapce in gledati Triglavsko jezero z višave. Avgusta smo obujali spomin na našega prijatelja Mihola in šli na Kokrsko sedlo. Bajtarsko srečanje pri Jeršinu v Tunjicah bo ostalo v lepem spominu vsem, predvsem najmlajšim, ki so rajali in se zabavali z osličkom. Markacisti so nadežovali poti in skrbeli za oznake. Med letom smo na planini gostili dijake iz Nürnberga in Kamnika, planince PD Integral in Slovenskega planinskega društva Trst, mlade z Jezerskega. Upam, da so po potepanju po planini in pripovedovanju o njenih posebnostih vsi vzljubili ta del našega kraljestva pod Grintovci in se bodo še vračali ter pripovedovali doma in drugod o tej Planini, saj enake ni! Podeljena so bila tudi priznanja. Obiščite nas na Planini v katerem koli letnem času, saj boste poleti pri pastirjih, pozimi in spomladi pa pri bajtarjih prijazno sprejeti.

Helena Plahuta

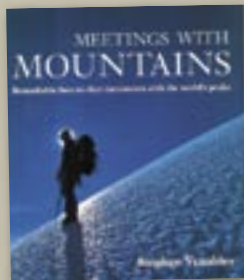
Iz Mladinske knjige Trgovine, KNJIGARNE KONZORCIJ, Slovenska 29, Ljubljana

Stephen Venables:

MEETINGS WITH MOUNTAINS:

Remarkable Face-to-face Encounters with the World's Peaks

Octopus Publishing Group, oktober 2006 (trda vezava, 192 strani, barvne fotografije, cena 10.907,00 SIT) Razveseljive in navdihujoče zgodbe. Za vse entuziaste, občudovalce ter aktivne osvajalce vrhov. Spremno besedo napisal Sir Chris Bonington.

Stefano Ardito:

MONT BLANC:

Discovery and Conquest of the Giant of the Alps

White Star, oktober 2006 (trda vezava, 308 strani, barvne fotografije, cena 12.990,00 SIT) Mont Blanc – eden najlepših naravnih spomenikov na svetu. Privlačen cilj za osvajalce nekoristnega sveta.

Na Krasu je krasno

Planinski odsek SK Devin iz zamejstva je v sodelovanju s slovenskimi društvi priredil enajsti pohod po Krasu. Prva nedelja v oktobru je privabila več kot 500 pohodnikov v malo kraško vasico Tublje, v kateri je bilo izhodišče pohoda. Pot je vodila po opuščeni trasi nekdanje železnice iz prve svetovne vojne. Gledališka skupina 1313 iz Bovca je prikazala življenje vojakov na soški fronti. Najvišja točka pohoda je bil Sv. Lenart, ki ponuja razgled od Tržaškega zaliva do Krasa in Nanosa. Mnogi udeleženci so si v spremstvu jamarjev iz JD Grmada ogledali tudi jamo v Hribih na slovensko-italijanski meji. Pokazale so se lepote kraške narave: ruj je žarel v čudovitih jesenskih barvah, bori so sladko dišali, vonj po kraški zemlji je napolnjeval ozračje. Cilj je bil v Praprotu (Prepetto di San Pelagio). Pohoda se je udeležilo veliko ljubiteljev narave iz Goriške, Istre, s Krasa in iz zamejstva; to je dokaz, da se ljudje z obeh strani meje radi družijo. Mednarodni pohod je povezal Tublje na slovenski ter Praprot na italijanski strani. Imamo mejo, ki s prehodom v Evropo blede, a je s svojimi omejitvami še vedno tu.

Vida Durn

Po koroški planinski poti

Jeseni, ko se narava odene v čudovite barve, že nekaj let zapored odhajamo na Koroško in skupaj s planinskimi prijatelji iz PD Ožbalt-Kapla obiskujemo kontrolne točke Koroške planinske poti. Koroška, gorati del naše domovine s Peco, Olševo, Uršljo goro in Raduho, je razdeljena na tri doline - Mežiško, Dravsko in Mislinjsko. Korošci so narodno zavedni ljudje, nekoliko trmasti in uporni. Še posebno Libeličani, saj jim je uspelo spremeniti leta 1922 s plebiscitom določeno

mednarodno mejo in se priključiti matični domovini. Duhovna dediščina in neprecenljivi zgodovinski spomin sta vtkana v dela koroških likovnih umetnikov, kot so Franc Berneker, Anton Repnik in posebnež Tone Tisnikar, v samospelje skladatelj Huga Wolfa in Lojzeta Lebiča ter v dela pisateljev Franca Ksaverja Meška, Leopolda Suhadolčana in Prežihovega Voranca. Koroška je z vstopom Slovenije v EU po 84-ih letih spet simbolično združena.

Člani PD Pošte in Telekomu Ljubljana smo se 21. vinotoka 2006 odpravili v megleno sobotno jutro v upanju, da nas bo Koroška pričakala v soncu. Ob dogovorjenem času smo se na križišču cest v Dravograd in Ravne na Koroškem srečali s predsednikom Tonetom Cepcem, vodnico Marto Prah in člani PD Ožbalt-Kapla. Kmalu smo se znašli na dvorišču Klančnikove domačije. Sprejel nas je mladi gospodar in nam razložil bogato tradicijo njihovega kmetovanja vse od začetka 18. stoletja. Danes se vsa družina ukvarja s pridelavo mleka ter z rejo plemenskih svinj, damjakov in muflonov. Obiskali smo teličke v hlevu, nakupili nekaj klobas in posedli v turistični vlakec. Ta nas je odpeljal k cerkvi sv. Križa. Tam smo si odtis-

nili prvi žig Koroške planinske poti, se poslovili od prijaznega Klančnikovega gospodarja in nadaljevali peš po široki gozdni cesti. Ustavili smo se na kmetiji Lipovnik in si privoščili daljši počitek. Dobro okrepečani smo nadaljevali pot proti Šteharnikovemu vrhu (1018 m). Na gozdnatem vrhu smo odtisnili drugi žig in nadaljevali pot proti Ravnam. Odprl se je čudovit pogled na Uršljo goro, Peco, Ravne in Prevalje. V nekoč znanem železarskem mestu Ravne na Koroškem, do leta 1952 imenovanem Guštanj, nas je čakal avtobus. Skozi Kotlje smo se odpeljali na Prežihovino. Ob spomeniku Lovru Kuharju - Prežihovemu Vorancu kiparja Stojana Batiča nas je pričakala kustosinja Koroškega muzeja in osvetlila pisateljevo težko življenje, od pastirčka do delavca, ter veličino njegovih literarnih del o življenju Korošcev. Njegova zadnja knjiga Solzice (1949) je eno najlepših slovenskih mladinskih del. Pisatelj izpoveduje veliko ljubezen do matere, sočutje do trpečih, spoštovanje do materne jezika in domovine, povezane z naravo in zemljo. Po ogledu skromne Prežihove bajte smo odtisnili v dnevnik tretji žig in se poslovili od planinskih prijateljev.

Slavka Lazar

Pohodi

Mlade članice planinskega krožka 8. in 9. razreda so bile tudi med počitnicami dejavne. S člani Planinskega društva Kočevje so se odpravile na Triglav. Avtobusno postajo v Kočevju smo zapustili ob 5. uri zjutraj. Po približno dveh urah hoje nam je bilo že pošteno vroče, vendar smo se pri Staničevi koči oddahnili. Po uri počitka smo se odpravili proti Kredarici in tam prenočili. Navsezgodaj zjutraj smo krenili proti Aljaževemu stolpu. Na vrhu smo opravili nekaj krstov. Pot navzdol je bila nadvse zanimiva. Naslednji večji postanek je bil pri koči Dolič. Nato smo nadaljevali pot proti Zadnjici. Tam smo počakali na avtobus. Pogostili smo se z večerjo v gostilni. Ko smo se vrnili, smo si ponovili stari rek: »Ljubo doma, kdor ga ima!« Letošnja jesen s svojimi razkošnimi barvami kar vabi nas mlade planince na pohode v naravo. Tako smo se v soboto, 7. 10., z izkušenimi člani Planinskega društva Kočevje odpravili na Polhograjsko grmado in Tošč. Vsi skupaj smo uživali v prelepem

sončnem vremenu in čudovitih razgledih na okoliške vrhove.

Ana Marija Mihelič, Neja Dimnik, 9. r. OŠ
Ob Rinži

Dvodnevni izlet na Vršič

23. in 24. septembra se je 13 mladih planincev od 3. do 5. razreda z mentorico Melito Berlan in vodnikom Mihom Berličem

udeležilo dvodnevne izleta na Vršič. Pot jih je skupaj s 27 planinci iz drugih dveh kočevskih osnovnih šol vodila od Kočevja do Kranjske Gore in po vijugasti vršiški cesti do Erjavčeve koč. Med potjo so si ogledali Rusko kapelico, Ajdovo deklico in Priskankovo okno. Po nastanitvi v koči so prehodili pot do Poštarskega doma in se preizkusili v hoji po melišču. Večer je minil v pravem planinskem ozračju. V nedeljo pa so se v jasnem sončnem dnevu odpravili na vrh Slemenove špice; z nadmorske višine 1909 m je bil lep razgled daleč naokoli.

Melita Berlan

Po stezah slovenskega spomina

Ob »rapalski meji« od Osojnice pri Žireh do Trat

Z mirovno pogodbo, ki sta jo 12. novembra 1920 v Rapallu podpisali Kraljevina SHS in Kraljevina Italija, je drugi pripadla tretjina slovenskega etničnega ozemlja. Meja je potekala od tromeje na Peči čez Ponce na Jalovec, Vršič, Triglav, Lanževico, Vogel, Rodico, Črno prst, Možica, Porezen, Blegoš, Hotedršico, Planinsko polje, Javornike, Snežnik in Reko. Krivična meja, ki je bole-

če zarezala v slovenski narod, je bila odpravljena šele jeseni 1947. Danes o njej pričajo številni ostanki mejnikov in obrambnih utrdb – na italijanski strani imenovanih »Vallo Alpino«, na jugoslovanski pa »Rupnikova linija«. O tem je bilo napisanih tudi več knjig: »Ob stari meji« Tomaža Pavšiča, »Rupnikova linija in Alpski zid« Aleksandra Jankoviča - Potočnika in »Dediščina rapalske meje« Mihe Nagliča.

Franc Kogovšek, član PD Pošte in Telekomu Ljubljana, čigar korenine po materi izvirajo prav s same meje v Osojnici pri Žireh, je po večletnem raziskovanju ostankov meje izdal vodnik po rapalski meji z naslovom »Steze slovenskega spomina«. Prvi zvezek zajema odsek med Osojnico in Kalcami. Pot je označena z oranžno črko R na beli podlagi in v glavnem sledi mejnikom, kjer pa je teren pretežaven, napravi manjši obhod. Avtor je 28. oktobra letos pripravil organiziran pohod po odseku od Osojnice do Hotedršice, ki so se ga udeležili tudi člani našega društva, sodelovali pa so tudi člani GRS – postaja Ljubljana.

Po uvodni predstavitvi poti smo začeli hojo pri mejnem kamnu št. 39/XXX, pri kamnolomu zavili navkreber na »graničarsko« stezo in nato sledili mejnikom skoraj do vrha hriba Vrsnika. Ob poti si je bilo mogoče ogledati ostanke vojaških zgradb in kavern, v neki grapi je klopotala samodejna vodna črpalka. Hodili smo ob robu pašnikov in po kolovozih, nato pa smo se po gozdu strmo spustili do vasi Sovra. Pozdravili smo se s prijaznimi domačini na obeh straneh potoka Žirovnica, prečkali most in se začeli strmo vzpenjati v nasprotni breg proti Ravnam. Tam je bil nekdanji sektorski mejnik št. 41, prekrit z marmorjem in

predelan v spomenik padlim partizanom. Nekaj časa smo hodili po cesti, nato pa smo se spustili v grapo potoka Črna, ga prečkali in se povzpeli do Sp. Zavrata. Od tam smo šli po cesti ob pašnikih do Loma z lepim razgledom na Tri kralje in naprej v Brnkov log, v katerem se potok Jakopnik priključi Rovtarski Sovri. Nato so šli nekateri kar po cesti, preostali pa smo sledili markacijam v strmi breg ob Sori, pa spet navzdol k levemu bregu do mostu, čez katerega pelje cesta na Medvedje brdo. Privoščili smo si krajši postanek, saj smo hodili že kar nekaj ur, nato pa nadaljevali pot po cesti v Trtovško grapo; meja je tam potekala kar po potoku na naši levi. Zapustili smo cesto in zavili na levo navzgor v gozd in novo grapo. Sledili smo malo bolj mokri stezi in nad seboj nenadoma zagledali veliko stavbo – gostilno Tavžentroža v Tratah. Ob cesti še stoji eden izmed mejnikov. V bližnji in širši okolici je veliko ostankov Rupnikove linije (bunkerji ob poti v Rovte) in Alpskega zidu (vojašnica pod cesto proti Medvedjemu brdu). Nekdanja obmejna gostilna nam je postregla z domačim kruhom in ocvirkovico, pečeni- co z zeljem in pico. Zunaj nas je že čakal avtobus. Razgibana pot nas je utrudila, zato nihče ni želel naprej; do Hotedršice je bilo še najmanj dve uri hoda. Dogovorili smo se, da bomo drugi odsek od Trat mimo Hotedršice do Kalc vključili v program izletov za prihodnje leto.

Stane Tomšič

Srečanje planinskih vodnikov

V soboto, 14. oktobra, so se na tradicionalnem srečanju zbrali planinski vodniki Savinjskega meddruštvenega odbora planinskih društev. Tokrat je vodnike iz krajev od Solčave do Sotle gostilo planinsko društvo AT Podčetrtek in njegovi člani ter predsednik Ivan Šalomon so udeležence sprejeli na domačiji Mraz. Ogledali so si njen živalski vrt, potem pa so jih popeljali po zanimivih poteh od Olimja čez Rudnico na Jelenov greben. Po planinskem kosilu v idiličnem okolju med vinogradi in jeleni je prišel na vrsto uradni del, volitve članov v odbor vodniških odsekov. Za naslednje štiriletno obdobje so bili izvoljeni: Mateja Grat, Natalija Marovt, Albin Apotekar, Jure Drev, Valter Jelen in Jože Kamenšek. Sledila je razprava o programu dela in izobraževanja za prihodnje obdobje. Navzoči so podprli prizadevanje odbora, da se izpopolnjevanje in tečajji organizirajo tudi na območju Savinjskega MDO, ker bi udeleženci tako prihranili čas in potne stroške. V razpravo sta se vključila in vse pozdravila tudi Jože Kodre, predsednik Savinjskega MDO, in Stane Gašparič, podpredsednik PZS. Sledilo je veselo družabno srečanje in planinski vodniki iz dvaindvajsetih planinskih društev so si obljubili, da se znova srečajo naslednje leto nekje v Savinjski dolini.

Jože Kamenšek

Dve novi ferati v Karavankah

Novodobna avstrijska »feratomanija«, o kateri smo že poročali, je segla tudi na severno stran Karavank. Lepo vreme letošnje jesen je omogočilo, da so opremili novo ferato na Cjajnik (Lärchenturm, 1960 m), drzen skalni stolp, ki se dviga v severnem ostenju Užnika na Košuti. Plezalna pot je zgrajena v slogu težavnih športnih ferat, ki posebno v Avstriji rastejo kot gobe po dežju (samo v območju Dachsteina jih je sedaj kar sedem). Poteka v severni steni Cjajnika, zavarovana je z neprekinjeno žično vrvo in bolj redkimi klini. Ocenjena je s C/D po avstrijski težavnostni lestvici, ki ima razpon od A do E. Zaradi krušljive skale v Košuti

in padajočega kamenja je trasa ferate skoraj vseskozi speljana kot sosledje prečnic. Poleg tega so nadelali tudi nekoliko lažjo varianto, ki se izogne vršnemu in najzahtevnejšemu delu; varianta se pridruži sestopni ferati malo pod vrhom. Tudi sestopna ferata je zelo težavna (C/D) in je tik nad Cjajnikovo škrbino (Lärchenscharte) celo malo previsna. S škrbine lahko sestopimo po vzhodni grapi (mestoma II. težavnostna stopnja), lahko pa se povzpne po markirani poti na vrh Užnika. Nadaljujemo levo po grebenu Macesja do izstopa plezalne poti ÖTK-Klettersteig na Košutnikov turn in po njej sestopimo do izhodišča.

Tudi ta ferata je že popolnoma predruščena, gradbena dela pa še niso zaključena. Njena trasa je pomaknjena bolj proti vzhodu, do odprtja pa bodo drugo leto zgradili še 40 metrov dolg most (!?) med dvema stolpoma, ki bo očitno glavna atrakcija te poti.

Poleg tega bodo čez Meli (geološko zelo zanimiv razbit skalnat svet na vzhodnem pobočju Tolste Košute) obnovili in nadelali pot z imenom Geo-Trail.

Športne ferate so trenutno in, posebno v Avstriji in Švici, medtem ko se je gradbena vnema v Franciji nekoliko pomirila. V italijanskih Dolomitih pa je že nekaj časa blaženi status quo.

Andrej Mašera

Cjajnik

V. H.

Kako poznamo naše gore?

Katera gora je to?

Tokrat bodo za nagrado rokavice Powerstretch, ki jih ponuja spletna trgovina z gorniško opremo www.kibuba.com.

Pravila naše igre smo objavili v januarški številki. Odgovore sprejemamo do 25. 12. 2006. Če boste odgovarjali po elektronski poti, jih pošljite na naslov uganka@pzs.si.

Rešitev iz prejšnje številke:

V novembrski številki smo objavili sliko Tolste Košute, najvzhodnejšega vrha v glavnem grebenu Košute. Posneta je bila z vzhoda z vrha Cimpešarja severno od Pristovškega Storžiča. Prejeli smo 25 pravih odgovorov. Trije napačni odgovori so bili Storžič, Trupejevo poldne in Viševnik. Izžreban je bil Tomaž Polak, ki mu bo spletna trgovina www.kibuba.com podarila aktivno športno majico Trekmates.

Andrej Stritar

Planinski vestnik

2006

106. letnik

Odgovorni urednik: Vladimir Habjan
Uredniški odbor: Marjan Bradeško, Marjeta Keršič - Svetel, Andrej Mašera,
Mateja Pate, Emil Pevec, Andrej Stritar, Tone Škarja, Slavica Tovšak

**Vsebina je razdeljena na posamezne teme.
Znotraj tem je kazalo urejeno po avtorjih,
nato pa po naslovih.**

Uvodniki, razmišljanja Številka/stran

Bradeško, Marjan: Naj cveti sto cvetov, naj stoji sto vrhov ...	3/1
- Navdušenje in čudenje	5/1
- Ob vsaki uri dneva	10/1
Habjan, Vladimir: Pet let	8/1
Mašera, Andrej: O čem naj pišemo	1/1
- Plezalne poti niso samo zelo zahtevne poti	7/1
- Prerezana naveza	9/1
Pate, Mateja: Kar se Matejka nauči ...	7/25
Stritar, Andrej: Konec sezone? Le zakaj?	11/1
- Kruha in iger – samo da se bo 'delal denar'	6/1
Škodič, Dušan: Pomlad v gorah	4/1

Intervjuji Številka/stran

Habjan, Vladimir: Ljubezen v gorah	1/4
- Nadino štopanje skozi življenje	10/51
Luštrek, Mojca: Tak je kot njegova knjiga	5/55
- Zdrav duh v zdravem telesu	9/28
Pate, Mateja: Kaj o tem menijo alpinisti?	9/26
- Naše dragocenosti se nevarno izgublja	8/11
Podergajs, Katja: Ko sonce postane ledeno	7/43
Škodič, Dušan: Iskalec Sfingine skrivnosti	11/63
Tovšak, Slavica: Ali nam bo uspelo ohraniti prvobitnost TNP?	1/53
- Markirane planinske poti dobivajo vse večji pomen	7/48
- Vse več slovenskih planincev v makedonske gore	11/68

Reportaže, potopisi, opisi gora Številka/stran

Benedik, Irena: Ledeniški pilot	11/45
- Spogledovanje s spečimi kačkarskimi leptoticami	4/28
Bulc, Matej: Kucelj je bil čisto v redu	4/16
Čufar, Martina; Mašera, Andrej: Ceüse	1/66
Dimkov, Toni: Golem Korab (2754 m)	5/46
Erdlen, Andreja: Na sprehodu okoli Bohinjskega jezera	12/39
Habjan, Vladimir: Dovški križ pozimi, 2542 m	4/26
- Jalovec pozimi, 2643 m	2/22
- Luknja peč, 2249 m	6/34
- Staničev vrh, 1805 m	9/34
- Veliki Pelc, 2388 m	11/20
Jelenc, Stanka: V Ladaku vam ne bo dolgčas	11/48
Jenko, Marjan: Pasja ravan ni več najvišja!	2/72
Juvan, Saša: V objemu nesmrtnih grških bogov	1/34
Juvan, Vesna: Meteora po poteh starodavnih menihov	2/46
Kajzeli, Miha: Kje leži bivak na Kotovem sedlu	1/78
Kavar, Janez: Stane Pišlar - Stric	10/54
Kolenc, Olga: Iz zime v poletno pravljico	10/43
Koželj Stepic, Marinka: Biogradska gora in Durmitor	6/39

Krejan, Marta: Mandala sočutja	7/41
Lobe, Gregor: Naj le počakajo vrhovi	10/16
Luštrek, Mojca: Sv. Lovrenc, 722 m	6/30
Mašera, Andrej: Dve novi ferati v Karavankah	12/111
- Monte Agner, 2872 m	5/27
- Ratitovec	11/10
- Viš (Jof Fuart), 2666 m	12/12
Metljak, Drago: Ferrata delle Trincee	1/50
- Z otroki izseljencev na Triglav	9/50
Mušič, Irena: Košutica, 1968 m	5/26
- Kucelj, 1237 m	4/20
- Najlepši prehod prek severne stene Škarij	3/64
- Peca, 2125 m	1/48
- Pristovski Storžič, 1759 m	12/17
Novak, Klemen: Vročje skale Coste Blance	3/58
Obrč, Tea: Tukserska dolina in Frauenwand, 2541 m	5/36
Pahor, Brane: Na belih vrhovih Monte Rose	6/48
Podlesnik, Barbara: Patagonija: Muhasti raj	9/55
Pogačnik, Vid: Hochschwab, 2277 m	2/27
Poljanec, Andraž: Turni smuki na Begunjščici	3/17
- Turni smuki v Spodnjih Bohinjskih gorah	3/12
Pollak, Bojan: Osnovni tečaj planinskih veččin za Nepalce	1/42
Ravbar, Uroš: Dva smučarska utrinka s poti okoli sveta	2/63
Razpet, Franci: Zagorske poti	4/13
Renčelj, Marko: Alpinistični odsek TAM Maribor	10/76
Rogač, Mihael: Visoka pot (Haute Route)	7/37
Snoj, Iztok: Begunjščica pozimi, 2060 m	3/16
Stritar, Andrej: Kako poznamo naše gore?	1/80, 2/80, 3/80, 4/80, 5/84, 6/80, 7/80, 9/80, 10/96, 11/96, 12/112
- Kako v Kačkar	4/31
- Matajur, 1641 m	2/17
- Napisi naših gora	1/44, 2/28, 3/19
- Rateške Ponce	10/58
- Visoki Kanin, 2587 m	7/13
Škerbinek, Danilo: Gorska reševalna služba Slovenije in njeno sodelovanje z IKAR	10/4
Tacer, Aleš: Kapunar, 1020 m	12/20
Tull, Igor: »Dom na Matajure«	2/16

Alpinizem Številka/stran

Anderle, Aljaž: Ouray Ice Festival 2005	3/53
- Zimske radosti na Daljnem vzhodu	2/57
Arh, Maura: Utrinki s prečenja »našega grebena«	3/4
Brišar, Lado: Velika ognjena gora	12/78
Čufar, Martina: Ceüse	1/64
- Martinina vizija	2/54
Debevec, Tadej: AO Rašica: kjer vsaka poka najde klin	3/62
- Balvaniranje v Rocklandsih	4/60
- Minca v plezalnih nebesih - Rocklands	4/58
- O čarih plezališč na črni celini	4/58

Di Batista, Tina: ... In tedaj se zavem, da sanjam		- Joška je njen svet	12/101
že trideset let ...	1/61	- Klub 8a	5/78
- »Zmešani vzponi« v Dolomitih	3/70	- Kopne južne stene	6/68
- Dolge smeri v Ospu	7/69	- Led	12/101
- Dvig meja v slovenskem ženskem športnem plezanju	2/71	- Ledno srečanje v Franciji	5/77
- Iz naših hribov	3/70	- Lisa Rands v E8	6/68
- Jean Christophe Lafaille pogrešan na Makaluju	3/68	- Maja Šuštar ponovno v akciji	10/83
- Marholče extrem 2006	2/71	- Maratonec	1/72
- Na primorski strani Julijcev	2/70	- MKM	9/62
- Nad Chamonixom	2/71	- Na obisku pri severnih sosedih	11/86
- Nova kombinirana smer	2/70	- Na snežni deski	6/69
- Odlični vzponi slovenskih alpinistov v Patagoniji	3/68	- Nad Ospom	1/72
- Podelitev zlatega cepina za najodmevnejši vzpon v letu 2005	3/68	- Najtežja v Frankenjuri	11/85
- Prvenstveni spust s Slemena	2/70	- Najvišji skok BASE	7/71
- Sfinga in druge	2/70	- Naoe Sakashita	9/63
- Švicarski balvani	2/72	- Nesreča Todda Skinnerja	12/101
- V Vailu več težjih kombiniranih smeri	2/71	- Nova smer na Uli Biahio	9/63
Golnar, Tone: Odprava na Kun v Indiji	1/70	- Nova smer v Grandes Jorasses	5/78
Golob, Urban: Mick Fowler ne da miru	1/71	- Novo nad Repovim kotom	12/101
- Spomladansko vplezavanje	4/65	- Novo v Peci	11/87
- Sveča v slapu Neyumigaeshi	2/61	- Novo v plezališču Trenta	9/63
Gričar, Klemen: Iz dnevnika gorskega vodnika	12/80	- Odlični spusti v Zahodnih Alpah	7/70
Grmovšek, Tanja: Do zadnjega atoma moči	3/56	- Paklenica	7/70
- Oaza divjine	6/65	- Pestro v naših stenah	10/83
Grmovšek, Tanja; Di Batista, Tina; Voglar, Aleksandra:		- Petzl Roc trip	12/101
Drobcji o ženskem alpinizmu	11/71	- Podor v Kotečniku	5/78
Habjan, Vladimir: Dama s čipkastim ovratnikom	1/67	- Pogrešani na Mt. Forakerju	7/71
- Ob obletnici	3/24	- Povezovalni vzponi v Paklenici	7/70
- Po sledih drenovcev	10/79	- Prva E11	6/68
Jakofčič, Tomaž: »Nova« smer v Cerro Torreju	1/71	- Prvenstvena spusta s smučmi	6/69
- 8a	12/103	- Rajski otok	12/102
- 8b na pogled	11/86	- Rušica	7/71
- 8b+ solo	1/72	- Rzenik	10/83
- Bitenj potok	12/103	- Smučarski niz Maje Lobnik	6/69
- Brez klinov v Dolomitih	6/68	- Tabor mladih alpinistov v Chamonixu	5/77
- Črni kal	5/77	- Tehnika v Ospu	6/69
- Debela peč	9/62	- Težke smeri v Mišji peči	12/101
- Dobri vzponi Davida Stepanjana	7/72	- Trango	11/75
- Dolge smeri v Španiji	6/68	- Trikrat prvenstvena v Cholatseju	1/71
- Dve novi smeri v Tibetu	11/85	- V deželi najmočnejše plezalske etike	7/59
- Dvojna zmaga	7/71	- V Julijcih	11/86
- El Capitan	2/72	- Velike dolomitske klasične smeri	9/62
- Frendojev steber	10/83	- Zumba	12/103
- Glowacz in Jasper v Murallonu	2/72	- Zumba spet v popolnem razmahu	11/86
- Hitro v Yosemiteh	12/101	- Živela klasika	11/86
- Hudičev steber	9/62	Košir, Mitja: Stena z zlahtno zgodovinsko patino	2/66
- Ines Papert prosto v Cinah	9/63	Kovačič, Matej: Nun	4/52
- Iz Avstralije	6/68	Kozjek, Pavle: Miss Julijcev	9/57
- Iz sončne Španije	5/77	Krejan, Marta: Fakini vseh vrst	12/98
- Johanov memorial	12/102	- Matjaževa gora	4/63
		Kuhar, Nejc: III. svetovno prvenstvo v tekmovalnem turnem smučanju	4/77

Kunaver, Primož: Pozabljene stene Orienta	10/69	Logar, Teja; Trošt, Andrej: Temperaturne razmere v slovenskih mraziščih	5/43
Lorenčič, Boris: Maratonsko plezanje na Fitz Roy	5/65	Metljak, Drago: Uničeno drevo	9/76
Marjanovič, Benjamin: Plezanje z okusom po borih in morski soli	6/58	Naprudnik, Milan: Izšla je zloženka o Alpski konvenciji	5/52
Mašera, Andrej: Umrli je Heinrich Harrer	3/71	Paulin, Vesna: Turška lilija s štiriindvajsetimi cvetovi	6/42
Mušič, Irena: Alpinistični odsek Kamnik	6/61	Pavšek, Miha: Prebujeni beli zmaji	7/18
Napotnik, Andrej: Gora metulj	12/86	- Triglavski »zelenec« še vedno vztraja	4/46
Novak, Klemen: Športno plezanje v hribih nad Alicantejem	3/60	Petek, Marko: Velika planina, raj motornih sankočev	5/50
Ogrinec, Dejan: Dobitnika Zlatega cepina 2006		Rogelj, Metod: Problematika elektrifikacije planinskih koč	6/45
Steve House in Vince Anderson	4/57	Sbrizaj, Danilo: Kaj meni o elektrifikaciji	
- Nazaj h koreninam	4/56	koč uprava TNP?	6/47
Pate, Mateja: Četrto leto slovenskega pokala v lednem plezanju	3/70	Skobe, Rozalija: Pismo komisije za varstvo gorske narave	
- Dobra zimska sezona Erika Švaba	9/63	PZS Upravnemu odboru PZS	6/46
- Hampi	4/67	Šumrada, Tanja: Manj znane ptice gorskega sveta	7/30
- Izklesana iz enega kosa	11/82	Volk, Manca: Po snegu diši ...	12/68
- Najuspešnejši slovenski alpinisti 2005	3/69	Wraber, Tone: Preveč cvetov pri turški liliji in še o čem	6/43
- Najuspešnejši v športnem plezanju	3/67		
- Norveški slapovi	4/67	Zgodovina	Številka/stran
- V Eigerju	2/62	Bertoncelj, Boris: 10 let ...	5/72
- Zadnje zimske ture	4/67	Guček, Svetozar: 85-letnica ustanovitve TK Skala	3/24
Pečjak, Jasna: Hrvaški pokal v lednem plezanju	1/73	Kogovšek, Franc: Feldban	8/26
- Prva tekma SPLP 2005/06	1/72	Mercina, Marija: Domoljubno planinstvo	
Pečjak, Julija: Slap spoznanj	12/93	Cirila Kosmača	11/31
Podergajs, Katja: AK Vertikala	4/61	Škodič, Dušan: Louis Quatorze	5/37
- Divjina sredi civilizacije	12/90	- O turističnem razvoju Kamniške Bistrice	8/22
Pollak, Bojan: Za kamniško smučko in cepin	5/78	- Razbiti kelih	8/16
Prezelj, Marko: Čar negotovosti še krasi Patagonijo	5/59	- Terme pod Blegošem	11/39
- Martina Čufar v steni	2/54	Doživetja iz gora	Številka/stran
Pučnik, Darinka: Razglednica iz Dolomitov	12/74	Birk, Anže: Mednarodni evropski gorniški tabor - EAC 2006	11/91
Strmšek, Boris: Čez najvišji steber Stene	7/64	Bokal, Milka: Igra vode, svetlobe in vetra	
- Čez sive plošče Vežice	5/74	ob Krnskem jezeru	10/29
- Plezalni vodniki Koroške	4/70	- Slovo poletja	2/40
- Tretjič na Aconcagui	6/54	- Snežna zrcala nad Bohinjem	12/44
Šerkezi, Matjaž: Izpiti za alpiniste 2006	6/70	- Za soncem	4/42
Škarja, Tone: Ama Dablam	1/59	Bradeško, Marjan: Čez grebene	10/24
- Ob stoletnici Dolge nemške	7/69	- Mrcina pasja	12/56
- Roka	9/46	- Od nekoj je prineslo snežinke	1/27
Štremfelj, Andrej: Srečanja pod Janakom	7/53	- Zlitje modrin	1/31
Trafela, Maja: Plezalni klub 6b, Ptuj	7/62	Bukovinski, Darko: Slovenska smer	
Valič, Miha: Moj prvi stik s Patagonijo	5/68	Triglavske severne stene	8/70
Naravovarstvo	Številka/stran	Cestnik, Mare: Huda ura v Hudem Kotu	8/37
Dešnik, Stanka: Evropska zelena vez v Sloveniji	2/53	Cigler, Martina: Utrinki s Strojne	11/57
Ekar, Franci: Pobuda za botanično pot Karla in Žiga Zoisa	4/38	Drab, Jože: Tri Tofane	10/61
Grmovšek, Andrej: Natura 2000 v našem gorskem svetu	7/33	Grum, Andrej: Še ena peč: Luknja peč	6/31
Hrabar, Nika: Šmarna gora	9/37	Habjan, Vladimir: Markacije na Dovškem križu!	4/21
Keršič - Svetel, Marjeta: Mednarodni sporazum o varstvu Karpatov	3/75	Hribar, Tatjana: Jesensko potepanje	8/60
Lobe, Gregor: Bil je zeleni sneg pod Triglavom	4/43	- S prijatelji Triglava na Triglavu	2/33
		Jaklič, Brane: Peklenska Grauzaria 2006, drugič	9/40
		Kofol, Marjetka: Tja čez, prek Stola do Kepe	12/46

Kolenc, Olga: Čar nedosegljivega	1/11	- S Katjo in Arnijem na Krim	2/36
- Peklenska Grauzaria, tretjič	10/47	Štebe, Miro: Kje tišina še šepeta?	12/27
Korošec, Ivanka: Na Prisojniku	8/46	Tacer, Aleš: Jesenski dan na Peci	1/45
Kos Sine, Jože: S Kozjaka in Pohorja	12/84	- Na Remšnik	12/18
Kostanjevic, Nada: Pa še o rožicah	10/49	- Sobotno potepanje po Raduhi	8/32
Kovačević, Anto: Več kot 30 let po slovenskih gorah	10/39	Terpin, Rafael: Čez Javornik k Sv. Duhu	11/42
Kozjek, France: Božično jutro na Jalovcu	2/19	- Iz Dabra čez Dabrček	8/73
Kucler, Mojca: V hribe z dojenčkom?	3/39	- Preko trebuških grap	3/30
Lobe, Gregor: Ledena stava	12/64	Trošt, Andrej: Jesen je tu	12/61
Luštrek, Mojca: Barve in vonji jeseni	10/31	Turk, Matija: Dva dneva v gorah Rezije	7/9
- Gazi do spominov	8/63	Vogrin, Jože: Na Kranjski planini	8/49
- Na Lovrencu	6/27	- Na Slemenu	8/53
- Na Roglo brez smuči	4/39	- Trije velikani Zahodnih Julijcev	12/9
- Štirje pari na Srednjem vrhu	1/23	Weisenbach, Klavdij: Ti, kmet, pa ostani doma	5/48
- Zadnji pohod v starem letu	12/36	Wiegele, Fanika: Obujeni spomini	7/42
Medvešek, Janez: Sveti duh	11/4	Wraber, Tone: Kako je Aleš zopkiu rešil življenje	8/4
Metka: Nenavaden poljub	1/16	Zgaga, Olga: Gorska pravljica malo drugače	11/37
Mihalič - Gric, Roman: Naša Fana	10/66	Zlodej, Igor: Čudovita Creta Grauzaria	11/58
- Za medorjem čez Kočevski Rog	4/34		
Mihelič, Francka: Pogovori in spomini	5/39	Oprema	Številka/stran
Močnik, Špela: Radio HIT na vrhu Triglava	11/93	Napotki za varno gibanje v gorah	6/79
Obrč, Tea: Tukserska dolina in Frauenwand	5/34	Bradeško, Marjan: Gorska spletišča	4/4
Pahor, Brane: Med trentskimi osamelci	11/11	Čokl, Anže: V topli bundi je tudi nepričakovana	
Pate, Mateja: Za nosom	3/20	zimska noč prijetnejša in predvsem varnejša	3/46
Paulin, Vesna: Izlet, ki ga je pokvaril pobesneli bik	12/14	Gričar, Klemen: Glava ni žoga	9/53
- Prisojnik v jeseni	8/42	Keršič - Svetel, Marjeta: Dela je več kot za en »šiht«!	4/5
Pečavar Čarman, Irena: Komarča - neko nedeljo	9/54	Pavšek, Miha; Vertačnik, Gregor: Vremensko	
Peršolja, Ingrid: V gore po žensko	10/56	pestro poletje	11/60
Pirc, Vida: Jesenska pravljica	8/58	Polajnar, Dušan: Priporočila za hojo turnih	
Podergajs, Katja: Zasnežena streha slovenske		smučarjev po smučiščih	2/79
deželice	8/66	Stritar, Andrej: O ocenjevanju poti v gorah	10/35
Pogačnik, Vid: Hochschwab	2/23	Tomazin, Iztok: Strela v gorah	7/4
Poljak, Stane: Iskanje novih poti	9/32	Virc, Boštjan: Kupovanje gorniške opreme	
Rajh, Manja: Prvi planinski koraki	3/38	v tujih internetnih trgovinah	4/11
Remic, Jana: Bistri studenci in skalni vršaci	12/4	- Novi koncepti gorniških oblačil	3/43
- Kar sem jih spoznala, vse so očarljive - Babe	5/24	- Novi koncepti gorniških oblačil	2/49
- Lepote gora	2/43	Volontar, Klemen: Samo pritisneš, pa greš	12/95
- Na Mrzlo goro	8/30		
- V dolini Belega potoka	12/71	Pripovedke, anekdote, šale	Številka/stran
Rošer, Katarina: Pot okoli Ljubljane	10/33	Gradnik, Elizabeta: Anekdote o Jožu Čopu	7/23, 9/44
Ruth, Mihaela: Spomini, spomini ...	3/26	Škodič, Dušan: Pogon	12/21
Snoj, Iztok: Begunjska Vrtača	3/14		
Sodja Kladnik, Marija: Creta Grauzaria		Pesmi, aforizmi	Številka/stran
v peklenskem poletju 2003	8/77	Brišar, Lado: V razpokah	3/19
Steinbuch, Mire: Zlomila se je peta	10/72	Hrovatič, Vinko: Mogočna si gora, oj, Mrzlica, ti	7/32
Stritar, Andrej: Črni list iz popotnega dnevnika	11/53	- Še veš, kako sva v Mrzliški planini	10/21
Stritar, Andrej; Stritar, Urška: Creta di Collina		Kalan, Marija: Spomin na goro (Jalovec 1977)	1/40
in Creta della Cjanevate	7/14	Kolenc, Olga: Gora	8/41
Šalamon, Magda: Koraki na bele vrhove	1/29	- Piz Boe	4/15
Šeme, Janez: Spomin na reševanje smuči	12/52	Košir, Ludvik: Vodniški val	9/52
Šercer, Miha: Iskanje svobode	12/31	Luštrek, Mojca: Akvareli	6/26
Škodič, Dušan: O tebi sanjal bom	1/18	- Jesenska	4/49

- Ko macesni pozlatijo	12/38	Habjan, Vladimir: Pridobitev statusa humanitarne	
- Macesen	4/49	organizacije	3/79
- Mavrica	10/23	- V novo obdobje s pomlajenim upravnim odborom	6/36
- Med Matajurjem in Krnom	9/49	Jordan, Božo: Ob 20-letnici kategorizacije	
- Novoletno voščilo	12/1	planinskih poti	9/76
- Planinska kavka	3/40	Mihelič, Zdenka: Mladinska komisija UIAA	5/22
- Samota	10/23	Mohar, Darko: Štirideseterica na Okrešlju	2/5
- Stenarju	7/36	Mučibabič, Irena: 50 let mladinske komisije	5/4
- Življenje	10/55	Mušič, Irena: Ustanovni zbor Gorske reševalne zveze	
Metka: Brez tebe	12/38	Slovenije	6/73
- Ko sonce zaide (za zmeraj)	2/22	Peršolja, Borut: Ciciban planinec in Mladi planinec	5/11
- Modro-bela pesem	4/51	Podnebšek, Roman: Bavšica	5/17
- Moj koledar	5/23	- Mladinski planinski vodnik	5/15
- Moja luč	11/67	PZS, INDOK: Novinarska konferenca PZS	2/77
- Na gori sem ti bliže	10/14	Rojc, Iztok: 50 let mladinske komisije	5/4
- Plaz	2/22	Rotovnik, Bojan: Planinska orientacija	5/13
- Prispodobe	9/39	Sbrizaj, Danilo: Slovesnost na Kredarici	9/71
- Raztrgani pajčolan	8/10	Šilak, Peter: Tekmovanje Mladina in gore	5/6
- S tabo	1/10	Šinkovec, Irena: Planinski vodniki na Čavnu	1/77
- Srebrno-zelena pesem	4/51	Škerbinek, Danilo: IKAR/CISA – mednarodna	
- Tvoj molk	7/29	komisija za reševanje v gorah	10/8
- Vertikale	10/21	Tomazin, Iztok: Razvoj in napredek gorske urgentne	
- Vsak na svoji gori	2/52	medicine	11/26
- Zaprem oči	1/10	Tomazin, Iztok; Avbelj, Miha: Reševanje v gorah	
- Zgrešen korak – beseda kriva	8/10	s helikopterjem	11/21
- Zlato-rdeča pesem	4/51	Tovšak, Slavica: Pristrčno pod Triglavom	10/12
Peršolja, Ingrid: Gora – mati	6/38	- Zamejski Slovenci ostajajo, kaj pa zamejski planinci? 2/1	
Štirn, Slavica: Brez naslova	6/25	Valjavec, Ivanka: 20 let oskrbnitstva dočakala	
- Krokár	9/58	na Kriški gori	4/50
- Uživam	3/55		
Tacer, Aleš: Kljunček rumeni	2/44	Pisma bralcev	Številka/stran
- Na tebi bom počil	1/22	Bizjak, Alenka; Lenasi, Helena; Steinbuch, Dejan:	
- Nežno gorsko osvajanje	6/25	Kruha in iger – samo da se bo delal denar	9/65
Ušaj, Tina: Izlet v Pliskovico na Krasu	2/12	Božič-Humar, Vinko: Trimesečno vremensko poročilo	9/66
Veber, Marko: Razgledi	3/55	Kovačič, Amalija: Kruha in iger – samo da se bo	
- Staranje	2/13	delal denar	11/88
Zorman, Alenka: Bolj ali manj hribovski haikuji	10/30	Masten, Roman: Je markacij preveč ali premalo?	4/69
- Okoljevarstveni haikuji	4/12	Miš, Franc: PZS – GRS – plačilo reševanj v gorah	7/72
		Mlakar, Janko: Lahko noč, tema	4/69
		Šegula, Danilo: Resnica o Plezalnem klubu 6b	
		in ptujskem plezanju	11/87
		Šegula, Pavle: Fundacija Tomaža Humarja	4/68
		Štrukelj, Marjeta: Nekaj je obležalo na duši	12/104
Planinska organizacija	Številka/stran	Planinska literatura, kultura	Številka/stran
- Dosedanji predsedniki MK PZS	5/5	- Narava v gorskem svetu	4/70
- Kako in koga bomo volili v planinski		Bradeško, Marjan: Dotik praznine	9/68
organizaciji v letu 2006	1/58	- Goram dajejo novo razsežnost	6/14
Banovec, Tomaž: IUCN	2/53	- Iveri	7/73
Drab, Jože: Mladi ljubljanski gorniki spet najboljši	3/47	- Mojstrovine na stičišču Alp, Sredozemlja	
Ekar, Franci: Novoletna poslanica predsednika		in Panonske nižine	2/73
PZS Francija Ekarja	1/41	- Narava je zdravilo za vse	1/74
Ekar, Franci; Naprudnik, Milan; Abram, Lojze:			
O slovenskih planincih izven meja države			
Slovenije so povedali ...	2/11		
Ekar, Franci; Sbrizaj, Danilo: Pojasnilo Planinske			
zveze Slovenije	6/72		

- Odkoder je svet neizmerno lep	5/79	- Razstava	1/79
- Ponovno zvezde na nebu	9/67	- Razstava Planinskega vestnika	3/81
- Poučno o gorskem svetu	6/70	- Rezultati fotonatečaja	6/75
- Reinhold Messner o sebi	10/86	- Vabilo fotografom	1/26
- Terska dolina	7/75	- Vabilo sodelavcem	3/80
Cedilnik, Danilo: Kailas	6/22	- Z dobro opremo v vertikalno	5/79
Habjan, Vladimir: Enciklopedija gora	3/73	Anderle, Erna: 100 vrhov za 100 let PD Tržič	10/91
- Novi izzivi Planinske založbe	2/32	Berlan, Melita: Dvodnevni izlet na Vršič	12/109
- Planinski utrinki iz Brežic	3/74	Bernetič, Vlado: Križem kražem s planinskim	
Keršič - Svetel, Marjeta: Geotrip '02 v Sloveniji	3/72	društvom Piran	6/77
- Kako so se gore kot motiv pojavile		Blatnik, Viljem: 18. zimski Matjažev pohod na Peco	4/73
v evropskem slikarstvu	10/19	Bogataj, Miran: Stroški posredovanja Gorske	
- Mednarodni festival filmov Gradec 2005	1/37	reševalne službe	10/90
Kopač, Vlasto: Iveri z Grintovcev	5/73	Budkovič, Lojze: 30. turni smuk Rodica	6/76
Košir, Mitja: Alpinistova želja prerasla 'prizemljenost'	5/81	- Orožnova koč	6/77
- Andrej Mašera: Čudovite Alpe (45 vzponov		Čeh, Brigita: Tekmovanje Mladina in gore	2/74
v bližnjih Alpah)	10/85	Čibron-Kodrin, Andreja: Priznanje za GRS Prevalje	6/78
- Gore nad Sočo - ponovno	7/75	Durn, Vida: Na Krasu je krasno	12/108
- Gore nad Tržičem	9/69	- Pohod po Otmarjevi desetki	5/84
- Karnijska potepanja	9/67	Dvojmoč, Marjana: Planinska šola PD Lisca Sevnica	9/73
- Vztrajanje na izbrani poti	1/74	Furjan, Nevenka: Tabor poleti, lepi spomini še pozimi	3/78
Luštrek, Mojca: Četrta izdaja vodnika	7/73	Grad, Darja: Spomini na tabor v Reziji	9/73
Maher, Igor: Novo na zahodu	11/88	Gregorc, Petra: Na Jezerskem	10/89
- Novosti s Krasa o Krasu	4/71	- Planinski tabor za najmlajše	9/72
- Od Jadrana prek Triglava	11/89	Grošelj, Boštjan: 'Zagorsko planinsko društvo	
- Primorsko - notranjske novosti	10/86	gre naprej!	10/95
Pevec, Emil: 100 let koč na Kamniškem sedlu	7/76	- Zasavska Sveta gora še gostoljubnejša	9/75
Praprotnik, Nada: Izvirna slovenska alpska flora	12/105	Gumzej, Jože: Sedmi pohod po Loško-zbelovski poti	11/93
Rehar, Aljoša: Alpska kultura slovenstva	1/75	Hribar, Tatjana: Letno srečanje	4/75
Steinbuch, Mire: Čudovite Alpe	10/84	Jančič, Ljiljana: Ježovnik Magda - dobitnica najvišjega	
- Proti vrhovom - z znanjem!	3/72	priznanja PZS	2/78
Strmšek, Boris: Plezalni vodnik za Cassinove stene	6/71	- Orientacija na Homu	2/76
- Teden alpinističnih filmov	4/48	Justin, Jelena: Mejnik slovenskega alpinizma	9/77
Šegula, Pavle: Alarm na Matterhornu	9/70	Kamenšek, Jože: Srečanje planinskih vodnikov	12/110
Škarja, Tone: Makalu - 30 let pozneje	2/74	Keršič - Svetel, Marjeta: Novosti v Nepalu	10/94
- Pohodništvo v Sloveniji	7/75	Korošec, Ivanka: Koncert na visoki ravni	10/93
Terpin, Rafael: Jutro na Kovku	6/23	Kosec, Janez: Napotki za varno gibanje v gorah	
Velkovrh, Ciril: Človek v Alpah	11/90	v zimskih razmerah	1/73
- Kulturne poti	9/70	Krapša, Zofka: Obnova Ribniške koč	4/76
- Slovenski planinski leksikon	4/73	Križanec, Srečko: Šesto regijsko veteransko srečanje	9/75
Virc, Boštjan: Novi turnosmučarski vodnik		Lazar, Slavka: Po koroški planinski poti	12/108
za področje Kanina	1/74	Lesjak, Marija: Goričko - »slovenska Toskana«	2/75
Vošank, Milan: Jezerski Stog s Triglavom v ozadju	6/24	Mežan, Janez: Otvoritev razstave	1/78
Wraber, Tone: Goropisni atlas Alp	5/80	Mihelič, Ana Marija: Pohodi	12/109
- Ugriznma u kalina	12/105	Mihelič, Zdenka: Slovesnost ob 50-letnici MK PZS	6/74
Zupan, France: Bog Pan pride na Bivak Za Akom	6/5	Mirkac, Matej: Tabor v zavetju Uršlje gore	9/71
		Mohar, Darko: Prvo srečanje slovenskih planincev	
		iz primorskih pokrajin treh dežel	6/76
Novice, obvestila	Številka/stran	Mušič, Irena: Bilten MDO PD Ljubljane	7/78
- Miklavževanje na Gozdu	2/75	- Zbor gorskih reševalcev Slovenije	4/74
- Opozorilo za A člane	2/18	Plahuta, Helena: Planinsko društvo 'Bajtar'	
- Popravek	11/92	Velika planina	12/107
- Poziv	9/80		

Podobnik, Pavle; Škerbinek, Danilo; Bele, Jani; Kosec, Janez:	Skrť, Darko: Rajko Slokar – sedemdeset let	4/80
Analiza nesreč in reševalnega dela v letu 2005	5/85	5/83
Prah, Jože: 40 let pohodnih taborov v PD Lisca	10/88	Šegula, Pavle: Mladi osemdesetletnik
- Planinsko srečanje na Lisci	10/88	3/50
Prah, Marta: Mi Korošci »skup držimo«	3/78	Škarja, Tone: Vlasto Kopač, 1913–2006
PZS, INDOK: Fotografski natečaj	2/28	6/52
- Franci Ekar pri ministru Janezu Podobniku	7/77	
- Podelitev najvišjih priznanj PZS za leto 2005	1/76	
- Tiskovna konferenca PZS	7/77	
Ramšak, Janja: Ob dnevu gora na Hom	2/77	
Repovž, Peter: Negal – Spitzegel nad Ziljsko dolino	4/78	
Sbrizaj, Danilo: Podpis sporazuma o ustanovitvi		
regijskega parka Kamniško-Savinjske Alpe	1/77	
- Sodelovanje s SV v letu 2006	3/79	
Seliger, Bogdan: Novi markacisti	4/74	
Straže, Ivan: Vroče na Resevni	9/75	
Šinkovec, Irena: Občni zbor PD Ajdovščina	4/76	
- Zimski pohod PD Ajdovščina	4/76	
Terglav, Alojz: Od Mengeške do Rašiške koč	3/77	
Terpin, Rafael: Popravek	6/44	
Tomšič, Stane: Črnogorsko primorje in Durmitor	10/94	
- Občni zbor PD Pošte in Telekomu Ljubljana	4/78	
- Otvoritev prenovljenega Poštarskega doma	11/92	
- Po stezah slovenskega spomina	12/109	
- Turčija 2006	9/74	
Tovšak, Slavica: 50 let PD Radlje ob Dravi	10/92	
- Planinski prehodi	10/92	
Valjavec, Ivanka: Pohod članov PD Križe po		
hrvaški Istri	3/76	
- Slivnica namesto Jerebice	3/75	
- Zasavska Sveta gora pri Zagorju	3/76	
Valti, K.: 10 let PD Bricnik iz Mute	6/78	
Verček Rems, Mojca: Občni zbor PD Pohodnik		
Novo mesto	4/73	
Vrhovšek, Leon: Izlet v Črno goro	2/76	
Jubileji, v spomin	Številka/stran	
- Ivko Bergant	11/95	
- Štefan Bukovec	4/79	
- Umrł je Vlasto Kopač	5/23	
Blažina, Sandi: Marjan Šavelj	7/79	
Cuznar, Lojze: Stanko Dolenc – 80-letnik	11/94	
Čičerov, Aleksander: Tonetu v slovo	3/79	
Frlan, Barbara: Slavica Lesica-Koleša	4/79	
Gregorič, Lucijan: Pavel Pečar – 75-letnik	2/78	
Jančič, Jože: Ivo Privora	2/79	
Moljk, Fanči: V spomin Dragu Kozoletu	1/79	
Murovec, Slavka: Francu Hvali	1/79	
Pretnar, Janez: Mirko Fetih	9/79	
Robič, Aleš; Gričar, Klemen; Habjan, Vladimir:		
Janez Kunstelj	9/78	
Naslovnice	Številka/stran	
Gaborovič, Zoran: Teloh	4	
Habjan, Vladimir: Na grebenu Triglava	1	
Jarc, Janez: Nad meglenim morjem	10	
Klančar, Robert: Zima v Bohinju	12	
Klemenc, Stane: Plezalca	7	
Naglost, Oton: Modrin	8	
Pevec, Emil: Taka je zima na Snežniku	2	
Prezelj, Marko: Skupina Torre v Patagoniji	5	
Senegačnik, Jure: Turno smučanje v Fužinskih gorah	3	
Skok, Janez: Pogled z Bukovega vrha nad		
Visokim proti Lubniku nad Škofjo Loko	6	
Škarja, Tone: Triglav	9	
Trošt, Andrej: Špik	11	
Zemljevidi	Številka/stran	
- Na dobro umerjenem zemljevidu lahko s podatki iz		
sprejemnika GPS točno vidimo, kje smo hodili	12/96	
- Regijski park Kamniško-Savinjske Alpe	1/77	
- Zemljevid plazov v osrednjih Karavankah	12/69	
Skrť, Andrej: Ala Dag	10/70	
- Begunjščica	3/16	
- Ceüse	1/66	
- Creta della Cjanevate	7/16	
- Čaven	4/20	
- Čemšeniška planina	4/14	
- Dovški križ	4/26	
- Ferrata delle Trincee	1/52	
- Hochschwab	2/27	
- Kačkar v Turčiji	4/31	
- Kapunar in Remšnik	12/20	
- Ljubeljska Baba	5/26	
- Matajur	2/17	
- Monte Agner	5/32	
- Peca	1/48	
- Pristovski Storžič	12/17	
- Rateške Ponce	10/58	
- Ratitovec	11/10	
- Repov kot	9/35	
- Skupina Tofana	10/62	
- Slovaška in Tatre	3/23	
- Spodnje Bohinjske gore	3/12	
- Sv. Lovrenc	6/30	
- Tukserska dolina in Frauenwand	5/36	
- Visoki Kanin	7/13	
- Viševa skupina	12/12	

MAMMUT

www.mammutsportsgroup.ch

ABSOLUTE ALPINE

V času, v katerem si modni trendi vedno hitreje sledijo, stavi Mammut na trajnost in največjo možno uporabnost. "Absolute Alpine" pomeni zavezanost goram in strastem, dosegati vrhove. "Absolute Alpine" pomeni tudi popolno zaupanje v opremo, s katero so izjemni rezultati šele mogoči. Že več kot 140 let prevzema Mammut izziv ponujanja čim boljših proizvodov. Stalna izmenjava izkušenj z vrhunskimi alpinisti, jamči za brezkompromisno testirano kvaliteto.

Uvoznik in zastopnik

TERRA MSG d.o.o.

Partizanska cesta 13a, 2000 Maribor

02/250 09 66

www.terra-sp.si

terraclimb@siol.net

KARIBU

www.karibu.si

kdry
TECHNICAL
UNDERWEAR

K-DRY Bioaktiv perilo

- srebrni ioni s svojim antibakterijskim delovanjem trajno preprečujejo nastanek neprijetnega vonja
- poleti ohranja suh občutek, pozimi dodatno termično izolira
- dvoslojni način pletenja zagotavlja prenos potu s kože na zunanjo stran perila
- izjemno hitro sušenje

Prodajna mesta po Sloveniji: Hervis, Iglu šport, Manufaktura, Velo Center Idrija in ostale dobro založene trgovine.